

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Veli Yılmaz

TERÖR HUKUKU

Avrupa Birliği Demokrasisi

t ü m z a m a n l a r y a y ı n c ı l ı k

Veli Yılmaz

TERÖR HUKUKU

Avrupa Birliği Demokrasisi

t ü m z a m a n l a r y a y ı n c ı l ı k

TERÖR HUKUKU, Veli Yılmaz

tüm zamanlaryıncılık : 27

Bilim ve Araştırma : 17

Dizgi ve Sayfa Düzeni : Nurhayat Denkçi

Kapak Düzeni : Aslan Kahraman

Baskıya Hazırlık : Akyüz Yayınları

Baskı : Renk Basımevi 518 54 36

ISBN - 975-7350-08-7

Birinci Baskı - Kasım 1993

KARINCA YAYIN - DAĞITIM - PAZARLAMA

SAN. TİC. LİT. ŞTİ.

Neşet Ömer Sok. Gül Apt. 13/2

Tel : 336 90 81 - 336 78 63 Kadıköy - İSTANBUL

Genel Dağıtım :

Kültür Dağıtım, Tel 511 41 20

Akyüz Kitabevi

Neşet Ömer Sok. No: 10/124

Tel : 347 08 27 - 349 43 14 Kadıköy - İSTANBUL

ÖNSÖZ YERİNE

EKİCİLERE

Ey bilim ekenler halk tarlasına
eğer güveniniz yoksa o toprağa
Cılızsa ektiğiniz tohum
inancınız az, gücünüz eksikse
Yüzünüz gülmeyecektir hasat gününde
Tanelerin boş çıkmasına hazır olun!

Nerdesiniz ey yiğit kişiler, dinç yüzlüler?
Gözüpek, kararlı ve bilinçliler?...
ileri!...
Bilge, iyi ve sonsuz olanı ekin
Ekin ve gözleyin
Halkın neler yaratabileceğini....

1876
NEKRASOV

İÇİNDEKİLER

Birinci Bölüm

"AVRUPA BİRLİĞİ" DEMOKRASİSİ	11
Ek: 1 CMUK ve Batının Demokratik Normları.....	54
Ek: 2 "İnsan Hakları" Katoloğu ve Sosyalizm Perspektifi.....	58
Ek: 3 "Alternatif İslam Demokrasisi" ve Medine Sözleşmesi.....	62

İkinci Bölüm

6-7 EYLÜL 1955 : İSTANBUL'DA TERÖRÜN İKİ GÜNÜ.....	71
--	----

Üçüncü Bölüm

"KANLI PAZAR"IN CİHAD ÖRGÜTLERİ.....	91
--------------------------------------	----

Dördüncü Bölüm

İLHAMİ SOYSAL'DAN UĞUR MUMCU'YA GAZETECİ CİNAYETLERİ.....	103
--	-----

Beşinci Bölüm

KARTAL DEMİRAĞ'IN HİKAYESİ YA DA SENARYO İÇİNDE SENARYO.....	115
---	-----

Altıncı Bölüm

ŞEYTAN ÖRGÜTLERİ.....	125
-----------------------	-----

Yedinci Bölüm

GÖZALTINDA KATLİAM : MİT 5 KİŞİYİ KURŞUNA DİZDİ.....	145
---	-----

BİRİNCİ BÖLÜM

'AVRUPA BİRLİĞİ' DEMOKRASİSİ

'AVRUPA BİRLİĞİ' DEMOKRASİSİ

İ. Zeki Eyüboğlu, *Türk Dilinin Etimoloji Sözlüğü* başlığı ile yayımladığı çalışmasında, *yasa* teriminin, *ya sag* veya *yasağ* sözcüklerindeki son harfin düşmesiyle Anadolu Türkçesine geçtiğini belirtiyor.

Yasag/yasağ sözcüğü Harizm dilinde kullanılıyor. Harizm dilinden Asya Türkçesine geçiyor, Asya Türkçesinden de Anadolu Türkçesine aktarılıyor.

Bugün de aktarıldığı ilk şekliyle kullanılıyor. Harizm dilindeki ilk kullanılışı ile bugünkü biçimi arasında aşağı yukarı onbeş yüzyıl gibi uzun bir tarihsel dönem yer almasına karşın, terim herhangi bir anlam değişikliğine uğramıyor.

'Uyulması gereken buyruk/kural' anlamına geliyor.

Ortada uyulması gereken 'buyruklar/kurallar' bütünlüğü olduğuna göre, bu bütünlük doğal olarak iki tarafın organik birliğini öngörür: Uyulması gereken kuralları koyanlar ve uyulması gereken kurallara uymak zorunda olanlar... Özne ve nesne.

Etimolojik kökeni ile dahi terim, bir eşitsizlikle, bir ayrıcalıkla işe başlamış oluyor.

Eşitsizlik ve ayrıcalık, egemenlik ilişkilerini

doğuruyor. Toplumsal ayrıcalık ve sınıfsal eşitsizlik olgusu ile siyasal egemenlik, siyasal iktidar ilişkisi ile tamamlanıyor.

Siyasal egemenlik, ekonomik ve toplumsal egemenliğin aktif bir yansımasıdır.

Siyasal egemenlik ilişkisi kendi meşruiyetini ve varlığını ancak, 'uyulması gereken buyruklar' bütünlüğü ile sağlayabilir.

Yasanın varlığı, devletin varlığını öngörür, devletle birlikte varolur.

Bir toplumun yasaları, kamu otoritesi —yani o toplumun kamu gücü tarafından veya kararlarını bu gücün desteklediği görevliler— ya da seçmenler tarafından açıkça onaylanan yürütme ve davranış kurallarıdır. Devletin olduğu toplumlarda yasalar, devlet tarafından açıkça onaylanan yürütme ve davranış kurallarıdır. Kendisini destekleyecek bir kamu gücü, siyasal bir devlet örgütlenmesi, olmaksızın hukuk varolamaz.

Devlet, toplumun sınıflara bölünmesiyle birlikte toplumun içinden çıkmış, ama onun üzerinde ona yabancılaşmış siyasal bir mekanizmadır; siyasal bir baskı aygıtıdır.

Devleti diğer örgütlerden ayıran temel özellik bir cebir kuvvetine sahip olmasıdır, zor aygıtı olmasıdır. Devlet yasal bir tekeldir, zora başvurma tekelidir. Halkın özerk silahlı örgütlenmesinin yok edilmesi ile silah tekeli devlete geçmiştir. İstisnasız bütün devlet örgütleri, silah tekeli elinde bulundurur. Bütün devletlerin anayasalarının ilk maddesi, halkın silahsızlandırılmasını, silah tekelinin devlete aktarılmış olmasını garanti altına alır. Fiziki bir güce dayanmayan

'buyruklar/kurallar' manzumesinin uygulanabilmesine olanak yoktur çünkü.

Yasa, varlığını fiziki devlet gücünün varlığına borçludur. Hatta terimin kendisi bile, bütün topluma ait olan fiziki gücün, toplumdan ayrıışmış ve artık onun üzerine çıkmış siyasal otoritenin oluşması tarihi ile birlikte biçimleniyor. Cengiz Han Buyrukları, 400 yıl sonra Timurlenk tarafından toplanarak 33 bölümlük bir bütün haline getirilinceye kadar, Harizm dilinde, Türkçe'de de anlam kaymasına uğramadan kullanıldığı ilk biçimiyle, yasa kavramıyla adlandırılıyor.

Yasa ve hukuk, açık ki, zor aygıtlarına dayanmaksızın, zor aygıtları ile donatılmaksızın hiçbir anlam ifade etmez.

Yasaların uygulanabilmesi, ancak bir fiziki gücün varlığı ile mümkün olabiliyor.

Yasalar yönetenler için değil, yönetilenler içindir.

Yasa kavramı, Arapça'da, 'kural, düzen' anlamına gelen '*kanon*' terimi ile ifade edilir. Türkçe'ye '*kanun*' olarak geçmiştir. Kanun terimi, Doğu Karadeniz Bölgesinin belli yörelerinde, çıplak anlamıyla, dayanağı olan fiziki güç ile özdeşleştirilerek kullanılır. Güçlü ve yaygın iletişim ağının terimler arasındaki anlam farklarını sıfıra yaklaştırmasından önceki süreçte, Doğu Karadeniz Bölgesinde 'inzibat eri'ne 'kanun' denirdi.

Trabzanun içinde

Tutdi beni kanunlar

Eser deniz yüzgarı

Hep açılır hanımlar

Uygulanabilmesi ve uyulması için devletin fiziki gücünün varlığını gerektirmeyen kurallar örf ve adetlerdir; gelenek ve görenekler, yerleşmiş görgü ku-

rallarıdır. Tortulaşmış geleneklerin varlığını sürdürmesi bile, devletin gerici karakterini sürdürmesine ve resmi ideolojinin varlığına borçludur. Toplumu oluşturan bireylerin ve birey kolektiflerinin gelenek ve göreneklere uymaları kuralı ile yasalara uymak zorunda bırakılmaları kuralı arasındaki fark, birincisindeki zorlamanın kamuoyunun ideolojik baskısına dayanmasıdır. İkincisindeki zorlama ise toplumdan işbölümü bakımından ayrılmış özel ve fiziki bir güce sahip bir organizmanın varlığından kaynaklanır.

Devlet yasaların, yasalar devletin varlığını gerektirir.

Yasalar bütünlüğü, kendisini hukuk terimi ile ifadelendirir.

Hukuk, Arapça 'hakk' kökünden gelir, 'hakk' sözcüğünün çoğuludur. 'Genel geçerlilik taşıyan kurallar bütünlüğü, yasalara dayanan yetkiler toplamı' demektir.

Yetki, yetkisizliği öngörür ve ancak yetki kullanma hakkına sahip fiziki bir organın varlığı ile somutluk kazanır.

Yetki kullanma hakkı, siyasal otoritenin tekelindedir.

Hukuk da devletle birlikte varolur, genel karakteristiğini devletin varlığından ve sınıfsal yapısından alır.

Hukuk ve devlet, tarihsel ve sınıfsal bir kategoridir. Sınıfların ortadan kalkması ve sınıfsal eşitsizliklerin sona ermesine paralel olarak, tarihsel gelişme, insanlığın önüne devletle birlikte hukukun da sönmeye başladığı maddi bir zemin sunacaktır.

Devletin ve hukukun söndüğü, siyasal ve tarihsel işlevini tamamladığı özgürlük çağında, bugünkü kul-

lanıldığı sınıfsal ve siyasal anlamının dışında başka bir içeriğe bürünecek olan *yönetim* terimi, sadece nesnelerin dağılımı ve üretimin toplumsal gereksinimlere göre düzenlenmesi için kullanılacaktır.

Özgürlükten sözedildiği gün, insanlığın komünizm ideali tam olarak gerçekleştiğinde, hukuk devletle birlikte ortadan kalkacaktır.

Daha önce değil.

Kapitalist toplum ile komünizmin ikinci evresi arasında yer alan sosyalist toplum, devletin ve hukukun hala varolduğu bir geçiş dönemidir. 'Burjuvasiz burjuva devleti', sadece üretim araçları üzerindeki özel mülkiyetin kaldırılması anlamında burjuva hukukunun sınırlarını aşabilir. Burjuva hukuku hala tek ölçüdür.

Kapitalist toplumda, burjuva ilişkiler ağı zemininde devlet, çıplak biçimiyle egemen olan sınıfın fizik gücüdür. Hukuk ise bir zırhtır, fizik gücün zırhını oluşturur.

Hukuk egemen olan sınıfın yasalaştırılmış iradesidir, bir kurumdur, üst yapı kurumudur. Hukuk, toplumun sosyal üretimini gerçekleştirmek için giriştiği ilişkileri oluşturan ekonomik temel üzerinde yer alan bir üst yapıdır. Mülkiyet ilişkileri, varolan üretim ilişkilerinin hukuksal yansımalarını oluşturur. Medeni Hukuk, mülkiyet ilişkilerinin ete kemiğe bürünmüş biçimidir, temel sosyal ilişkileri formüle eder.

Liberal yorumlara inanmak gerekirse, mevcut yasalarda, ulusal yasalarda ve uluslararası sözleşmelerde cisimleşen burjuva hukuk sistemi, devletle toplum arasındasi ilişkiyi düzenlemenin biricik ve vazgeçilmez meşru yoludur. Hukuk, devletin, toplum nezdinde ya-

sallaştırılmasıdır, ama bu asla eşit bir ilişki değildir. Topluma karşı devletin korunmak istenmesinin, devletin 'ebedi' varlığını sürdürme çabasının yasal zırhıdır.

Hukuka, burjuva toplumunda başlı başına ve bağımsız bir alan olarak bakmak son derece yanıltıcıdır. 'Hukukun üstünlüğü' tezi, sadece saf hukukçulara ait bir iyi niyeti ifade eder.

Siyasal sistemin yapısından ve sosyal sınıf gerçeğinden soyutlanmış hukuki gerçekler arayışı, sadece bir arayıştır.

'Yeni Dünya Düzeni'nin amentüsü olarak değer biçilen Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Paris Şartı gibi Avrupa merkezli uluslararası hukuk normlarının, böylesine bir arayışa olumlu yanıt vermekten uzak olduğunun saptanması son derece önemlidir.

Dün Paris Şartı ile birlikte İnsan Hakları Çağı başlatılmıştı.

Demokrasi ve insan haklarına yönelik propaganda, piyasa ekonomisinin eşliğinde 'Yeni Dünya Düzeni'nin ideolojik harcını oluşturunuyordu.

Maastricht Çağı

Daha bir yıl öncesinde Paris Şartı, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Helsinki Demokrasisi, ILO Sözleşmeleri gibi terimler kutsal anlamlar yüklenilerek kullanılıyordu.TBMM'den geçirilen bir kısım ILO Sözleşmeleri, kamu çalışanlarına sendika adı altında sadece dernekleşme hakkı tanıdı.

Kutsal terimlerin kullanım değerleri bir yıl içerisinde tüketildi. Ama siyasal ve demokratik bir boşluktan söz etmek mümkün gözüküyor. Ortaya çıkan boşluk, Maastricht Anlaşması ile dolduruldu.

"MAASTRIHT'E HAYIR"

Fransa'da yayımlanan feminist teori dergisi Nouvellas Question Feministes, Eylül-1992 tarihli sayısında, Maastricht'e karşı bir çağrı metnini imzaya açtığını duyuruyor. Çağrı metninde "Maastricht'e Hayır" sloganının gerekçeleri sıralanıyor:

"İrlandalı feministler halkı Maastricht'e karşı oy vermeye çağırdılar.Danimarka'nın ret oyu özünde Danimarkalı kadınların reddidir.Kadınların 'hayır' demelerinin esaslı nedenleri var.

Maastricht, sosyal bir Avrupa yaratmadığı gibi bireyin haklarını hiçe sayan ve sosyal politikaları feda eden bir ultra-liberalizm yerleştirmeye çalışıyor.

Maastricht 1950 İnsan Haklarını Koruma Sözleşmesi'yle üye ülkelerin anayasalarını temel alıyor.Oysa sözü geçen 1950 Sözleşmesi ne gebelikten korunma hakkını, ne boşanmayı, ne kürtajı tanıyor, yalnızca 'evlenme hakkı'nı tanıyor.Buna karşılık İrlanda Anayasası kürtajı yasaklıyor. Boşanma ve doğurganlığın denetimi birey hakları arasındadır. Bu hakları tanımayan ve ortak politikayı en geri ülkelerin politikalarının hizasına indiren bir anlaşmayı imzalamayacağız.

Doğum izni, kreşler, anaokulları ne olacak? Sosyal politika, anlaşmanın ek bölümünde, hiçbir şey garantilemeyen bir protokolde yer alıyor ve bütün ayrıntılar gerileme yönünde. Şimdiye kadar Avrupa Topluluğu 'eşit değerli' işler için erkek-kadın ücretlerinde eşitlikten sözederken, Maastricht 'aynı iş'ten sözederken anlamı daraltıyor.Topluluk en geri ülkelerin, cinslerin eşitliğine doğru ilerlemesi için çalışıyordu, bu kavram şimdi kayboldu.

Bizimle birlikte "Maastricht' e Hayır" deyin ya da otuz yıldır birlikte verdiğimiz bütün mücadeleleri tekrarlamaya hazırlanın."

Artık Maastricht Çağında yaşıyoruz.

20 Eylül 1992 tarihinde Fransa'da Maastricht Anlaşması için yapılan oylama, kılpayı bir farkla da olsa

evet' le sonuçlanınca, dünya rahat bir nefes aldı, yeni bir başlangıç için yol açılmış oldu.

Fransa'daki oylama bir dönüm noktası oldu ve yeni bir çağın başlangıcı; Avrupa için bir başlangıç olarak resmen ilan edildi.

Şimdi yaygın bir propaganda ve ideolojik bombardıman kampanyası sürdürülüyor. Türkiye'nin liberal aydınları, Maastricht Anlaşmasını ve getirdiği hükümleri, 1789 Fransız Devriminden sonra, dünyanın yaşadığı en büyük 'ikinci devrim' olarak lanse ediyorlar.

1789 Fransız Devriminin getirdiği tüm kalıp ve kavramlar, tüm değerler 203 yıl sonra, gene aynı coğrafya zemininde Maastricht Devrimi ile yıkılmış oldu. Maastricht Devrimi, Büyük Fransız Devriminin dünyaya armağan ettiği 'miliyetçilik, bağımsızlık, egemenlik' kavramlarını kökünden sarsarak kaldırıp attı. 'Evrensel, global ve rekabetçi' değerler, hukuk zemininde de onaylanmış oldu. Bu anlaşma ile, Avrupa Topluluğu'nu oluşturan 12 ülkenin 'tek ülke' olmasının yolu açılmış oldu.

Maastricht, eski değerleri yeniden yorumladı.

Türkiye'nin Avrupacı liberal aydınları Maastricht Anlaşmasını böyle yorumladılar. İzlenmesi gereken tarihsel bir süreç olarak değerlendirdiler.

Şimdilerde bu kampanyanın hızı kesilmiş gibi gözüküyor. Ama Anayasa tartışmalarının gündeme gelmesi koşullarında, sadece Maastricht Anlaşması hükümlerinin değil, onunla birlikte Paris Şartı ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi hükümlerinin de yeniden güncelleşeceğinden, dahası kutsallaştırılacağından kuşku duyulmaması gerekiyor.

Anlaşma esasında yeni hükümler getirmiyor, böyle bir amacı da yok, ayrıntılarıyla ele alındığında daha geri hükümlerin formüle edildiği de görülebilir. Maastricht Anlaşması temel hukuk felsefesi ve siyasal boyutlarıyla, 1950 tarihli Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi hükümlerini ve üye ülkelerin anayasalarını temel alıyor.

Anlaşma, bu genel çerçevenin formüle edilmesi ve onaylanmasıdır.

Maastricht Anlaşması'na temel olabilmesi için,Türk hukuk mevzuatının da uluslararası standartlara uyarlanması, siyasal hukuk vitrininin güzelleştirilmesi gerekiyor.

Demokrasi için uyum isteniyor.

Uluslararası basın tekelleri Türkiye'nin 'Maastricht Avrupası'na katılabilmesi için bir 'Hukuk Devrimi' ne yönelmesi gerektiğinin popogandasını yürütüyor.

Demokratikleşme Programları, bir yandan mevcut birikimin sistemin açtığı yeni kanallar içerisinde eritme çabasına hizmet ediyor, bir yandan da genel bir uyum sağlamak için tek tek bir takım adımların atılmasını gerekli sayıyor. 141-142. maddelerde yapılan değişikliklerle başlayıp CMUK ile devam eden ve önümüzdeki dönemde Anayasa değişikliklerine yönelmesi muhtemel gelişmeleri, hep bu uyum sürecinin tek tek bileşenleri olarak değerlendirebilmek mümkün gibi gözüküyor.

Maastricht Anlaşması 'Yurttaşlık Hakları'nı düzenleyen Dördüncü Bölümünde, uluslararası hukuk sözleşmelerine ve en başta da 1950 tarihli Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi hükümlerine ve üye ülkelerin anayasalarına atıf yapmakla yetiniyor.

Bu durumda Maastricht Anlaşmasının nasıl bir Avrupa ve daha önemlisi de nasıl bir demokrasi tablosu çizdiğini kavrayabilmek için, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesini eksen alarak, uluslararası hukuk sözleşmelerinin belirli temel hükümlerini irdelemek önem kazanıyor.

Yasaların Yasalarla İşlevsizleştirilmesi

İki temel saptama başlangıç noktası alınabilir.

Birincisi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesini diğerlerinden ayırmak gerekiyor. AİHS dışındaki uluslararası sözleşme ve anlaşmalar, imzacı devletler, özellikle de Avrupa devletleri açısından bağlayıcı bir değer taşımıyor. Bu sözleşmelerin, genel çerçeveler çizmek ve geleceğe yönelik belirli yönelimlere işaret etmek dışında fazlaca bir işlev taşımadıklarını görebilmek mümkün. Daha önemlisi de, imzacı devletlerin muğlak hükümler taşıyan bu tip uluslararası sözleşmeleri, ya temel devlet politikalarına uyumlu bir biçimde yorumlayarak uyguladıkları, ya da belirli 'çekince'lerle mevcut muğlak hükümleri daha da işlevsiz hale getirdikleri görülebilir.

21 Kasım 1990 tarihli Paris Şartı hükümleri arasında yer alan '*azınlıklar*' konusunda imzacı devletlerin yorumlarından örnek olarak sözetmek mümkün gözüküyor. En başta Fransa'dan sözedilebilir. Fransız Hükümeti, ülkesinde bir azınlık bulunmadığını bir devlet politikası olarak kabul ediyor. Fransız Adalet Divanı da Korsikalıların, Fransızlardan ayrı bir 'halk' veya 'azınlık' olarak tanımlanamayacağı kararını onaylıyor. İmzacı devletlerin başında yer alan Büyük

MAASTRICHT HUKUKUNUN TEMELLENDİĞİ HÜKÜMLER - 1

Yaşama Hakkı

Genel kabul gören anlayışın tersine, Batı demokrasileri 'ci-nayet işleme' tekelini elinde tutuyor. Batı demokrasilerinin bir bölümünde, yasalar, savaş halinde işlenen askeri suçlar için 'ölüm cezasını' öngörüyor. ABD, ölüm cezalarını infaz eden ülkelerin başında yer alıyor.

Maastricht Anlaşmasının temel aldığı Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, 2. maddesi ile, "yasanın ölüm cezasını öngördüğü bir suçtan dolayı mahkemece verilen bir cezanın infazını", "po-lise mukavemetten dolayı bir infaz olayını" ve "isyan ve ayak-lanmayı bastırmak" için girişilecek toplu katliamları 'yaşama hakkının ihlali' saymıyor.

Daha da önemlisi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 1983 tarihini taşıyan 'Ölüm Cezasının Kaldırılmasına İlişkin 6 Nolu Protokol'ü 1. maddesi ile 'ölüm cezasının kaldırıldığını' ilan ediyor, ama 2. maddesi ile imzacı devletlere "savaş zamanında ya da yakın savaş tehdidi durumunda işlenen eylemler için ya-salarında ölüm cezasına ilişkin hükümler bulundurma" hakkını tanıyor.

'Ölüm cezaları'na ilişkin hükümler sâdece yasalarla sınırlı değil; hatta yasal alana daha masum bir rol yüklenebilir. Fiili hukuk, yasadışı alan yasal alandan daha belirleyici bir rol oynuyor. İtalya'da, 1990 yılı kapanırken Gladio ile başlayan ve bütün Batı demokrasilerinde mevcudiyeti inkar edilmeyen Kontrgerilla yeraltı örgütlenmelerine ait olguların, aradan geçen süre içerisinde sadece üstü kapatıldı.

Amerikan kaynaklı FM-15 simgesi ile bütün NATO ülkelerinde uygulanan, Türkçe'ye de ST-31-15 simgesi ile tercüme edilen. Gayrinizami Kuvvetlere Karşı Hareket Ta-limnamesinin, "bir gayri nizami kuvvetin yeraltı unsurları, ka-ide olarak kanuni statüye tabi değildir" hükmünün yer aldığı 9. maddesinde formüle edildiği gibi, Gladio ve Kontgerilla tipi özel militarist askeri örgütlenmeler ve etkinlikleri, yasal olarak yasal statünün dışında tutuluyor.

En yeni örneği 'demokrasinin beşiği' İsviçre oluşturuyor.

İsviçre Gladiosu olarak anılan P-26'nın 300 kişilik seçme bir militan kitlesine dayandığı ve İsviçre dağlarında gizli silah depolarına sahip olduğu 1992 yılı ortalarında açığa çıkıyor. P-26, aynı zamanda, muhaliflerin 'fişlenmesi' görevini de üstleniyor. İsviçre'nin siyasal koşulları ve siyasal çelişkileri, henüz faili meçhul cinayet'ler için uygun bir madde zemin sunmuyor, ama Büyük Britanya için aynı şeyi söylemek zor gözüküyor. Geçtiğimiz yıl Kuzey İrlanda'da faaliyet gösteren 'Ulster Central Co-Ordinating Committee' adlı paramiliter yeraltı örgütü açığa çıkarıldı. Yüksek rütbeli polis şeflerinin, politikacı ve papazların yönettiği örgütün, son iki yıl içinde, İRA sempatisi olan oldukları gerekçesiyle 12 kişiyi öldürdüğü anlaşıldı. Paramiliter örgütün, bir 'idam mangası' olarak, İrlanda'da faaliyetini bugün de sürdürdüğü biliniyor.

Paramiliter örgütler, yasal yetkilerini, 'Süper NATO' örgütünün yasal Talimnamelerinden alıyor.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Gayrinizami Kuvvetlere Karşı Hareket Talimnamesi hükümleri, demokrasinin yasal zırhuun tamamlanması açısından, açık ki, bir bütün oluşturuyorlar.

Özel Yaşamın Korunması Hakkı

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 8. maddesinin 1. fıkrası, "her şahıs özel ve ailevi yaşamına, konutuna ve yazışmalarına saygı gösterilmesi hakkına sahiptir" genel hükmüne yer veriyor. Ama aynı maddenin hemen 2. fıkrasında, bu hakkın kullanılmasına 'resmi bir makamın müdahalesi' hakkını da tanıyor. 'Ulusal güvenlik', 'kamu huzuru', 'düzenin korunması' amacıyla resmi toplumun, özel yaşamın korunması hakkına müdahale edebileceğini hükme bağlıyor.

Avrupa demokrasisini temsil eden birçok imzacı devletin, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 8/2. maddesine aykırılık taşımayan Kanun Hükmündeki kararnamelerle polis örgütlerini, özel yaşamın denetlenmesi için çok çeşitli yetkilerle donattıklarını saptayabilmek mümkün.

Polis örgütlerinin ilgili birimleri, yasal olarak, Almanya'da herkes hakkında bilgi fişleri düzenleme, İtalya ve

Lüksemburg'da telefonları dinleme, mektupları denetleme, Almanya ve Büyük Britanya'da herkesin üstünü arama, İtalya ve Almanya'da konutlara girebilme, İtalya, Almanya, Büyük Britanya ve Fransa'da kimlik saptama ve kimlik saptamak için gözaltına alma, ABD, Kanada, Fransa, İspanya, İtalya, Almanya ve Büyük Britanya'da fotoğraf çekme, parmak izi alma ve gözaltına alınan sanığın avukatıyla ilişkisini kesme yetkisine sahiptir.

Almanya'da, geçtiğimiz yıllarda Bakanlar kurulu'nun bir kararıyla herkese bir 'numara' verilmek istenmesi karşısında, ülke çapında yaygınlaşan toplumsal tepki üzerine resmi otoritenin, yasal hakkını kullanmaktan vazgeçerek geri adım atmak zorunda kalması bilinen örneklerden birisi.

İsviçre ise 'fişli demokrasi' örneği.

Fişleme yöntemi, sadece Türkiye'ye özgü bir uygulama değil. 'Demokrasi abidesi' olarak bilinen bazı Avrupa ülkelerinin, bu konuda da başı çektikleri söylenebilir. 2 Ağustos 1992 tarihli Cumhuriyet gazetesinde yer alan bir haberden öğrendiğimize göre, Gladio tipi gizli yeraltı örgütünün İsviçre Şubesi olarak bilinen ve varlığından Başbakanın ve bazı bakanların dahi haberdar olmadıkları P-26 örgütünün 300 bini İsviçreli olmak üzere 1 milyon kişiyi fişlediği anlaşıyor. Fişlenenler arasında, sendikacılar ve radikal partilerin üyeleri ilk sıralarda yer almaktadır.

1990 yılı sonunda İtalyan Gladiosunun kirli çamaşırları ortaya dökülünce İsviçre Parlamentosu, P-26 örgütünü açığa çıkarmak için bir komisyon kurdu. Demokratik güçler ve özellikle fişlenenler, fişlerin açıklanmasını ve yok edilmesini istediler. Sonunda P-26'nın lağvedilmesi ve daha önemlisi de hakkında fiş düzenlenen kimselerin dilekçe vermeleri durumunda, fişlerinin kendilerine gönderilmesi kararı alındı.

İnsan Hakları Vakfı'nın saptamalarına göre, sadece 12 Eylül Döneminde Türkiye'de fişlenen insan sayısı 1 milyon 700 bin rakamına ulaşıyor.

Britanya, İtalya ve ABD, bu konuda Fransız dostlarının politikasından fazlaca ayrı düşmediklerini

gösteriyorlar. ABD'de ulusal ve dinsel azınlıklara genel vatandaşlık statüsü dışında ayrıcalıklar tanınmıyor.

Türkiye ise çok daha net bir örnek.Türkiye, Paris Şartında yer alan 'milli azınlıklar' tanımlamasını, ancak yürürlükteki uluslararası anlaşmalarla, kendilerine bu ayrıcalığın tanındığı topluluklar için resmi olarak kabul ediyor. Türkiye'nin imza koyduğu bu uluslararası anlaşmalar 1924 tarihli Lozan Barış Anlaşması ile 1925 tarihli Türkiye-Bulgaristan Dostluk Anlaşmasıdır.Bu anlaşmalarda, Türkiye'de azınlık olarak Rum, Ermeni, Musevi ve Bulgar toplulukları tanınır.Kürt varlığından, lafız olarak dahi söz edilmez.

Türkiye'nin yorumunun ve yorumuna uygun bir politika izlemesinin, uluslararası alanda fazlaca bir tepki görmediğini, tersine yeni uluslararası anlaşmalarla da desteklendiğini söylemek gerekiyor. Doğu v Güneydoğu Anadolu'yu da kapsayan bir kuşağın, Mersin Limanı dahil, 39. paralelin güneyinin, silah indirimi anlaşmalarının dışında tutulması olgusunun , Paris Şartının imzalanmasından sonraki bir tarihte AKKA Anlaşması ile gerçekleşmesi, resmi politikaya uluslararası desteğin bir ifadesi olarak alınabilir.Devamını da söylemek gerekiyor. Silah indirimi görüşmelerinde varılan sonuçlarla, NATO'nun yeni askeri yönelimleri arasında yakın bir paralellik olduğu anlaşılıyor.Sovyetler Birliği faktörünün ortadan kalkmasından sonra NATO, yönünü ulusal sorunlar açısından en sıcak bölge olan Ortadoğu'ya çevirdi.

Düşman kuvvetlerin yeni renginin 'yeşil' olarak seçilmesi, bu yönelimi simgelemesi açısından önem kazanıyor.

MAASTRICHT HUKUKUNUN TEMELENDİĞİ HÜKÜMLER-2

İşkence Yasağı

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 3. maddesinde 'hiç kimsenin işkenceye, insanlıkdışı ya da onur kırıcı ceza ya da uygulamaya tabi tutulamayacağı' belirtiliyor.

AİHS 'işkencenin yasaklanması' o kadar önemli sayıyor ki, 15. maddesi ile, olağanüstü dönemlerde imzacı devletlere temel özgürlükleri yürürlükten kaldırma hakkı tanırken, 3. maddeyi bu hakkın dışına tutuyor.

3. maddesinin uygulama alanı bulabilmesi amacıyla İşkencenin ve İnsanlıkdışı yada Alçaltıcı Muamele veya Cezanın Önlenmesi için Avrupa Anlaşması tasarısı hazırlanıyor ve Tasarı 27.11.1987 tarihinde Avrupa Konseyi Bakanlar Kurulu tarafından imzalanarak 1989 yılbaşında yürürlüğe giriyor.

Anlaşma, tutuklulara karşı yönelebilecek işkenceyi ve insanlıkdışı uygulamayı önlemek için, bir komisyon kurulmasını da öngörüyor.

Anlaşma ile komisyona, belirtilen amaçla sınırlı olmak üzere hapisanelere, polis karakollarına, psikiyatri kurumlarına rutin, zaman zaman da ani ziyaretler yapma hakkı tanınıyor.

Ama Anlaşma, 9. maddesi ile, olağanüstü koşullarda Komisyonun bu hakkını kullanabilmesi, imzacı devletlerin, tabir ugunsunsa, iznine, inisiyatifine bırakıyor.

9. madde ilgili devletlerin itiraz hakkını, inisiyatif hakkını şu şekilde formüle ediyor:

"Anlaşmayı imzalayan ilgili tarafların yetkili makamları, olağanüstü koşullar altında, Komisyon tarafından önerilen zaman ve mekanda ziyarete karşı itirazda bulunabilirler. Bu tür itirazlar yalnızca ulusal savunma veya kamu güvenliği veya bir kişinin sağlık durumu ya da ağır bir suçla bağıntılı olan bir soruşturmada önemli bir sorgulama nedeniyle kişilerin özgürlüklerinin ellerinden alındığı hallerde yapılabilir. Bu tür itirazlar yapıldığında, anlaşmayı imzalamış olan taraf, durumu açıklığa kavuşturmak ve Komisyon'a görevlerini olabildiğince çabuk gerçekleştirmesini sağlayacak düzenlemeler üzerine anlaşmaya varmak için Komisyon'la görüşmelere başlar.(...)"

9. madde, bu formülasyonuyla, esasında, Komisyon'un işlevini büyük ölçüde ortadan kaldırıyor.

Uluslararası Af Örgütü de, örgüt temsilcisi Karsten Lüthke'nin cümleleri ile, aynı saptamayı yapıyor:

"Ziyaretleri gerekli kılan tam da bu olağanüstü koşullardır, anlaşmayı imzalamış olan bir devlet madde 9/1'e uygun olarak, kamu güvenliği, hapisanelerde ciddi huzursuzluklar, bir tutuklunun sağlık durumu veya ağır bir suçla bağıntılı önemli bir sorgulama nedenlerine dayanarak tereddütlerini bildirebilir. İşkence genel olarak sorgulamalarla bağıntılı yapılır, hapisane ayaklanmalarının bastırılmasında çoğunlukla saldırılarda bulunulur ve bir tutsağın kritik sağlık durumu ziyareti adeta gerekli kılar, bu nedenle anlaşmayı imzalayan devletlerin, tam da kritik durumlarda, örneğin tutukluluk koşullarına karşı kolektif protestolarda, açık grevlerinde ya da terörist şiddet eylemleriyle bağıntılı sorgulamalarda, icraatlarının, uluslararası bir denetim kurumu tarafından denetlenmesinden kurtulmak istedikleri izlenimi uyanıyor. Sık sık eleştirilen RAF Tut-saklarının tutukluluk koşulları ve yüksek güvenlik hapisanelerindeki durum gözönüne alındığında, görüşmeler sürecinde, eklenen maddeye Federal Almanya'nın bir itirazının olmaması gerekir."

Başlangıçta, sadece Almanya değil, Fransa ve Büyük Britanya da 9. madde ile imzacı devletlere, olağanüstü koşullarda Komisyonun ziyaretlerini tümüyle engelleyebilme yetkisi vermekten yana ortak bir tutum benimsiyorlar. Ama kamuoyunun baskısı sonucunda, Avrupa'nın 'üç büyükler'in gerilemesi ile 9. madde, formüle edildiği şekliyle Anlaşma metnine giriyor.

1989'da yürürlüğü giren Anlaşma'nın 9. maddesi, AİHS'nin 3. ve 15/2. maddeleri hükümlerinin uygulanmasına fazla bir şans tanımıyor.

Yazılı hukukun evrensel düzeyde de, fiili hukukun fazla uzağına düşmemesi, başka yasalarla ve istisna hükümleriyle sağlandığı görülüyor.

Bu yöntemle, olağanüstülük zırhıyla donanmış siyasal rejimler altında, sistemli işkence olayları, evrensel bir yasal çevrenin fazlaca dışına taşırılmamış oluyor.

Yargılanma Hakkı

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. maddesinde, "..suçlanan bir kimsenin yasal, bağımsız ve yansız bir mahkeme tarafından yargılanma hakkı vardır" hükmüne yer veriliyor.

Ama Fransa'da 1963'te kurulup 1980 yılları ortalarına kadar faaliyet gösteren, sivil ve asker üyelerden oluşan Devlet Güvenlik Mahkemeleri'nin varlığı Sözleşme hükümlerine aykırı sayılmıyor.

Bugün de sayılmıyor. 1960-80 yılları arasında Fransa'da Yüksek Askeri Mahkeme, Özel Askeri Mahkeme ve Askeri Adalet Divanı gibi özel mahkemeler sivilleri de yargılama yetkisine sahipti. Yasalar, Bakanlar Kuruluna, sanıklar hakkında iddianameler düzenlendikten sonra, davaya bakacak mahkemeyi seçme yetkisi veriyor. Dahası, Yüksek Hakimler Kurulu üyeleri Cumhurbaşkanı tarafından seçiliyor, Kurula Cumhurbaşkanı başkanlık ediyor.

İspanya ve İrlanda'da askeri mahkemeler, olağanüstü hal ve sıkıyönetim koşullarında, sivilleri yargılama yetkisini elinde tutuyor.

Büyük Britanya'da, son yapılan bir yasal düzenleme ile siyasetal yargılama sistemindeki ispat usulünü basitleştiriyor, mahkemelerde giyabi yargılama usulü getiriliyor.

Almanya'da 1972 yılında yapılan yasal değişiklikler sonucunda, ki bu değişikliklerin 7 Nisan 1978 tarihli Federal Anayasa Mahkemesi kararıyla Anayasaya ve uluslararası sözleşmelere uygun olduğuna hükmediliyordu, cezaevlerinde hükümlü/avukat görüşmesinin cam bölmelerle denetlenmesi kuralı getiriliyor, bir sanığın tutacağı avukat sayısı sınırlandırılıyor; daha ilginç 1974 yılında gerçekleştirilen ek bir değişiklikle, sanıkla ideolojik birlik içerisinde olduğundan kuşkuyla anılan avukatların duruşmalara alınmayacağı hükmüne yer veriliyor. Türkiye'de 1991'de yürürlüğe konulan Terör Yasası hükümleri Almanya'da 1974'te yazılıyor. Siyasal tutuklu ve hükümlüler, hücre esasına dayalı Eskişehir Özel Tip Cezaevine Avrupai tarz için emsal oluşturan çelik hücreli özel tip cezaevlerinde tutuluyor. Yenilerinin inşası için karar alınıyor.

Fransa, İtalya, Büyük Britanya ve Almanya'da sanıklara, hapisanelerde kötü muamele ve poliste işkence yapıldığına dair belgeler Af Örgütü raporlarına geçiyor.

Bir sonuca işaret etmek gerekiyor: Paris Şartı gibi uluslararası anlaşmalar, resmi politikaları güçlendirdikleri ölçülerde ve koşullarda, ancak bu koşullarda imzacı devletler için önem kazanıyor.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin diğer uluslararası anlaşmalardan farkı, imzacı devletlere açısından bağlayıcı bir özellik taşımasıdır.

Ama AİHS, aynı zamanda, taşıdığı istisna maddeleri ile, belirli siyasal hakların kısıtlanmasında veya tümüyle ortadan kaldırılmasında imzacı devletlere geniş bir hareket serbestisi sağlayan hukuki bir belgedir.

Bunu metin içi eklerle aktarılan örneklerde görebilmek mümkün. İç-hukuk belgeleri, siyasal kamu otoritesine, daha geniş ölçülere varan 'hak kısıtlama hakkı' tanıyor. Temel bir yasa veya özel alanları kapsayan yasalar, birinci maddeleri ile insanlığın binlerce yıllık siyasal ve sosyal mücadelesinin ortaya çıkardığı birikimi formüle ediyor. Ama bu birikimin, belirli siyasal koşullarda, ya aynı yasanın değişik maddelerine dayanılarak ya da başka yasa maddeleri ile işlevsizleştirilebilmesinin yasal zemini daha baştan hazır hale getiriliyor. Resmi politikalar yasal dayanağını, yasaların istisna maddelerinden, ikinci maddelerinden alıyor. Teknik anlamda belirgin bir farklılıktan söz etmek gerekiyor: Türk hukuk mevzuatında, 1982 Anayasası dahil, yasa maddelerinin ruhunu oluşturan, ama istisna maddeleri görüntüsüne sahip ikinci madde hükümleri, çok büyük bir vurgu ile öne çıkarılırken, uluslararası standartlarda ve Batının demokratik yasalarında, resmi politikaların meşru kaynağını oluşturan ikinci maddeleri, genel hükümlere, daha inceltilmiş bir teknikle monte ediliyor. İkinci

sıradaki maddeler, genel hükümleri işlevsizleştiriyor.Şöyle de söylenebilir: İkinci madde hükümleri, pratikte temel hükümler olarak uygulama alanı buluyor.

Türk hukuk mevzuatının, genel hükümlerle istisna maddeleri arasında varolan sıralama ve vurgu farkı dışında, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi hükümlerine çok fazla ters düşmediği söylenebilir. Sıralamanın değiştirilmesi ve ikinci madde hükümlerine yapılan vurgu şiddetinin azaltılması sadece uyumsuzluğu gidermekle kalmayacak, belki 'NATO ülkeleri kadar demokrasi' sloganının da kendisine hukuki bir zemin bulmasının başlangıç noktasını oluşturacaktır.

'NATO ülkeleri kadar demokrasi' sloganı olsa olsa, resmi politikaların Batının yerleşik hukuki normları ile onaylanmasının yeni bir ifade ediliş biçimi olabilir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin, resmi adıyla İnsan Hakları ve Temel Özgürlükleri Korumaya Dair Sözleşme'nin ana ekseninde yer alan istisna hükümleri, 'kamu güvenliği' gerekçesiyle, sistemin kollektif çıkışlara ve toplumsal muhalefetin radikalleşmesi olasılığına karşı korunmasının, güvenceye alınmasının yasal zırhını oluşturuyor çünkü.

Hak Sınırlama Hakkının Evrensel Ölçütleri

İkincisi, İkinci emperyalist paylaşım savaşı sonrasındaki uluslararası sözleşmelerin ilki olan ve Hitler faşizmine karşı uluslararası cepheye sürdürülen başarılı bir direnişin de belirli izlerini taşıyan 10 Aralık 1948 tarihli Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Bil-

dirgesi'nin 29/2. maddesinde "her insan, haklarından ve özgürlüklerinden yararlanırken (...) demokratik bir toplumda ahlak, kamu düzeni ve genel refahın yerinde gereklerini karşılamak amacıyla koyduğu kısıtlamalara tabidir" hükmü yer alıyor.

En başka 1950 tarihli Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi olmak üzere, daha sonraki tarihlerde imzalanan uluslararası sözleşmelerin, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin kısıtlamada temel bir kural olarak koyduğu ölçütü, büyük ölçüde genişlettiği görülüyor. Metin içi eklerde, Maastricht Anlaşmasının temel aldığı AIHS 'nin kısıtlama maddeleri üzerinde ayrıntıları ile duruluyor.

Ama şimdiden şu söylenmelidir: İmzacı devletler, iç-hukuk düzenlemeleriyle, özgürlüklerin sınırlandırılmasına getirilecek ölçütleri ayrıntılarıyla yeni baştan formüle ediyorlar. Bazı ölçütler, kendilerine evrensel düzeyde bir uygulama alanı yaratıyor, uluslararası sözleşmelerde baz alınıyor.

Bunların başında, Batı demokrasileri açısından evrensel ölçüde bir standart değer taşıyan ve Birinci Dünya Savaşında Ekim Devrimine karşı, 'Kızıl Dehşet Operasyonu' olarak Wilson Prensipleri çerçevesinde formüle edilen '*Açık ve Mevcut Tehlike Ölçütü*' geliyor.

ABD'de uygulanagelmiş politikaların 1919 yılında, Yüksek Mahkeme tarafından geliştirilmesi ve genel bir içtihat kararına dönüştürülmesi ile hukuki bir meşruiyet kazanan Açık ve Mevcut Tehlike Ölçütü, 1969 yılında ABD Yüksek Mahkemesinin yeni bir yorumuyla açıklığa kavuşuyor ve yeni getirilen yorumla '*Zararlı Eğilim Ölçütü*'nün yerine, Batı Avrupa demokrasilerinde de genel bir kabul görüyor.

Her siyasal dönem, kendi nesnelliğine uygun hukuki ölçütler ve politik normlar yaratıyor.

İkinci Savaş sonrasında, sosyalizmin Batı dünyasında yükselen prestiji, uluslararası işçi hareketindeki gelişmeler ve ekonomik bunalım paniği, Batı demokrasilerini 'düzenin korunması' için yeni politik tedbirler almaya itti, hukuki ölçütler değişti.

Yeni bir sıcak savaş dönemi başlatamadığı için, Batı demokrasileri kendi varlığını korumak ve pekiştirmek amacıyla Soğuk Savaş ilan etme gereğini duyuyor.

Soğuk Savaş dalgaları, ABD'de McCarty politikalarını yaratıyor.

Demokrasinin politik gereksinimleri, McCarty politikaları, kendine, 'Zararlı Eğilim Ölçütü'nde somutlayan yeni bir hukuki zarf, hukuki ölçütler şekillendirmekle gecikmiyor.'Açık ve Mevcut Tehlike Ölçütü'nün yeni politik koşullardaki yetersizliği, ölçüte 'Zararlı Eğilim Ölçütü'nün eklenmesi ile tamamlanıyor.

Liberal düşünceler bile, artık anti-komünist politikaların doğrudan hedefleri arasına giriyor.'Zararlı Eğilim Ölçütü' Yabancıların Tescili Kanunu, İç Güvenlik Kanunu, Komünist Kontrol Kanunu yeni yasalarla ete-kemiğe bürünüyor, 'cadı kazanı' kaynatılıyor.

Batı demokrasileri, başta ABD, Soğuk Savaş yıllarının McCarty politikaları ile kendi insanına mesaj vermeyi, demokrasiyi demokrat ağırlıklardan kurtarmayı amaçlıyor.

McCarty politikaları ve 'Zararlı Eğilim Ölçütü', yerini 'Açık ve Mevcut Tehlike Ölçütü'ne terkederek tarihsel misyonunu tamamlıyor. 'Açık ve Mevcut Tehlike

Ölçütü', Birinci Soğuk Savaş sonrasında Batı demokrasilerinde evrensel bir uygulama alanı buluyor.

Bugünkü normlar ve pratik politikalar açısından şu söylenebilir: 'Açık ve Mevcut Tehlike Ölçütü' temel alınır, soyut bir düşüncenin açıklanması veya propagandası 'kamu düzeni'ni tehlikeye atmadığı sürece, yasalara göre 'suç' oluşturmuyor.

Bu anlamıyla Batı demokrasileri, maddi bir güce dönüşmediği sürece 'düşünce'yi, düşünce açıklama özgürlüğünü 'suç'lamaktan kaçınıyor. Maddi bir güce dönüşen düşünce ise, '68 Radikalizmi karşısında Fransa örneğinde görülebileceği gibi (aşağıda kısa ayrıntıları veriliyor) 'açık' ve 'mevcut' bir 'tehlike' oluşturmuyor.

'Açık ve Mevcut Tehlike Ölçütü' dün komünizmi önleme yasalarında somutlanıyordu, şimdi 'terör' başlığı altında formüle ediliyor. Soğuk Savaş Döneminde ve uzantısı yıllarda Batı sistemi, komünizmi önleme yasaları ile, yıkıcı cereyanlara karşı savaş yasaları ile, 141-142 benzeri yasalarla kendini güvencede hissediyordu. Soğuk Savaş yılları Amerikasında görüldüğü gibi yıkıcı cereyanlara karşı savaş yasaları, kendi doğal gelişmesi içerisinde anti-terör yasalarına, devlet terörünü meşrulaştıran yasalara evrildi.

'Açık ve Mevcut Tehlike Ölçütü', Batı dünyası anlamında, şimdi evrensel bir özellik gösteriyor.

Batı Avrupa'da sistemin siyasal bir uzantısını oluşturan komünist partiler, isim değişiklikleri ile yeni sosyalist partiler, sistem için bir tehlike taşıyor, ama İrlanda ve Korsika'da ulusal örgütlenmeler 'ayrılıkçı' ve 'terörist' sayılıyor. 'Ayrılıkçılık' ve 'terörizm' tehlikesi karşısında, insanın 'tehlikeli' bir biçimde haklarını kullanması karşısında, sistem, kendisini hukuki bir zırhla

MAASTRICHT HUKUKUNUN TEMELLENDİĞİ HÜKÜMLER - 3

Düşünce ve Basın Özgürlüğü

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi 10. maddesinin 1. fıkrasında "... herkesin düşüncelerini serbestçe ifade etme hakkı vardır" genel hükmünü tekrarlıyor, ama hemen 2. fıkrasında kısıtlama ve sınırlandırma gerekçelerini ayrıntılarıyla sıralıyor. Resmi toplumun haklarının formüle edilmesi, metinde, daha uzun bir paragraf olarak yer alıyor:

"...bu özgürlükler demokratik bir toplumda yasayla belirlenen ulusal güvenliğin, toprak bütünlüğünün ya da kamu huzurunun, düzenin korunmasının, suçun önlenmesinin (...) yararına yaptırımlara tabi tutulabilir."

Düşünce ve basın özgürlüğü hakkını düzenleyen Sözleşmenin 10. maddesi, ek olarak, maddenin "devletlerin, radyo, sinema, ya da televizyon işletmelerini bir izin sistemine tabi tutmalarına engel" olmadığını da hükme bağlıyor.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, 'İnsan Haklarını ve Temel Özgürlükleri Korumaya Dair Sözleşme' ana başlığını taşıyor, ama düşünsel ve siyasal bir varlık olarak insanın kendini ifade etme hakkını değil, resmi toplumun, resmi otoritenin düşünceyi ifade etme hakkını nasıl kısıtlayabileceğini ve kısıtlama eyleminin siyasal gerekçelerini formüle etmeyi öne çıkarıyor.

Uluslararası sözleşmeler, iç-hukuktaki düzenlemelerle pekiştiriliyor. İç-hukuk ve uluslararası sözleşmeler, pratik politikaların sürdürülmesinin yasal dayanak noktasını oluşturuyor. Terör yasaları bunların başında yer alıyor. Yunanistan'da 7 büyük basın organının genel yayın yönetmenlerinin 1990 Aralık ayında çıkarılan Terör Yasasının bir hükmüne dayanarak 1991 Eylülünde tutuklanması bilinen en son örnek. Büyük Britanya'da Terör Yasasının IRA'ya karşı değil iç-muhalefete karşı çıkarıldığı, yasayı çıkaran hükümetin İçişleri Bakanı tarafından açıklanıyor. BBC Dünya Servisi ilk kez 1985 yılında susuyor. İtalya'da 'terörist içerikli yayınlar' için özel ceza artırımı 1980 yıllarından sonra Basın Yasasına ek-

leniyor. TCK'nın 141-142. maddelerine kaynaklık eden ve düşünce basın özgürlüğünün, örgütlenme özgürlüğünün kullanılmasını, resmi toplumun yetkisine devreden Ceza Yasasının 270 ve 272. maddeleri, bugün işletilemiyor olsa da, —ki işletilmemesi bu maddelerin uygulanabileceği siyasal bir muhalefetin mevcut olmamasından kaynaklanıyor— hâlâ yürürlükte. 1966 yılında yapılan bir başvuruyu değerlendiren İtalya Anayasa Mahkemesi, ilgili maddeleri İtalyan Anayasasının ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin ilgili maddelerine ve genel ilkelerine aykırı bulmadığını açıklıyor. Fransa'da Basın Yasası ve Ceza Yasası, düşünce özgürlüğünü sınırlandıran hükümlerle dolu. 1968'de '68 radikalizmine 'buluşmuş' yayın organları ve 1971'de iki 'sol' dergi, Basın ve Ceza Yasalarının ilgili hükümlerine dayanılarak kapatılıyor. Almanya'da basın-yayın faaliyetlerini de kapsayan 'suç ve terör' tanımı, Türk Terör Yasasındaki tanımla büyük bir paralellik gösteriyor. Uygulama alanı bulup bulamaması bir yana, Avrupa demokrasilerinde, yabancı ülkelerde basılan yayınların ülkeye sokulup sokulamayacağına ilişkin karar verme hakkı her ülkenin Bakanlar Kurulunun yetkileri arasında bulunuyor. Yasalar hâlâ sinema filmleri üzerinde sansürü öngörüyor.

Olağanüstü Hal İlanı

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 15. maddesi, Sözleşmenin işkenceyi yasaklayan 3. maddesi ile köleliği yasaklayan 4. maddesini dışta bırakarak, "...savaş veya genel tehlike halinde akit tarafları, Sözleşmede getirilen yükümlülöklere aykırı önlemler alabilir, bunları yürürlükten kaldırabilir" hükmünü formüle ediyor.

Aynı formülasyan, Moskova'da yapılan son AGIK Toplantısında yeniden tekrarlanarak pekiştiriliyor.

Türkiye, 1991 Ağustosunda, Olağanüstü Hal Uygulamasından dolayı Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da insan haklarının 'askıya alındığını', Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi hükümlerine de dayanarak Avrupa Konseyi'nin resmen onayına sunuyor.

Tepkiyle karşılanmadığı görölüyor.

Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Hakkı

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi toplu gösteri hakkını tanımıyor; 11. maddenin 1. fıkrası, "...tüm insanların barış içinde toplanmak ve (...) sendikalar kurmak" hakkına sahip olduklarını formüle ediyor. Ama 1. fıkrası ile imzacı devletlerin bu hakkı, "iç ve dış güvenliğinin sağlanması", "düzenin korunması", "suçun önlenmesi" için kısıtlamaya tabi tutabileceklerini hükme bağlıyor ve 3. fıkrası ile polise, silahlı kuvvetlere 'yasal' yetkiler tanıyor:

"Bu madde, bu hakkın kullanılmasına polis, silahlı kuvvetler ya da zabıta tarafından yasal sınırlandırmaların getirilmesine engel değildir."

Polis ve silahlı kuvvetler 'güvenliği sağlamak' için toplantıları dağıtma ve gösterileri yasaklama yetkisine sahip. 1965'te İsviçre'de, işsizlerin Lozan'dan Bern'e kadar yürüyüş yapmasına izin verilmiyor. Federal mahkeme de yasaklama kararını onaylıyor.

Fransa'da grev hakkının, onu düzenleyen 'yasalar çerçevesinde kullanılabileceği' Anayasa'nın temel hükümlerinden biri.

korumaya, hukuki zırhını sağlamlaştırmaya gereksinim duyuyor.

Yunanistan ve Büyük Britanya örnek alınabilir; düşünce ve basın özgürlüğü artık Terör Yasalarının ördüğü duvara çarparak kırılıyor. Yunanistan'da 7 büyük gazetenin genel yayın yönetmenleri, 1991 Eylülünde tutuklanıyor. BBC dünya Servisi, ilk kez 1985 yılında susuyor. Mevcut Ceza Yasasının IRA eylemleri için yeterli olduğu belirtilen Büyük Britanya'da, 'Terörizmi Önleme Yasası'nı parlamentoya sevkeden İşçi Partisi Hükümetinin İçişleri Bakanı, 1974 yılında yasayı çıkarma amaçlarını "İrlanda'nın Büyük Britanya'ya sirayetini önlemek" olarak açıklıyor.

'Açık' bir tehlike olamadan da Komünist Partisi 1956

yılında Federal Almanya'da kapatılıyor. Parti üzerindeki yasak daha sonraki yıllarda kaldırılıyor, ama savaş karşıtı örgütlere ve komünist örgütlere üye olanların kamu hizmetlerinde görev alamayacağına dair yasak sürdürülüyor. 'Suç' ve 'terör' tanımına yeni bir açıklık getiriliyor. Almanya'da her tür siyasal etkinliğin, daha baskıcı koşullarda, 'terör' tanımı içerisine yerleştirilmesi mümkün hale geliyor.

Türkiye'de 'Zararlı Eğilim Ölçütü' çok uzun süren bir dönem sonunda, yoğun bir tepki birikimi sonucunda, SSCB'nin bir 'tehlike' olma sürecinden çıkmasıyla birlikte, biçimsel olarak terkediliyor. TCK'nın 141-142. madde hükümleri Terör Yasasına aktarılıyor. Açık ve mevcut tehlike'nin, aynı anlama gelmek üzere her tür muhalif siyasal etkinliğin, yasal platformda Terör Yasasıyla karşılanması amaçlanıyor. 1991 Nisanında yürürlüğe giren Terör Yasası, Büyük Britanya'nın 1974 tarihli Terör Yasası ile ve Almanya'da Ceza Yasası'na eklenen 29/a maddesi ile çok büyük bir paralellik gösteriyor

Ortaya çıkan boşluklar da CMUK ile, özellikle yeni yasanın 30 ve 31. maddeleriyle tamamlanıyor.

30 ve 31. maddelerin 'demokratik' kaynağı Alman Ceza Yargılama Yasası, İtalyan Pişmanlık Yasası hükümleri ve Büyük Britanya'da 1974 yılından beri uygulanan Terörist Eylemlerin Önlenmesine İlişkin Yasadır.

Ortak Siyasal Payda

Devam etmeden önce bir sonuca işaret etmek gerekiyor: En demokratik ülkelerde bile, insan haklarının sınırı, sistemin güvenlik sınırının başladığı yerde bitiyor, sistemin siyasal sınırına kadar uzanıyor. Sistemin

siyasal sınırını, 'milli' çıkarlarla örtüşen devlet çıkarları, ekonomik ve siyasal egemenliği elinde tutan sınıfın çıkarları belirliyor.

Bugün, ekonomik ve siyasal egemenliği elinde tutan sınıfın çıkarlarının Avrupa çapında evrenselleştiği anlaşıyor. Maastricht Anlaşması da, evrenselliği 'uluslarüstü' genel bir hukuki çerçeve olarak formüle ediyor.

'Açık ve Mevcut Tehlike Ölçütü' Maastricht hukukunun çerçevesinin ve sınırlarının çizilmesini de belirliyor.

Son derece açık: Siyasal gelişmeler ve devletin güncel politikaları, hukuku belirliyor. Hukuk devletin siyasal politikalarını, siyasal zoru onaylamanın ötesinde fazlaca bir işlev taşımıyor. Bugün Batı demokrasilerinde evrensel düzeyde bir geçerlik kazanmış bulunan 'açık ve mevcut tehlike ölçütü' kuralı, siyasal hukuk kararlarının da ölçütünü oluşturmuyor.

Anayasa Mahkemesi'nin, 31 Mart 1992 tarihli kararıyla, Terör yasasının, TCK'nın 125. madde hükümlerini 'şartlı tahliye' kapsamı dışında tutan hükümlerini iptal etmemiş olmasını, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nın Anayasa Mahkemesi'ne yasal partiler hakkında 'bölücülük' savıyla dava açmasını ve bu yönde kararlar verilmesini, gazete, dergi ve kitapların 'bölücülük' gerekçesi gösterilerek toplatılmasını ve CMUK'un DGM kapsamına giren 'suç'ları ve Olağanüstü Hal Bölgesinde meydana gelen 'olay'ları 'iyileştirme' hükümlerinin kapsamı dışında tutmasını 'açık ve mevcut tehlike ölçütü' kuralının doğrulanması olarak değerlendirmek gerekiyor.

Hukuka, siyasetin bir üstbaşığı olmasının ötesinde çok fazla bir işlev yüklememek gerekiyor.

En gelişmiş burjuva demokrasilerinde de hukuk, farklı bir işleve sahip değil.

Terör Yasası'na veya Kontrgerilla Talimnamesine ve örgütüne ilk sahip olma onurunu Türkiye taşıyor. Demokrasinin 'ilk beşiğı' Yunanistan ve demokrasinin 'son beşiğı' Büyük Britanya da içinde olmak üzere Batı demokrasilerinin Türkiye'den daha önce davrandıkları anlaşılıyor.

Demokrasi sadece bir hayali ifade ediyor.

Burjuva demokrasisinin sınırı, sistemin "güvenlik sınırı"nda bitiyor.

Kontgerilla tipi örgütlenmeler, "meşru" kuvvetlerin yanında, Batı demokrasilerinin "güvenlik sınırı"nı oluşturuyor.

Bu tip kurumlar, bu tip örgütler olmaksızın devletin işlevlerini yerine getirmesi,devletin yasalarla kendisini sınırlandırması, burjuva devletinden —devlet ne kadar demokratik bir biçim kazanmış olursa olsun— beklenemez. Devlet de, bütün kurumlar gibi biçimini sınıf mücadelesinin düzeyinden alır. Sınıf mücadelesinin eriştiğı düzeyin ürünü olan bu tip örgütlemelerin, yasal hukukun ölçüleri ve parlamentonun yasalarıyla sınırlanması ve tanımlanması, burjuva siteminin sınıf özellikleri ile çelişir. En demokratik ülkelerde bile, sınıf mücadelesinin kazanacağı boyutlar anayasaların, parlamentoların, ya da herhangi bir toplumsal uzlaşma zemininin, yani devletin yasal mekanizmalarına koyduğu sınırların, bizzat devleti yönetenler tarafından parçalanması sonucunu doğurur.Bir ülkede, sınıf mücadelesi, yerleşik yasal kurumları sarsmaya

başlayınca, doğal olarak kontrgerilla gibi yasadışı kurumlar, açık ve çıplak bir biçimde devreye sokulur.

Burjuva demokrasilerinde, ayaklanma türünden halk hareketlerini bastırmaya yönelik yasadışı militarist örgütlerin ortaya çıkışının tarihi yeni değildir. Özellikle 1917 Ekim Devrimi ve yeni devrim süreci, burjuva demokrasilerinde varlığı ve işlevleri yasalara bağlı olmayan bu tip kurum ve örgütlerin ortaya çıkmasına kaynaklık ediyor.

İkinci Paylaşım Savaşı ile birlikte sömürge, yarı-sömürge ülkelerde gerilla savaşının yaygınlaşması, emperyalist metropollerde kontrgerilla tipi örgütlenmelerin yeni ve daha etkili biçimler almasını beraberinde getiriyor. Dünyanın 'iki kamp' a bölünmesi olgusu, bu süreci hızlandırıyor. Komünist partisinin güçlü olduğu yerlerde, İtalya bunun bir örneğini oluşturuyor, kontrgerilla örgütlenmeleri daha büyük bir yaygınlık kazanıyor.

1990 yılı sonbaharında Batı demokrasileri, kontrgerilla skandalları ile sarsıldı.

Özellikle İtalya'da kuşkulu terör ve cinayet olaylarının ardındaki gücün CIA tarafından örgütlenmiş Gladio kod adlı "yeraltı örgütü" olduğu, savcı Felice Casson tarafından ortaya çıkarılınca, skandala dönüşen olay tüm NATO demokrasilerine yansdı. Kontgerilla örgütleri NATO üyesi ülkelerin hemen hemen tümünde "resmen" deşifre oldu. İtalya'da, kamuoyunu yatıştırmak için Gladio'nun lağvedildiği açıklandı.

Sonraki süreçte unutuldu,'unutturuldu.' Metin içi ek olarak aktarılan yazıda da görülebileceği gibi, örneğin İtalya'da, Gladio tipi örgütler hala varlığını sürdürebiliyor.

Büyük Britanya'da yayımlan an haftalık Observer gazetesinin 7 Haziran 1992 tarihli sayısındaki bir haber üzerine, kontrgerilla örgütlerinin varlığı Batı demokrasilerinde yeniden gündeme geldi.

Observer gazetesinde yer alan haberde, Büyük Britanya'nın Kontgerilla örgütlerinin uzun yıllar boyunca faaliyet merkezi olduğu üzerinde duruluyor. Gazete, Büyük Britanya ve ABD'nin, örgüte geniş bir çerçevede katıldığını ve örgütün, İrlanda'dan Türkiye-İran sınırına kadar uzanan alanda çeşitli faaliyetler örgütlediğini belirtiyor.

Observer gazetesi, Büyük Britanya ordusundaki Anti-terörist Birliğin, SAS'ın da, özellikle İrlanda'daki faaliyetlerinde Gladio ajanlarına yardım etmiş olabileceğini ileri sürüyor. Büyük Britanya Savunma Bakanlığının Observer gazetesinde yer alan haberle ilgili yorum yapmaktan özellikle kaçındığı görülüyor.

Ama Başbakan John Major, Nisan-1992'de yapılan genel seçimlerin dördüncü kez Muhafazakar Parti tarafından kazanılmasından sonra, Avam Kamara'nda yaptığı bir açıklamada, ülkede bir karşı-casusluk örgütünün varlığından ilk kez söz etti: MI-6. MI-6 Dış İstihbarat Örgütü, MI-5 ise ülke içi istihbarattan sorumlu. Doğrudan Başbakan'a bağlı, Parlamento denetiminin dışında. Daily Mail gazetesinde yazıldığı gibi MI-5 artık "soğuk savaşın değil, sıcak savaşın yürütülmesi ile ilgileniyor."

İrlanda ve IRA, MI-5'in faaliyet merkezinde yer alıyor.

MI-5 İrlanda sorununun "istikrar"a kavuşturulması için, devletin illegal çekirdeklerinden birisi.

İTALYA: P-2 MASON LOCASI FAALİYETTE

İtalya'da aşırı sağcı gizli mason locası P2'nin dağılmadığı ve faaliyetlerini sürdürdüğü haber veriliyor. Şu sıralarda İtalya'nın çeşitli şehirlerinde kolları bulunan gizli bir şebeke ile ilgili araştırmalar yapılıyor. Tam olarak açıklanmayan sayıdaki şebeke üyesi hakkında polis soruşturması yapıldığı bildirildi.

İtalyan basınında Yargıç Agostino Cordova'nın, 1980'li yıllarda bir darbeye hükümeti devirmeyi planlayan P2 locası ile özdeş bir yapıyı açığa çıkardığı yolunda yazılar yer alıyor. P2'nin terörist faaliyetlerle de yakın ilişki içinde olduğu kaydediliyor.

Hristiyan Demokrat Parti milletvekili Tina Anselmi, *La Repubblica* gazetesine "bu yaz bana P2'nin faaliyetlerine yeniden başladığı ve gizli grupların kurulduğu haber verildi" dedi. Anselmi, P2'nin ve ardındaki en önemli kişi olan milyoner Licio Gelli'nin faaliyetlerini soruşturan parlamento komisyonunun üyesiydi.

Bu günlerde açığa çıkarılan locanın üyeleri arasında yargıçlar, politikacılar, gazeteciler ve mafya üyelerinin bulunduğu bildirildi. Bu üyelerden birçoğunun adının 1981 yılında Licio Gelli'de yakalanan üye listesinde de bulunduğu belirtiliyor. Bunlar arasında 4 bakan, üç bakan yardımcısı, 38 parlamento üyesi, 195 yüksek rütbeli subay, Komünist Parti ve Riadikal Parti dışındaki bütün partilerden politikacılar, işadamları, bankacılar, gazeteciler istihbarat servisi üyeleri ve polis müdürleri bulunuyor.

P2 locasının üstadı Gelli dünyanın elit tabakasından pek çok kişiyle, kişisel dostluk kurmuş. Bunlar arasında ABD'nin eski Başkanı Ronald Reagan, Arjantin eski Devlet Başkanı Juan Peron, Sicilyalı Bankacı Michele Sindona gibi isimler bulunuyor.

P2 açığa çıkarıldığında Gelli kaçmıştı. Daha sonra Güney Amerika'ya gitmek üzereyken İsviçre'de tutuklandı. Yedi yıl sonra İtalya'ya iade edildi. Ancak iadesi çok tartışmalı oldu. İadesi için yapılan özel anlaşma aşağı yukarı ceza muafiyeti sağlıyordu.

P2'yi soruşturan parlamento komisyonunun üyesi Anselmi, "şunu unutmamak gerekir ki, P2 başlangıçta gizli bir locaydı.

Örgütlenmesinin bu boyutlara vardığını çok az kişi tahmin edebilmişti. P2 ve onun temsil ettiği tehlike keşfedildiği zaman, olanların bir daha tekerrür etmemesi için hiçbir tedbir alınmadı" diyor.

Anselmi'nin üyesi olduğu Parlamento Komisyonu yaptığı araştırmaların sonucunda Gelli'nin locasının aşırı sağcı teröristlerle kontakları olduğunu açığa çıkarmıştı. Komisyonun elde ettiği kanıtlar, seçimlerde komünistlerin çoğunluk sağlayıp iktidara gelmeleri halinde P2'nin hükümet darbesi yapmayı planladığını gösteriyordu. Soruşturma sırasında ayrıca Gelli'nin CIA, mafya ve uluslararası silah tüccarlarıyla ilişkisi olduğu yolunda bulgular elde edilmiş, ancak bunlar resmen kanıtlanmış olgular olarak komisyon raporuna geçmemişti.

Milyoner Gelli 1991 yılında tekrar soruşturmaya uğradı. Yargıç Agostino Cordova, N'drangheta-Calabria mafyası ile ilgili soruşturma yaparken araştırmaları onu Gelli'nin ismine götürmüştü. Bunun üzerine Cordova, mahkeme kararıyla Gelli'nin Arrezzo'daki malikanesine el koymuştu.

P2 locasının mafyayla yakın ilişki içinde olduğu, mafya babası Antonino Calderone'nin geçen hafta verdiği ifadeyle de kanıtlandı. Calderone, Roma'daki yargılama sırasında şunları söyledi: "Mason locası ile mafya oldum olası yakın ilişki içinde olmuştur. Catani'deki mahkeme ile bir sorunumuz olduğu zaman yerel locanın şefi ile kontak kurardık. Birçok yargıcın loca üyesi olduğunu biliyorduk. Yerel lider sayesinde ceza mahkemesine bile müdahale edebiliyorduk."

İtalya'da loca faaliyetlerine ilişkin yapılmakta olan soruşturma ile ilgili olarak pek az şey yayımlandı. Birçok kişi, soruşturma sonuçlarının gizli kalması için çeşitli mekanizmaların çalıştırıldığını ve geride cevaptan çok soruların kalacağını söylüyor.

(Özgür Gündem, 14 Kasım 1992)

Büyük Britanya'da devletin bir illegal çekirdeği daha var: Secret British Network Revealed. Büyük Britanya'nın Kontrgerilla örgütü...

Kontrgerilla örgütlenmesinin adı İtalya'da Gladio idi. Kontrgerilla örgütlerinin Yunanistan'da B-8 ya da Sheepskin, Belçika'da SDR-8, Hollanda'da NATO Command, Almanya'da Gehlen Harekatı, Stay Behind, Sword, Avusturya'da Schwert, İsviçre'de P-2, Fransa'da Rüzgür Gülü adları ile bilindikleri ve faaliyetlerini sürdürdükleri Talat Turhan'ın "Özel Savaş Terör ve Kontgerilla" çalışmasında açıklıkla gösteriliyor.

Fakat Alman Kontrgerillası, Stay Behind örgütü Türkiye'yi ve 'yaşama hakkı'mızı da yakından ilgilendirdiği için, bu konuda özel bir parantez açmamız gerekiyor.

Stay Behind'ın Skinhead 'Vatanseverleri'

Yüksek rakamlı çokluklarımızı, sadece temel gıda maddelerindeki fiyat artış oranları ile sınırlandırmamak gerekiyor.

Yüksek derecede bir kutsallık atfedilen 'vatan' çokluğu bakımından da dünya rekorunu elimizde tuttuğumuzu sanıyorum. Birden çok 'vatan'a sahip bir ulus veya uluslar topluluğu gösterebilmek epeyce zor. Ama belki fetihçi politik mirasımızın bir kalıntısı olarak veya aşırı mülkiyet düşkünlüğümüzün doğal bir sonucu olarak, geldiğimiz, oturduğumuz veya ayak bastığımız ya da gözkoyduğumuz her coğrafyayı 'vatan' sayıyoruz.

Sovyetler Birliği faktörünün ortadan kalkmasından sonra, şimdilerde yeniden iştahımızın kabarmasına neden olan 'özvatan'ımız Ortaasya'yı hesaba katmazsak, —Ortaasya bir geçmişi ve umutsuz bir emperyal ge-

lecek hayalini ifade ediyor çünkü— şimdilik üç 'vatan' parçası ile yetinmeye çalışıyoruz.

İkincisini, sıralamada ilk sırada sayabiliriz: 'Yavruvatan' Kıbrıs.

Birincisi de, yaşayabilme şansını hala koruyabildiğimiz 'anavatan'ımız Türkiye.

Gerçekten de 'anavatan'ımızda hala yaşıyor olmamızı bir şans saymamız gerekiyor. Can güvenliğimiz ve yaşama hakkımız sürekli tehdit altında çünkü. Can güvenliğimiz sadece 'fali meçhul' cinayetlerin ve idam mangalarının varlığından veya siyasal otoriteye tanınan cinayet işleme ve 'iç hareket' yapma hakkından kaynaklanmıyor; yaşama hakkımızın radyasyonlu gıdalar ve yoğun çevre kirliliği ile de topyekun tehdit altında olduğu resmi toplumun eski ve yeni resmi sözcüleri tarafından itiraf ediliyor artık.

İnsan hakları mücadelesi, yaşama hakkımızın korunmaya çalışılması sınırında bitiyor.

'Yavruvatan' ile 'anavatan' arasında bir köprü kuruluyor. 'Yavruvatan', varlığını sürdüren üsler ve sivil militanlarla, 'fali meçhul' cinayetlerle 'anavatan'lıların yaşama hakkını tehdit ediyor.

Üçüncü 'vatan'ımız, artık üçüncü kuşak olarak yaşam kavgasına atıldığımız Almanya 'acıvatan'.

Üçüncü kuşak sadece işsizlik veya geri gönderilme tehditi altında bulunmuyor, daha önemli olarak ırkçı-faşist grupların, Neonazi örgütlerinin de fiziki saldırısı ve katliam kışkırtıcılığı yaşıyor. En yeni örnek olarak Mölln Katliamı, Mölln'de evleri yakılarak üç kişinin 22 Kasım 1992'de öldürülmesi kaydedilebilir.

Ama sadece bununla sınırlı değil. Bir yıl içinde yüzlerce saldırı oldu ve ırkçı-faşist saldırılar sonunda

135 kişi yaşamını yetirdi.Alman Anayasayı Koruma Örgütü'nün açıklamaları temel alınırşa, 1992 yılı Ekim ayına kadar toplam olarak 1300 faşist şiddet eyleminin gerçekleştirildiği görölıüyor. Saldırı ve katliamlar, öne çıkarıldığı gibi sadece Türk işçilerini ve ailelerini kapsamıyor. Bütün 'yabancılar', Kürtler, Yahudiler, ingeneler, Afganlılar da hedefleniyor. Saldırıların fiziki hedefleri arasında eşcinseller ve Neonazilere karşı çıkan Almanlar da bulunuyor. Dilimize 'dazlaklar' terimi ile yerleşen Skinhead'ler saldırarak 'yabancı' veya 'solcu' bulmakla güçlük çekince, saldırganlık işğüdülerini emeklilere, yaşlılara, özörlölere ve Almanya'da artık fazla Yahudi kalmadığı için Yahudi mezarlıklarına yöneltiliyorlar.

Mölln Katliamı bir tırmanışı temsil etmesi açısından önemli.Tırmanış, sivil faşist örgütlerin hem sayıca, hem de harekete geçirebildikleri militan sayısının artması bakımından da sürüyor. Anayasayı Koruma Örgütü'nün verilerine göre Almanya'da 5 bini militan düzeyinde 50 bine yakın ırkçı-faşist yuvalanıyor.

Mölln Katliamının hemen arkasından kampanyalar açıldı, 'Neonazi tehditi' sergilendi. Basın organları dizi yazılarla 'yeni tehdit'in üzerine gitti, bir olumsuzluk daha büyük ve güncel bir olumsuzlukla örtölmeye çalışıldı. Sosyalist ve devrimci basın 'anavatan'da siyasal otoritenin yürötmekte olduğu ırkçı politikalarla 'Neonazi politikaları' arasındaki paralelliğe dikkati çekti.

Ama önemli bir nokta vardı; üzerinde durulması, dahası paralellik kurulan konuların genişletilmesi gerekiyordu.

Paralellik, daha önceki kitlesel saldırıların birisinin arkasından, Başbakan Helmut Kohl'un sözleriyle kuruluyordu aslında. Başbakan Kohl, 1992 Ağustosunda meydana gelen Rostock olaylarından sonra verdiği bir demeçte, "İltica akınının büyüdüğü ülkemizde olaylara katılan gençleri de anlayışla karşılamak gerekiyor" diyordu.

Kohl bir 'Batılı' olarak, "bana sağcı gençler suç işliyor dedirtemezsiniz" veya "MHP'li gençler vatanseverdir" özdeyişlerini daha diplomatik bir üslupla Almancaya çevirerek tekrarlıyor aslında.

Kohl'un 'gençleri', 1992 Ağustos ayında Rostock'taki sığınmacı yurtlarını kuşatarak ateşe verdiklerinde, Alman polisinin geleneksel 'hoşgörüsü' ne sığınıyorlardı. Ama 'yabancılar' ve Neonazi-karşıtı Almanlar, ırkçı politikayı protesto etmek için bir araya geldiğinde, hoşgörünün yerini havaya kalkan coplar alıyordu.

Türkiye için verilecek sıradan örneklerden birisi belki de. Ama paralellik burada bitmiyor, tersine tam da burada başlıyor. Olay, sadece "Hitler'in mirasını izleyen" gözü dönmüş bir grubun varlığından kaynaklanmıyor. Kapitalizmin ekonomik krizi ve işsizlik olgusu ile yabancılar politikası arasındaki ilişkiyi yeniden yeniden detaylandırmak bir fazlalık oluşturur. Faşist grubun dizginlerinden boşalmasını, devlet politikalarından soyutlamanın son derece yanıltıcı sonuçlar doğuracağı açık. Faşist gruplar arasında en 'radikal' konumda bulunan Deutsche Alternative'nin liderleri, devlet organları ile belirli bir 'ilişki' içerisinde olduklarını belirtme gereğini duyuyorlar.

'İlişkide olunan' devlet organlarının ilk sırasında Stay Behind'ın (Sessiz Şebeke), popüler ismiyle Alman Kontrgerillasının, yer aldığına dair güçlü belirtiler var.

1990 yılı sonunda Avrupa Gladio skandalı ile sarsılırken, kamuoyunda ve parlamentoda tartışmaların en yoğun olduğu ülkelerin başında Türkiye'nin yanı sıra Almanya da yer alıyordu. Türkiye'de parlamento araştırması 1991 Aralık ayına ertelendi, sonra da 'unutuldu'. Aynı dönemde Alman parlamentosuna Yeşiller tarafından verilen soruşturma önergesi de CDU, CSU, FDP ve SPD'nin oyları ile reddedildi.

Alman Kontrgerillası, Stay Behind karanlığa itildi.

Ama daha 1981 yılında *Franfurter Allgemeinen Zeitung* gazetesinde yer alan bir haberde Uelzen'de bulunan gizli silah depoları ile 'aşırı sağcıların silahlılaşması ve örgütlenmesi' arasında ilişki kuruyor ve Stay Behind-sivil faşist gruplar arasındaki bağlantılara dikkat çekiliyordu. Gladio Skandalının güncelliğini sürdürdüğü dönemde de, *Die Welt* gazetesi, Alman Gladiosu'nun 'sivil militanları'nın, ABD ajanları tarafından ülkenin ormanlık bölgelerinde eğitildiğine dair bir habere yer veriyordu. 'Sabotajlar' için oluşturulan örgütün de, Alman İstihbarat Servisi bünyesinde çalıştığı açıklanıyordu.

Alman Kontrgerillası ile sivil faşist saldırganlar arasındaki ilişkiyi ortaya koyan haberler ve 'sabotaj' gruplarının varlığı, resmi makamlarca hiçbir zaman yalanlanmadı.

Tersine, Mölln Katliamı ile yeni bir tırmanış kaydeden saldırıları ve arkasından verilen demeçleri do laylı bir itiraf olarak değerlendirirsek pek de yanıltıcı olmayız.

'Acıvatan'da da uluslararası bir örgütün yerel bir kolunun tehditi altında yaşıyoruz.

ABD Patenti

Kontrgerilla örgütlenmesinin ABD'de hangi adla anıldığı fazla bir önem taşımıyor.

Gerekmiyor da.

ABD sistemi, siyasal ve militarist mekanizmaları bütünlüğü ile tam bir Kontrgerilla örgütlenmesine te-kabül ediyor çünkü. Amerikan militarizmi, var olan uluslararası demokratik sistemin Kontrgerilla örgütlenmesini temsil ediyor.

Dahası NATO ülkelerinde ve NATO dışı birçok ülkede kontrgerilla örgütlerinin CIA ile içiçe çalıştıkları ve CIA tarafından finanse edildikleri de biliniyor. Hatta Talimnameleri bile ABD patentli: FM 31-15 Sahra Talimnamesi. 31-15 simgesi, örneğin Türkçe'ye ST 31-15 simgesi ile tercüme ediliyor: ST 31-15 Gayrinizami Kuvvetlere Karşı Harekat Talimnamesi. Gene, örneğin Özel Harp Dairesi'nde önemli görevler alan subayların hemen hemen tümü CIA okullarındaki eğitimlerden geçiyorlar.

Türkiye Avrupa ülkelerinden sadece mal ve ser-maye ithal etmiyor, insan hakları normları, basın özgürlüğü normları yanında Terör Yasaları ve Kontrgerilla Talimnameleri ve örgütleri de ithal ediyor. SSCB'nin dağılma sürecine girmesiyle birlikte kaldırılan TCK'nın 141. ve 142. madde hükümleri de Terör Yasası'na aktarılıyor, siyasal vitrin daha Avrupai bir güzelliğe kavuşuyor.

Terör Yasaları ve Kontrgerilla Talimnameleri ortak bir payda oluşturuyor.

Terör Yasalarının ve Talimnamelerin siyasal rejimler arasındaki nicel farkları en aza indirdiği, benzerlikleri çoğalttığı görülüyor.

İç-Savaş Hukuku

Sadece bizde değil, Avrupa demokrasilerinde de insan hakları, tekelci bir zeminde terör yasalarına çarpıp kırılıyor.

Bugün Batının burjuva demokrasilerinde Terör Yasaları veya yasaların ikinci maddeleri, yahut da Kontrollerilla örgütlerinin Talimnameleri genel bir uygulama alanına sahip değilse, bunun biricik nedeni Batı'da sistemi tehdit edecek düzeyde bir sınıf hareketinin veya radikal siyasal hareketlerin yokluğudur.

68 radikalizmi karşısında, sistemin yürürlüğe soktuğu politikalara bunun bir göstergesi olarak bakılabilir. 68 radikalizmi, varolan sistem açısından, 'açık ve 'mevcut' bir 'tehlike' sayıldığı için, örneğin Fransa'da 68'e 'bulaşmış' tüm örgütlenmelerin feshedildiği, yayın organlarının kapatıldığı biliniyor.

68 radikalizmi karşısında, burjuvazi mevzi de olsa, iç-savaş hukukunu çağrıştıracak bir biçimde yasaların ikinci maddelerini uygulamaya yöneliyor.

Türkiye'de ise hep iç-savaş hukuku yürürlükte. Radikal bir sosyal muhalefetin varlığı ve gelişme potansiyeli taşıması, iç-savaş hukukunun sürekli yürürlükte tutulmasının maddi temelini oluşturuyor.

12 Mart hukukuna ve geliştirilmiş devamı olarak 12 Eylül hukukuna bir iç-savaş hukuku olarak bakmak gerekiyor.

1964 yılında Kara Kuvvetleri Komutanı'nın imzası ile bütün askeri birliklere uyulması ve uygulanması için gönderilen ve en yoğun uygulama alanına 1980 sonrasında kavuşan Gayrinizami Kuvvetlere Karşı Ha-

reket Talimnamesi hükümleri, iç-savaş hukukunun en belirleyici ve tamamlayıcı parçasını oluşturuyor.

Hatta 'gayrinizami kuvvetlerin yeraltı unsuru' kimliği ile, artık devleti oluşturan kuruluşların en legalı olarak yerüstünde faaliyet gösteren Kontrgerilla örgütü devletin doğrudan yönetici çekirdeğidir. 'Faili mechul cinayetler'in 'ölü ele geçirme' operasyonlarının hukuki dayanağını oluşturan Gayrinizami Kuvvetlere Karşı Hareket Talimnamesine ise, resmi yasalardan önce temel bir hukuki belge olarak değer biçmek gerekiyor.

Yasal hukuk sadece bir vitrindir, bu üstbaşlıktır. Yasal hukukun, iç-savaş ilanı koşullarında, vitrinin güzelleştirilmesinin ötesinde fazlaca bir işleve sahip olmadığını görebilmek mümkün.

İç-savaş hukuku kendi kurumlarıyla birlikte varoluyor. 'Gayrinizami kuvvetlerin yeraltı unsuru', popüler adı ile Kontrgerilla örgütü, yargısız infazlar için bir yargı organı işlevine sahip. Yargılı infazlar için de Sıkıyönetim Mahkemeleri veya Devlet Güvenlik Mahkemeleri görev yapıyor.

Bir kurumun boşluğu, diğer kurumların varlığı ile tamamlanıyor. İç-savaştan 'olumlu sonuç' alınması için de bir arada kullanılmaları gerekiyor. Eski Genelkurmay Başkanlarından olan ve Eylül Rejimi altında kendisini Devlet Başkanı ilan eden emekli orjeneral Kenan Evren, Kontrgerilla'nın 1972 Kızıldere Oprerasyonunda kullanıldığını 1990 yılında söyledi. Şimdi Özel Kuvvetler Komutanlığı adını aldığı bildirilen Özel Harp Dairesi'nin "Güneydoğu'da kullanılmakta olduğu" Genelkurmay Brifinginde açıklandı.

DYP-SHP Koalisyon Hükümetinin İçişleri Bakanı İsmet Sezgin 1992 Mayıs'ında günlük gazetelere "bir gerilla savaşı var, tabii ki oyunu kurallarına göre oynarız. Gerilla savaşının kendine özgü kuralları var. Gerilla savaşında onun yöntemlerine göre hareket edeceksiniz, yani onun anladığı dilden konuşacaksınız" sözleriyle biten demeçler verdi.

Bu açıklamalardan bir sonuç çıkarılabilir: Yasal hukuk ve uluslararası standartlara atıf yapılarak sürdürülen 'demokratikleşme' tartışmaları sadece bir vitrindir; aynı zamanda devletin legal zemindeki varlığına gölge düşürmeme çabalarının bir ürünüdür.

Toparlanırsa, her siyasal dönemin kendi karakterine uygun düşen bir hukuk sistemi yarattığı söylenebilir.

Kensini siyasal gelişmelere göre belirlemesi, burjuva hukukunun çifte bir norm taşımasını beraberinde getiriyor. Yasaların devlet tarafından açıkça onaylanan, yürütme ve davranış kuralları olduğu biliniyor.

Hukukun, devletin siyasal politikalarını, siyasal zor onaylamaktan başka, fazlaca önemli bir işlevi olmadığı da açık, biliniyor.

12'li Mart ve Eylül Rejimleri hep 'hukuk dışılık' olarak nitelenir, hukuksuzluk sayılır.

Bu nitelendirmenin, dilin günlük kullanımı dışında fazlaca bir şey ifade etmediğini söylemek gerekiyor.

Tarihin tanıdığı en büyük siyasal barbarlıklar da, Hitler ve Mussolini faşist rejimleri gibi, bir hukuk sistemine dayanıyordu.

Mart ve Eylül Rejimleri, emsalleri gibi, hukuki bir zırh taşıyor, hem yadsıyarak içinden geldiği, hem de siyasal gereksinimlerine göre oluşturduğu bir hukuk düzenine sahip.

Her 'olağanüstü' yapılanma, olağan dönemin değerlerini ve ölçülerini zorlar, ama olağan değerlerin toplamının oluşturduğu değerler sisteminin dışında, apayrı bir kategori oluşturmaz.

Mart ve Eylül Hukuku, tarihteki emsalleri gibi, mevcut burjuva hukukunu zorluyor, ama burjuva hukukunun dışında da bir hukuk sistemi oluşturmuyor. Sistemin Anayasasından, yönetmelik ve kararnamelerine kadar uzanan tüm hukuk metinlerine, Rejimin terörcü ruhu siniyor.

Mart ve Eylül Rejimleri, çokça yazılanın tersine, hukukun ihlal edilmesinin değil, yasa ve kurumlarıyla terörize edilmesinin siyasal ifadesini oluşturuyor, terörün hukukunu temsil ediyor.

Terör hukuku, rejime kalıcı bir yasal çerçeve çiziyor. 1991 tarihli Terör Yasası ve CMUK'ta 1992'de yapılan değişiklikler, hem 1980 Eylül Rejimini yeniden meşrulaştırmayı hedefliyor, hem de Eylül Hukukunun, uygulamada ortaya çıkan boşluklarını ve eksiklerini tamamlıyor.

Terör Yasası, Eylül Hukukunu tamamlayarak sürdürüyor. CMUK da Terör Yasasının boşluklarını tamamlıyor.

Boşlukları CMUK ile tamamlanan Terör Yasası, tarihsel bir sürekliliğin hukuk alanındaki son halkasını temsil ediyor.

İstiklal Mahkemelerinden Sıkıyönetim Askeri Mahkemelerine ve DGM'lere, Takrir-i Sükun ve Mecburi İskan Kanunlarından, S-S Kararnamelerine, Olağanüstü Hal Rejimi Hukundan Terör Yasasına ve CMUK'a, hepsinin üzerinde de Gayrinizami Kuvvetlere Karşı Hareket Talimnamesine kadar uzanan ku-

rum ve yasalar, kurum ve yasaların hukuki çerçevesi, tarihsel bir çizgide kopuşsuz bir sürekliliğin belirli uğrak noktalarını oluşturuyor.

Tek tek parçalar biribirini tamamlıyor; bütünü ise tarihsel çizgide bir hukuk sistemi oluşturuyor.

Bütünün içinden bir parçanın çekip alınması, sistemin, tarihsel ve siyasal olarak oturduğu 'meşru' zemini kaybetmesi anlamına gelir.

Ortaya, olağan burjuva hukuk normları ile doldurulamayacak kadar muazzam bir hukuk boşluğu çıkar.

Olağanüstü Hal Rejimi Hukuku ile takviye edilen 12'li Mart ve Eylül Rejimlerinin Hukukuna, Türkiye'nin varolan normal ve olağan hukuk sistemi olarak bakmak gerekiyor.

CMUK VE BATININ DEMOKRATİK NORMLARI

Adalet Bakanı Seyfi Oktay, CMUK ile ilgili değişiklik tasarısının parlamentodan geçmiş olmasını, 20 Kasım 1992 tarihli basın toplantısı ile kutladı. Bakan uzun basın toplantısında, döne döne, yasanın Batının demokratik normları ile uyum içerisinde olduğunu vurguladı. Arkasından da, yasanın kapsam dışı tuttuğu 'suç türleri'nin gerekçesini açıkladı: İç-savaş durumu... Bakanın sözleriyle, "eşitlik aynı seviyede olan durumlar için söz konusudur. Bir savaş sırasındaki muhakeme usulü ile böylesi bir durumu eşit tutamazsınız."

Birbiriyle elişmiyor. Gerçekten de CMUK hem Batı normları ile uyumlu bir bütünlük oluşturuyor, hem de iç-savaş hukukunu yeni baştan deklare ediyor. İç-savaş hukuku, bu suretle usul yönünden tamamlanmış oluyor.

"Eşitsizliği" formüle eden, yasanın 31. maddesi. 31. madde hükümlerine göre, Terör Yasası kapsamına ve DGM'lerin görev alanına giren suçlarla, Olağanüstü Hal Bölgesinde işlenen suçlar, büyük bölümüyle, yasanın getirdiği 'iyileştirmeler'in kapsamı dışında tutuluyor. En başta yeni usul yasasının, işkencenin devamına yasal onay verdiğini söylemek gerekiyor. DGM kapsamına giren suç türlerini tayin etme yetkisi de, gene polisin tekelinde.

Kapsam dışında tutulan suç türleri için, olumlu bir değişiklikten değil, ancak yeni bir olumsuzluktan

sözedilebilir. Pratik durumun yasalaştırılması, hukuk alanında bir olumsuzluktur. Varolan durumun da gerisine düşülmüştür.

Yasanın parlamentodan geçmesinden sonra, yaptığı değerlendirmeyi kamuoyuna açıklayan İzmir Barosu'nun değerlendirmesinde de belirtildiği gibi, "CMUK'un yürürlükteki 136. maddesiyle sanık, soruşturmanın her aşamasında avukat bulundurabilir. Başbakanlığın 1989 yılında yayınladığı genelge uyarınca, avukatı ile gözaltında görüşebilir, yasa değişikliği ile bu durum DGM sanıkları açısından" tartışmalı bir duruma gelmenin ötesinde, ortadan kaldırılıyor.

Terör Yasasının uygulamada ortaya çıkan boşluklarının, CMUK değişiklikleri ile bu şekilde doldurulmuş olması son derece önemli. Yasanın 'iç-hareket' politikalarının yürürlüğe girdiği bir dönemde parlamentodan geçmiş olması da bir rastlantı değil.

Yasa 31. madde ile, iç-savaş hukukunu usul yönünden taçlandırıyor. 'İyileştirme' maddeleri ile de, Avrupai anlamda demokrasi vitrininin güzelleştirilmesine katkıda bulunuyor.

Yasanın ikili bir hukuk sistemi ile formüle edilmesinin, Batının demokratik normları ile uyumlu bir bütün oluşturduğunun belirlenmesi gerekiyor. Adalet Bakanının, basın toplantısında döne döne konunun bu yanına vurgu yapması, çok büyük bir terslik taşıyor. Batının demokratik normları sınıf hukukunu yansıtır ve çifte standartlara dayanır çünkü. Batı demokrasileri açısından, 1919'dan beri yürürlükte olan 'açık ve mevcut tehlike ölçütü', hukuk alanında evrensel bir değer taşıyor artık.

'Açık ve mevcut tehlike ölçütü'ne göre, verili tarihsel koşullarda, her 'somut tehlike'nin, eşitsizliği hukukileştiren bir hukuk sistemi ile karşılanması, demokrasinin ve hukukun ihlali değildir, tersine hukuktur, hukukun işlevine uygundur.

Burjuva hukuku, biçimsel anlamıyla da eşitliğin değil, bireyler ve kolektifler açısından eşitsizliğin onaylanmasını ifade eder.

'Açık ve mevcut tehlike ölçütü' dün komünizmi önleme yasalarında kendini ifde ediyordu, bugün Büyük Britanya'dan Yunanistan'a kadar uzanan Avrupa coğrafyasında terör yasaları, anti-komünist yasaların yerini almış durumda.

CMUK bu tabloya çok fazla ters düşmüyor. Hatta, yasa Alman Ceza Yargılama Yasası ile büyük bir paralellik gösteriyor. Paralelliği tersten de yapmak mümkün. Almanya'da Ceza Usulü Yasalarında yapılan son bir değişiklik, bizde DGM kapsamına giren 'suç türleri'ni işleyen sanıklar için ayrı hukuk sistemi getirilmiştir. İtalya'da Pişmanlık Yasası, Büyük Britanya'da 1974 tarihli Terörist Eylemlerin Önlenmesine İlişkin Yasa ve 1984 tarihli Polis ve Suç Kanıtları Yasası aynı işleve sahiptir.

Büyük Britanya'da, polis, sadece hazırlık soruşturmasını ve ilk soruşturmayı yapmakla kalmaz, savcılarca yapılacak işlemleri de yürütür. Sanığın avukatı ile konuşma hakkı vardır. Ama 1974 tarihli yasa, 'terör suçları' kategorisine giren sanıkların bu haklarının kısıtlanması yönünde özel hükümler taşıyor.

CMUK değişikliği ile getirilen ve 31. maddenin formüle ettiği hükümler, Batının burjuva normlarına uygundur. Ama demokratik değildir.

Asıl tehlike, Batının, şimdi Maastricht Anlaşması ile evrensel düzeyde yeniden formüle edilen ve onaylanan burjuva normlarına sığınmak değildir; sınıfsal içeriğinden koparılmış Batının burjuva hukuk normlarını, insan haklarının gerçekleşmesi için temel bir kalkış noktası almak daha büyük bir tehlikedir, bir çıkmazdır.

Demokratlık, insanlığın binlerce yıla yayılmış mücadelesinin biriktirdiği kazanımların bir kalkış noktası olarak sahiplenildiği yerde başlar.

'İNSAN HAKLARI' KATALOGU VE SOSYALİZM PERSPEKTİFİ

Önce *consensus* kullanılıyordu, sonra *mutabakat* terimi tercih edildi.

Şimdi ikisi de tedavülden kalktı.

Ulusal çelişkinin eylemlilik düzeyinde ulaştığı boyutların ve sınıfsal dinamiklerin konsensusa veya mutabakata dayalı politikalara izin vermeyeceği görülmüş olmalı.

Konsensus veya mutabakat arayışlarının politik düzlemde etkili olmadığını, ama ideolojik alanda kalıcı etkiler bıraktığını, ideolojik rüzgarların ortak bir paydanın oluşmasında yepyeni olmasa bile yeni bir zemin sunduğunu saptamak gerekiyor.

Son oniki yıllık sürecin sonunda, insan hakları üst başlığı ortak bir payda olarak, insan hakları savunuculuğu politik bir kategori olarak şekillendi. Maddi zemini ve politik dinamikleri de vardı. Şiddetlenen baskı dönemi ve var olan hakların yasal platformda da budanmış olması, toplumsal tepkinin insan haklarının mevzii olarak gerçekleştirilmesini hedefleyen eylemlilik düzeyinde açığa çıkmasının koşullarını hazırladı. Önemsenmesi gereken bir potansiyel oluştu. Kasım 1991 seçimlerinde, başta SHP ve DYP gibi partilerin insan hakları sloganına demagojik olarak sarılmaları ve koalisyon hükümetinin 'insan haklarını ve Kürt realitesini tanıma' vaadiyle kurulmuş olması, var olan potansiyelin düzen içi kanallara akıtılarak eri-

tilmesi politikasının bir parçasıydı. Anayasa değişikliği vaatleri, Paris Şartı'na, ILO Sözleşmelerine, AİHS'ye yapılan atıflar hep bir vitrindi; siyasal vitrinin Avrupalı anlamda güzelleştirilmesi için bir kalkış noktası oluştuyordu.

'Demokratikleşme Programı' güzelleştirici bir vitrin yaratamadı. Ulusal ve toplumsal eylemlilik alternatif bir fiziki güç olarak varlığını sürdürüyor.

Mevcut radikalliği ve politik düzlemde insan hakları için bir bedel ödenerek yürütülmüş ve yürütülmekte olan onurlu savaşımı önemli bir ayırım noktası olarak kaydetmek ve sahiplenmek gerekiyor. Ama insan hakları üst başlığının, bir sosyalist ile bir liberal arasındaki temel ayırım çizgisini silikleştirdiğini, kimlik erozyonu için ideolojik bir zemin oluşturduğunu da görmemiz gerekiyor.

Siyasal otoritenin baskı ve bastırma haklarının dışında bir 'hak' kategorisinden söz edilemediği eski SSCB'nin ve Doğu Avrupa'nın bürokratik-kapitalist rejimlerinin, kategorik olarak 'sosyalist' sayılması, Batı kapitalizminin kendi olumsuzluklarını, eski Doğu'nun bürokratik-kapitalist siyasal normları ile gizlemesi, hepsinden önemlisi de Batı'nın tekeli medya ağını süsleyen 'komünizm öldü' propagandalarının etkisi ve dahası, iç-etmenler baz alınır, sosyal sınıf çelişmelerinin, ulusal çelişmelere oranla eylemlilik düzeyinde büyük bir hızla kendini açığa vurması, bir kimlik erozyonunun tarihsel ve psikolojik arka planını oluşturuyor.

Tarihsel mirası da olumsuz faktörler arasına katmamız mümkün. İdeolojik düzlemi eksen alırsak, 1970'li yılların son çeyreğinde siyasal bir güç olarak şekillenen sosyalizm alternatifinden çok daha büyük

ölçüde, '68'li yılların anti emperyalist normlarının ve '76-80'li yılların antifaşist değerlerinin mirasçısı ve sürdürücüsü olma misyonunu taşıyoruz. 10 Aralık 1948'de Birleşmiş Milletler Evrensel Bildirgesi'nin ilan edilmesi ile sonuçlanan İkinci Paylaşım Savaşı'nın, 'antifaşist cephe' politikalarındaki sınırlılığının, sonrasına uzanacak şekilde evrensel ölçülerde bir değerler sistemi olarak kabul görmesinin de, sınıfsal bakış açısının körelmesindeki rolünü hesaba katmak gerekiyor.

Dünün anti faşist savaşımının istem ve hedeflerinin, bugün insan hakları kataloğuna yerleştirilmesi politik mücadele düzleminde bir kalkış noktası olması anlamında son derece önemlidir, politik olmanın gereğidir. Ama ideolojik anlamda, sınırlarını sistemin belirlediği bir alandır. İnsan hakları çağının bugünkü norm ve değerlerine, kapitalizme ait bir kategori olarak bakmak gerekiyor. İnsan hakları kataloğu için formüle edilen talep ve hedefler değil, ama insan hakları ideolojisi ve İnsan Hakları Çağı kapitalizm damgalı bir ihraç metadır. Aynı zamanda var olan bir toplumsal birikimin düzeyine yansıtır. Kapitalizme, burjuvazinin siyasal egemenlik araçlarına rağmen kazanılmış haklar, insanlığın binlerce yıllık 'hak' savaşımının tarihsel birikiminin bugüne taşınan sonuçlarıdır. İç hukuk metinleri ve uluslararası sözleşmeler, birinci maddeleri ile kazanılmış hakları 'güvence' altına alıyormuş izlenimi verirken, ikinci maddeleriyle siyasal otoriteye, olağanüstü koşullarda hakları yok etme hakkı veriyor.

Ve daha önemlisi, son derece dar bir alan çiziyor. İç hukuk metinleri ve Birleşmiş Milletler Evrensel Bildirgesi'nden Maastricht Anlaşması'na kadar uzanan uluslararası sözleşmeler, ekonomik ve sosyal statü

bakımından eşit olmayan bireyleri eşit sayarak demokrasinin biçimsel normlarını ve sistemin meşruiyetini güvence altına almanın ötesinde bir işlev taşımıyorlar. Sınıf eşitsizliği ve artı değer sömürüsü üzerine kurulmuş bir sistemde, genel ve eşit insan haklarından, eşit bireylerin eşit haklarından değil, ancak sınıfsal haklardan, hak eşitsizliklerinden sözedilebilir. Fiili hukuk hak eşitsizliklerini öngörür.

Eşit bireylere eşit haklar için, farklı bir toplumsal ve tarihsel düzlemi, sınıf farklarının yok olduğu, ulusal çitlerin yıkıldığı bir zemini öngörmemiz gerekiyor. Eşit bireylerin eşit haklara kavuşması, siyasal alanın silindiği insanlığın özgürlük çağıdır, komünizm idealinin gerçekleşmesidir. Özgürlük Çağı, sadece biçimsel hak kategorilerini değil, ekonomik ve sosyal hak eşitliğini, cinslerarası hak eşitliğini öngörür. İnsan hakları kataloğu şehirle-köy, tarımla-sanayi, kol emeği ile kafa emeği arasındaki farkların sifra yaklaştığı insanlığın özgürlük çağı ile birlikte, sömürülmeme hakkı, toplumsal üretimden ihtiyaca göre pay alma hakkı ile, çalışmanın bir zorunluluk olmaktan çıkarılması, 'tembellik hakkı' ile, cinsel tercih hakkı ile gerçek muhtevasına ve sözlük anlamına kavuşabilir ancak.

İnsan haklarının gerçekleşmesi tarihsel bir süreçtir.

Verili koşullarda insan haklarının ve temel özgürlüklerin sınırı, sistemin 'güvenlik' sınırındır, demokrasinin sınırı, ekonomik, sosyal ve siyasal sistemin var olma sınırındır.

İnsan hakları savaşımı, hep bir ileri adımdır, yeni bir mevzidir, politik alanda bir kalkış noktasıdır.

Yük, sosyalistlerin omuzlarındadır.

Ama sosyalist kimliğimizle, insan hakları ideolijisi içerisinde erime lüksüne sahip değiliz.

'ALTERNATİF İSLAM DEMOKRASİSİ' VE MEDİNE SÖZLEŞMESİ

Her dönemin 'yükselen değerler' kategorisi var.Ama 'demokrasi' hiç vazgeçilemeyen bir değer, her dönemin 'yükselen değerler' kategorisi içerisinde yer alıyor.

En son İkinci Cumhuriyet Demokrasisi tartışmaları sürecini izledik.İkinci Cumhuriyet tartışmaları süreci tamamlanmadı, ama Medine Sözleşmesi kavramı ile birlikte İslam demokrasisi kavramı üzerine üretilen projeler gündemimize girdi.

İslam demokrasisi projesinden çok,Medine Sözleşmesi kavramı, 'yükselen değerler' kategorisi içerisinde yer almaya aday gözüküyor.

Medine Sözleşmesi, İslami çevrelerde 'İslamda reform olur mu, olmaz mı?', 'İslam demokrasi ile ne ölçüde bağdaşır?' soruları etrafında süren güncel bir tartışmanın, aynı zamanda bir altbaşlığını oluşturuyor.

'İslami demokrasi' tartışmasına öncülük edenlerin başında, önce Hristiyan gençlik örgütlerinde etkin bir görevde bulunan ve oradan Fransız komünist Partisi ideologluğuna terfi eder, FKP ideologu iken de Müslümanlığı seçen Roger Garaudy bulunuyor. Garaudy, islami kuralları iki katagoriye ayırıyor: Birinci katagoride, dinin özünü oluşturan ahlaki kurallar var. 'Adalet, düşünce özgürlüğü, dinde zorlama olmayacağı' gibi kavramlar, dinin özünü oluşturan kurallar bütünlüğü içerisinde yer alıyor. İkinci katagoride

ise 1400 yıl öncesinin 'siyasal' ve 'güncel' sorunlarına 'açıklık' ve 'çözüm' getiren kurallar demeti bulunuyor. İkinci katagori kurallarını, bugünün koşullarında geçerli saymak, İslam'ın 'öz'üne aykırıdır. Garaudy, 'ebedi İslamiyet' ile 'tarihsel İslamiyet'i birbirinden ayırıyor, ikincisini reddedip birincisini demokrasi ile örtüştürüyor.

Medine Sözleşmesi kavramı, tam da bu noktada tartışma gündemine gidiyor. 'Ebedi İslamiyet' ile demokrasinin örtüşmekte olduğunun tarihsel bir başlangıcı olarak öne çıkarılıyor.

Geçtiğimiz Aralık ayı sonlarında İstanbul'da yapılan İslami bir sempozyumda, Sudanlı din bilgini Prof. Abdullahi Ahmet An-Naim'in de içinde bulunduğu bir grup 'İslamcı demokrat', Garaudy'nun katagorik ayrımlarına paralel görüşler dile getirdiler.

Ve hemen arkasından Aktüel dergisinin 31 Aralık 1992 tarihli 78. sayısında, "İslamcılar Kazara İktidara Gelse Türkiye Cezayire mi dönecek?" sorusuna yanıt aranıyor ve bir 'müjde' veriliyordu: "Müjde, Hiç Birimizi Kesmeyecekler". Yazının üstbaşlığında da "İslamcıların Batı Demokrasisine Alternatifi: Medine Sözleşmesi" ibaresi yer alıyordu.

'Alternatif demokrasi'nin, 'Medine demokrasisi'nin gerekçeleri ve teorisi İslamcı kesimden Ali Bulaç'ın sözleriyle aktarılıyor: "...demokrasiler tanımları gereği, 49'a karşı 51'i mutlaklaştıran rejimler. Oysa biz 99'a karşı 1'in haklarını da gözetip koruyan formüller üretmek zorundayız. Medine Vesikası'nda bu var. Elbette söz konusu olan, bu vesikayı olduğu gibi bu güne aktarmak değil. Bundan yararlanarak yeni toplumsal projeler oluşturabilmek, Ateistinden Müslümanına,

Hıristiyanından Yahudisini, Kemalistinden sosyalistine her topluluğunun irade beyanı ve gönüllü katılımıyla gerçekleşecek bir toplum projesi öneriyoruz."

Aktüel'de yer alan yazının girişinde, bu konuda Abdurrahman Dilipak'ın düşünceleri de aktarılmış gibi bir izlenim ediniyoruz, ama yazının akışı içerisinde Ali Bulaç'ın görüşleri ile yetiniliyor.

Abdurrahman Dilipak'ın bu konudaki görüşlerini de Yeni Zemin dergisinin 1 Şubat 1993 tarihli 2. sayısında "Türkiye'de Hiçbir Zaman Laiklik Olmadı" başlığı ile yayımlanan yazısından öğreniyoruz. A. Dilipak, Medine Sözleşmesi'ni bugün için de bir 'referans' olarak öneriyor: "Bu sorunu köklü bir biçimde çözmek için Medine Sözleşmesi'ni iyi bir referans olarak kabul edebiliriz."

Öncelikle alternatif olarak sunulan ve 622 yılında Muhammed ile Medineli Hıristiyan, Yahudi ve Putperest topluluklar arasında imzalanan ve dinsel grupların bir arada yaşamasını güvence altına alan, dahası herkesin kendi hukuk sistemi içerisinde dilediğini gibi yaşama hakkını onaylayan Medine Sözleşmesi'nin İslami kurumlaşmanın sadece tarihsel değil, aynı zamanda siyasal bir parçası ve tamamlayıcısı olduğu saptamasını yapmamız gerekiyor.

Medine Sözleşmesi tarihsel bir geçiş döneminin ve siyasal bir konumlanışın ürünüdür çünkü.

Elternatifini Yok Etme Politikası

Geçiş döneminin özellikleri daha az önemlidir, etki derecesi de zayıftır. İslamın tarih ufkunda belirlediği dönem, Arap Yarımadasında, toplumun ilkel demokrasiden, kabile federasyonlarından siyasal top-

luma, devletli aşamaya doğru evrimleşmeye başladığı bir dönemdir. Yeni aşama, İslam ideolojisi ve İslamiyetin getirdiği yeni kurum/laşma/larla eskisinden bütünüyle kopuyor. Medine Sözleşmesi, ko-
puştan önceki 'demokratik federatif' geleneklerin belirli izlerini de taşıyor. Ama Medine Sözleşmesinin 'demokratik' hükümleri, esas olarak, İslamiyetin, Mekke'den kovulacak kadar güçsüz bir siyasal konumda oluşu üzerinde şekilleniyor. Muhammed'in ve İslamın ilk öncülerinin Mekke'den Medine'ye 'zorunlu' olarak 'göç' ettikleri dönemde Medine'de egemen olan hukuk, Yahudi, Hristiyan ve Putperest topluluklarının hukukudur.

'Şeytan Ayetleri' olarak bilinen, fakat daha sonra Kur'an'dan çıkartıldığı açıklanan 'ayetler'in yazıldığı dönemde de Mekke putperest aristokrasisinin hukuku egemendir. 'Muhalefet'teki İslam, var olabilmek için, Muhammed' in Mekki Ayetleri ile, egemen olan hukuka taviz veriyor ve 'Lat, Uzza, Menat' tanrıçalarını övüyor.. Hatta putperestler, bu ayetler okununca Muhammed ile birlikte 'secde' ediyor. Turan Dursun'un yorumuyla "Putataparların Muhammed ile birlikte secde etmelerinin nedeni 'Peygamberin üç putu, Mat'ı, Uzza'yı ve Menat'ı öven sözlerle anması ve bunu 'ayet' olarak okumasıdır. Üç putu öven sözleri, 'Peygamberin diline ayet olarak sokan şeytandır'. Yani bu sözlerin oluşturduğu ayetler, Tanrının ayetleri değil, 'Şeytanın ayetleridir'. 'Şeytanın ayetleri' sonradan sureden çıkarılmıştır. Hacc Suresinin 52. ayetinde anlatılan da budur." (Turan Dursun, *Din Bu- sy.106*)

Medine Sözleşmesi'nin bir hukuk sistemi olarak yürürlükte olduğu dönemle, 'Şeytan Ayetleri' dönemi arasında yakın bir siyasal mantık paralelliği var.

İslamiyet, 622 yılındaki güçsüz varlığı ile Medine hukuk düzeni içerisine ancak sığınabilirdi. İslamiyetin, inanç ve ibadet biçimlerinden, Yahudiler lehine taviz verecek kadar güçsüz bir konumda olduğunu, Muhammed'in Yahudilerin Küppür orucunu benimsediğini, ilk Müslümanlarla birlikte yüzünü Kudüs'e çevirerek dua ettiğini kaydetmek gerekiyor. Medine Sözleşmesi, İslamiyetin güçsüz varlığına 'dünyevi alem'de sadece küçük bir yer açmıştır. İslamiyet taviz veren değil, taviz alan bir konumdadır. İslamiyetin Hristiyan, Yahudi ve Putperest topluluklarının hukukunun 'hoşgörüsü'ne sığındığını söylemek pek yanlış olmaz. 'Demokrasi' burada, güçsüzün gelişmesi ve güçlenmesi için, 'mahalif' olanın iktidar erkine tırmanması için siyasal bir 'kanal' olma işlevine sahiptir.

İslamiyet, 'demokratik hoşgörü' ortamı içerisinde güçleniyor ve Medine'de 'savaş'la iktidara gelince de, kendi zıddına, 'hoşgörüsüzlüğe' dönüşüyor. İktidarın demokrasiye ihtiyacı kalmıyor. İslam hukuku, bir devlet hukuku olarak şekilleniyor, İslamiyet bir 'devlet dini' olarak doğuyor. Ve alternatiflerini yok ederek kendisine 'meşru' bir zemin sağlıyor.

Alternatiflerini fiziki olarak da yok ediyor. Bedir Savaşından sonra, Medine'ye ilk gelişinde Muhammed'in, Mekkelilerin 'şerrine' karşı kendi topluluklarının bir üyesi gibi koruyan Yahudi Kaymuka kabilesi, Uhud savaşının hemen arkasından da gene Yahudi Nezirler ve Kurayzalar Medine'den kovuluyor,

dinsel topluluk şefleri yok ediliyor. İslam egemenliğine geçen topraklarda yaşayan Yahudi toplulukları da, ürettikleri ürünün yarısı tutarında aynî vergi vermeye mahkum ediliyor.

Müslüman bir devletle, farklı dinlerden boyun eğdirilmiş halklar arasındaki ilişkinin ilk tohumları atılıyor.

Bugün İslamiyet, bir devlet dini olarak siyasal ifadesini, Suudi Arabistan ve İran'ın başını çektiği Ortadoğu'nun siyasal rejimlerinde buluyor. 'İktidardaki İslam' Medine Sözleşmesinin değil, ancak Bedir-Uhud Savaşı geleneklerinin sürdürücüsü olabiliyor.

Medine Sözleşmesinin bugün yeniden gündeme getirilmesi, Türkiye'deki radikal İslami kesimin, 'alternatif demokrasi' yaratma kaygısının değil, kendisini 'muhalif' bir konumda görmesinden kaynaklanıyor.

Yeni Medine Sözleşmeleri, yeni Bedr-Uhud Savaşları için ancak bir başlangıç olabilir.

'Başlangıç' aşaması saptaması yapılıyor olmalı ki, İsyami teorisyenlerin bilinen isimlerinden Abdurrahman Dilipak, Medine Sözleşmesi'ni dilinden düşürmüyor. Ama 1987 yılında Yeni Gündem dergisinin 43. sayısına verdiği bir demeçte de 'İslami bir iktidar' döneminde uygulanacak politikaların çerçevesini ve gerekçelerini son derece 'açık' bir biçimde çiziyordu:

"İslamı demokrasiyle, liberalizmle, rasyonalizm ile açıklayamayız. İslam demokrat değildir, İslamın kendi değerleri, ölçüleri vardır. Dinde zorlama yoktur, fakat İslamda vardır. Bir insan bir sözleşmenin altını imzalamışsa ve bunlara uymuyorsa cezalandırılır. Mesela başı açık gezemez Müslüman kadın, alırsın cezalandırırsın. Müslüman olduğunu söyleyen bir kişi

oruç yiyemez. Her çocuk 18 yaşına gelince dinden çıkabilir. Ama bu insan bu hakkıyla ilgili süre geçtikten sonra dinden çıkarsa öldürölür."

Bu durumda Aktüel dergisinin verdiği 'müjde' bir iyiniyetin ötesine fazlaca geçemiyor.

İKİNCİ BÖLÜM

**6- 7 EYLÜL 1955:
İSTANBUL' DA TERÖRÜN İKİ GÜNÜ**

İSTANBUL' DA TERÖRÜN İKİ GÜNÜ

"Ben Beyoğlu'nun o geceki halini hayatımın sonuna kadar unutamam? Bütün cadde kumaşlar, vitrinlerden çıkarılıp atılmış eşyalar ile doluydu. Buzdolapları, radyolar, çamaşır makineleri ortalardaydı. Sonradan, resmi yorumlar buna 'milletin asil heyecanı' gibi şatafatlı sıfatlar uydurmuşlardır. Fakat hareketin hiçbir asaleti yoktu. Taksim'den itibaren cadde, geçilecek gibi değildi. Ben arabadan indim, önden yürüyerek Erdal'a yol açtım. Kumaşların üstünden Tünel'e kadar öyle gittik. Bu sırada etrafımızda, elleri sopalı ve haydut kılıklı kimseler bir yandan onu bunu kırıyor, diğer taraftan amansız bir servet düşmanlığı yapıyorlardı. 'On binlerce lira kazanıyorlar, iki paralık malı dünya kadar pahalıya satıyorlar' sözlerini o gece kulaklarımla duydum. Bu, DP'nin görülmemiş kalkınmasına karşı büyük kitlelerin ilk tepkisi oldu. Artık Kıbrıs'ı da, Rumları da herkes unutmuştu. Tek istek, haksızlıklarla burulmuş kalpleri dolduran tahrip histerisiydi. Nitekim o gece, İstanbul'da yıkılmadık yer bırakılmadı.

Tünel'den Şişhane'ye indik, oradan, Atatürk Köprüsü yoluyla Fener'e geldik. Polisler ve askerler Patrikhane'ye giden yolu kapatmışlardı. Aksaray'a çıktık, Beyazıt'tan vilayete geldik. Ben, basın kartımı göstererek içeri girdim. Valinin odasında Dr. Namık Gedik bir koltuğa adeta serilmiş, şaşkın ve kararsızdı. Ankara yolunda olan Başbakan Adnan Menderes'ten sıkıyönetimin ilan edildiği haberi ben vilayetteyken

geldi. Harekatı bir korgeneral idare ediyordu. Askere ateş emri verilmişti. Fakat asker ateş etmiyordu. Zaten halk orada burada askeri alkışlıyor, onun gözü önünde tahrip ve yağma hareketini sürdürüyordu. Vali Fahrettin Kerim Gökay işi askerlere bırakmıştı. Dr. Gedik de öyle. Birkaç gün önce muhalefete şimşetler yağdıran adam, şimdi süt dökmüş kedi gibiydi, bir şeye karışmıyordu.

Vilayette bir süre kaldım, sonra ayrılıp tekrar otomobile girdim. Şehrin birkaç yerini daha dolaştık. Her yerde durum aynıydı. Karanlık yüzü adamlar, onlara katılmış ve çapulcu oldukları belli kadınlar ganimetlerini koltuklarının altına sıkıştırmış evlerine dönüyorlardı. İstanbul belki de tarihinin en feci gecelerinden birini yaşamıştı. Her taraf yangın yeri halindeydi. Hükümet, devlet ortadan kalkmıştı. Kimse ne yapacağını bilmiyordu. Duvarlara Rumlar aleyhinde yazılar yazılmıştı. Fakat onların yanında zenginlere, Menderes'in iftiharla ilan ettiği her mahalledeki on beş milyonerin halk vicdanında ne derin yaralar açtığı o sabaha karşı, gün ağarırken ve biz Taşlık'a dönerken kendisini bütün çıplaklığıyla hissettiriyordu."

(Metin Toker, Demokrasimizin İsmet Paşalı Yılları, Varoşlar, Şehre İnmişti 1954-57, s. 144-145).

Özel Harp Dairesi eski başkanlarından Cihat Akyol, "zulme kadar varan haksız muamele"yi de kapsayan "sahte operasyonlar"ın teorik çerçevesini çiziyor. "Sahte operasyonlar" siyasal otoritenin belirli politikalarının uygulama alanı kazanabilmesi için kalkış noktası veya bir sonuç oluşturuyor. Şırnak operasyonu hafızalardaki tezeliğini hala koruyor.

38 yıl sonrasında bakarak 6-7 Eylül'ün de bir operasyon olarak değerlendirilmesi gerektiği, siyasal otoritenin geleneksel politikaların beslenme kaynaklarını görmek açısından önem kazanıyor.

6-7 Eylül siyasal otorite tarafından başlatılan, ama

"denetimden çıkan" bir operasyona dönüşüyor. Eski gazeteci ve Eylül rejiminin Kültür Bakanı Cihat Baban'ın yorumuyla, "Hükümet Fatin Rüştü Zorlu'nun tavsiyesi ile bir gösteri yapmak istemiş, fakat kantarın topuzu kaçmıştır".

Turan Güneş'in aktardığına göre, 6-7 Eylül, Londra'da devam etmekte olan Kıbrıs Konferansı'nda Dışişleri Bakanı F. Rüştü Zorlu'nun "kendisini daha kuvvetli hissetmesi"ne kaynaklık ediyor. Gerçi Bakan Zorlu, Selanik'teki bombalama olayını gerekçe göstererek "Konferansın devamında yarar görmediğini" açıklıyor ve Ankara'ya dönüyor, ama kısa bir süre içinde de olsa, arkasında, "milli hislerle ayaklanan bir millet'i görüyor. DP hükümetinin, 6-7 Eylül operasyonu ile, Yunanistan'ın "Enosis" politikalarına set çekmek ve "Türk halkı"nın bu konudaki "hasasiyet"ini uluslararası kamuoyunun dikkatine sunmak istediği konusunda uzmanların birleştiği görülüyor. Bazı "aşırılık"larına ve Kıbrıs politikalarında "kolaylaştırıcı" bir işlev yerine getirmemiş olmasına karşın, 6-7 Eylül'e gene de amacına ulaşan bir operasyon olarak bakılabilir. Detaylarına geçmeden önce, sadece ara başlıkları ile birkaç noktaya vurgu yapılmasında yarar var:

6-7 Eylül operasyonu, siyasal otorite açısından aynı zamanda bir "güç denemesi"dir. Resmi toplumun, denetleyebildiği sivil odakları da kullanarak "terör"le "so-kak hakimiyeti" sağlama çabasıdır. Öfkeli ve yağmacı kalabalıkların cisimleştirdiği korku, dernek kapatma, gazete toplatma, toplantıları yasaklama kararlarının Harbiye hücrelerinin eşliğinde devreye sokularak so-kağa salınıyor. "Muhafifler"in yüreklerinde ve be-

yinlerinde şok etkisi yaratması isteniyor. Selanik'teki evi hedef alan bomba, asıl etkisini, İstanbul'da yaşayan Türklerle Rum ve diğer "gayrimüslim" halklar arasındaki kardeşliğin bir kez daha dinamitlenmesinde gösteriyor. Rum nüfus, fiziki olarak da İstanbul'u boşaltıyor.

Daha önemlisi de, 6-7 Eylül operasyonu "her mahallede bir milyoner yaratma" politikasına uygun olarak, Türk kökenli burjuvazi için yeni bir "sermaye kaynağı" yaratıyor. "6-7 Eylül zenginleri" yağma ve çapulculuğun çocukları olarak dünyaya gözlerini açıyor.

"Herşeyi Yıkabiliriz"

1955 Eylül'ünün ilk günlerinde Menderes Hükümeti'nin İçişleri Bakanı Dr. Namık Gedik, Eskişehir'de yaptığı bir konuşmada şunları söylüyordu:

"Eserlerimizi şer kuvvetlerine karşı himaye edelim ve eserleri görmeyenler vatan topraklarını sürme gibi gözlerine çeksinler. İmanımız o kadar çok büyüktür ki, herşeyi yıkabiliriz."

"İman" gücüyle değil, ama organize kışkırtıcılık altında sokaklara salınan eli sopalı öfkeli kalabalıklar eliyle İstanbul aynı yılın 6-7 Eylül günleri yıkılıp yakılıyor, adeta yağmalanıyor.

Önce yerli Rumlar ve bazı gayri-müslümlere gözdağı vermek amacıyla Beyoğlu, Karaköy, Tünel, Kurtuluş. Adalar ve Kumkapı'da başlayan ve giderek İstanbul'un tüm semtlerine ve kısmen de İzmir'e yayılan yıkma, yakma ve yağmalama eylemleri, sonunda genel bir tahrip ve yağma seline dönüşüyor.

İstanbul'da terörün iki günü 3 kişinin ölümü, 30 kişinin yaralanması ile, 73 kilise, 1 havra, 8 ayazma, 3

manastırın ve 3584'ü Rumlara ait olmak üzere toplam 5538 gayrimenkulün tahrip ve yağma edilmesi, yakılıp yıkılması ile kapanıyor.

Basının Verdiği Start

Eli sopalı öfkeli kalabalıkların 6-7 Eylül günleri sokaklara, Rumlara ait mahalle ve işyerlerine sürülmesi için yapılan işbölümünde, ideolojik öncülük görevinin basın organlarına ve radyo kanalına düştüğü anlaşılıyor.

Kışkırtmak için özel bir dinamitin patlatılması gerekiyordu. Kıbrıs sorunu ile ilgili Londra Konferansı'nın devam ettiği bir sırada, hedef olarak Atatürk'ün doğduğu ev, Selanik seçiliyor. Bir MİT ajanı tarafından Selanik'teki eve atılan bomba, ilk yankısını aynı günkü İstanbul gazetelerinin sütunlarında gösteriyor.

Başbakan Menderes'in emriyle, Atatürk'ün doğduğu evin bombalandığı haberi, radyonun öğle ajansında okunuyor. Devamını günlük gazeteler getiriyor. DP Milletvekillerinden Mithat Perin'in sahibi olduğu İstanbul Ekspres gazetesi, 2. baskısı ile "haber"i kışkırtıcı bir biçimde duyuruyor.6 ve 7 Eylül tarihli gazetelerde Kıbrıs Türktür Cemiyeti Genel Sekreteri Kamil Onal'ın ve İstanbul Yüksek Okullar Talebe Birliği Başkanı Bahaettin Erton'un demeçleri yayımlanıyor: "Bu bomba bardağı taşıran son damla olabilir", "muhakkakdesata el uzatanlara bunu pahalıya ödeteceğiz".

Aynı gün yayımlanan iki gazete başlığı: "Bu hayasız şımarıklık artık durdurulmalı" (Yeni Sabah Potası), "Pallikaryaların bayrağı artık Konak meydanında dalgalanamaz" (Gece Postası).

"KOMÜNİSTLERİ MECLİSİN ÖNÜNDE ASALIM"

"... Komünistleri Meclisin önünde asalım"

"Arkadaşlar, bu felaket yalnız ve yalnız komünistlerin plan ve programları neticesinde vukua gelmiştir. Yıllardır sinsi nöbet bekleyen komünistler, bunu fırsat bilerek planlı çalışmalarıyla araya çapulcu ve yağmacıları da karıştırarak bu büyük felaketi meydana getirmişlerdir. (...) Biz bugün onları asmazsak, onlar yarın bizim ve Türk vatanının idamını hazırlayacaklardır."

(Mehmet Özbey-Burdur)

"... demin bir arkadaşımız bu idam sözüne kızmıştı. Ama ben de söyleyeğim: Meclisin önünde sehpaya çekmek bizim vazifemiz olmalıdır."

(Sinan Tekelioğlu-Seyhan)

bu hadiseden hükümet evvelce haberdardı. Ona göre bazı tertibat da almıştı. Fakat bu hadisenin günü ve saati muayyen değildi ve bu bütün gayretlere rağmen adeta bir baskın şeklinde her tarafa birden tecelli etmiştir. (...) Komünistler derhal harekete geçtiler (...) yakmalar, yıkmalar başladı. Çünkü komünist unsurlar, hadiseyi evvelce tertipleedikleri gibi sevku idareyi ele geçirmişlerdi. (...) Mabetlerin yakılması tamamıyla bir komünist hareketidir. Memlekette servet namına, mal namına ne varsa tahrip etmek için girişilen meşum bir harekettir."

(Fuat Köprülü-İstanbul)

"... hadise başladığında, tamamıyla nezih bir talebe ve gençlik topluluğu şeklinde cereyan etti. Haberimiz yok mu idi? Vardı. Neden önlemediniz diyeceksiniz. Önlemek için kafi kuvvetimiz mevcuttu. (...) Hakikaten baskına uğranıldığını kabul etmek lazımdır."

(Adnan Menderes-İstanbul)

(12 Eylül 1955 Tarihli Sıkıyönetimin Onaylanması Görüşmelerinden, Aktaran: Tarih ve Toplum, sayı: 33, sy. 143-145)

'Hedefler' Önceden Belirleniyor

MİT ajanlarının büyük ölçüde yuvalandığı Kıbrıs Türktür Cemiyeti ve İstanbul Yüksek Okullar Talebe Birliği gibi örgütler, polis himayesinde, saldırı, tahrip ve yağmalama eylemlerine fiilen önderlik ediyor.

Eylemlerde büyük bir organizasyon göze çarpıyor. Birbirinden saatlerce uzak olan semtlerde, hatta İstanbul ve İzmir'de kırma, dökme ve yağmalama işleri aynı anda başlıyor. 52 yerde aynı anda yangın çıkıyor. Eylemlerin yöneleceği hedefler, eylem mahallerinde motorize olan ekipbaşlarının ellerindeki "hedef listeleri"ne göre belirleniyor. Günler öncesinden, bazı semtlerde muhtarlar aracılığı ile "ikametgah ve ticaretgah adresleri" saptanıyor. Somut bir örnek anlatılır: Büyükkada'da saldırıya uğruyan bir otelde, otel müdürünün telefonla kaymakamı araması üzerine, kaymakamın, "Nasıl olur? Senin otelin listeye dahil değildi, ben şimdi önlerim" şeklindeki sözleri TBMM tutanaklarına geçiyor.

Önemli bazı örnekleri de Yassıada duruşmaları tutanaklarından aktarabiliriz:

"İstiklal Caddesi'nde Yavru Mağazası'nı kırıyorlardı. Bu arada zamanın İstanbul Emniyet Müdürü Alaettin Eriş resmi bir araba ile geldi, seyretti ve hatta kendisini alkışladılar, otomobil yürüyüp gitti" (Milli Emniyet Müfettiş Muavini Şemsi Ülegin).

"Grupların arkasına polisler takip ediyorlardı. Mani olmak değil, hariçten onlara bir müdahale olursa bunu önlemek gibi bir tavır ve edaları vardı" (Hakim Tümgeneral Hikmet Onat).

"Örfi İdare Kumandanı komünistlerin bu işte başlıca rolü oynadıklarına o kadar kani idi ki, milli emniyet tarihinde ilk defa olarak, vazife halinde iken, Kıbrıs Türktür Cemiyeti'nin evrakını ele geçirmek için bölgenin Örfi İdare Ku-

mandanlığı'na başvuran bir arkadaşı komünisttir diye tevkif ettiler" (İstanbul Milli Emniyet Şefi Cemal Sancak).

"Kıbrıs Türktür Cemiyeti'ne ait evrakları ele geçirmek istediğim halde beni hapsettiler, hiç kimse ile temas ettirmediler. Beni hapsetmelerinin sebebi evrakı ele geçirmeme mani olmaktı" (Milli Emniyet Memuru Haydar Tansuğ).

Başbakan Adnan Menderes, Yassıada du-
ruşmalarında verdiği bir ifadede, "milli hislerin te-
sirinde kalan askerlerin ve ordu birliklerinin"
saldırganlara ve yağmacılara "katiyen müdahalede bu-
lunmadıkları"nı beyan ediyor.

Başbakan Adnan Menderes ve Başbakan Yardımcısı
Prof. Fuat Köprülü, TBMM'nin 12 Eylül 1955 tarihli
oturumunda "hadiseden hükümetin önceden haberdar
oldu-ğu"nu söylüyorlar.

Fuat Köprülü' nün söyledikleri daha kayda değer,
belgesel bir özellik taşıyor.

Fuat Köprülü: "Baş tertipçi Menderes'tir"

5 Haziran 1960 tarihinde Yeni Sabah gazetesinin bi-
rinci sayfasına manşetten bir haber başlığı giriyor: Fuat
Köprülü 6-7 Eylül Olaylarını Açıkladı...

6-7 Eylül Olayları sırasında Başbakan Yardımcılığı
görevinde bulunan Fuat Köprülü, gazeteci Şemsi Ku-
seyri'ye söylediklerinin bir kısmını, 12 Haziran 1960 ta-
rihli Ulus gazetesine yaptığı bir açıklamada kısmen
düzeltiyor. Açıklama yazısında, Yeni Sabah'ta çıkan
demecinin, yabancı basında değişik maksatlar için kul-
lanılmak istendiğine muttali olduğunu belirtiyor ve de-
mecinde sadece 'bildiklerini' ve 'tahminlerini' ifade et-
tiğini söylüyor.

Fuat Köprülü, Yassıada'da 19 Ekim 1960-5 Ocak 1961
tarihleri arasında sürdürülen 6-7 Eylül Olayları Da-

vasında da Şemsi Kuseyri'ye söylediklerini tekrarlıyor. Gizli bir celsede, mahkeme başkanının Yeni Sabah gazetesinde yayımlanan 'beyanâtı' hakkındaki bir soruya, "bu Selanik meselesinde bir yanlışlık var, diğerleri umumiyet itibariyle doğrudur" yanıtını veriyor. Devamında tutanaklara şu konuşma geçiyor:

"Başkan: Tertipçi kim?

Sarık Fuat Köprülü: Bütün nüfuz ve kudreti elinde toplamış olan Hükümetin başı, başvekil."

Yeni Sabah gazetesinin 5 Haziran 1960 tarihli sayısında yayımlanan röportajı, bir yorum katma gereğini duymadan, Tarih ve Toplum dergisinin Eylül 1986 tarih ve 33. sayısında yer aldığı biçimiyle aktarıyorum:

"6/7 Eylül gecesi Ankara treninden inerek otomobillerle İstanbul'a döndüğümüz zaman bizi yolda birtakım çapulcular karşıladı. Bayar'la ben, onların dağılmaları için bizzat müdahalede bulunduk. Hatta ben 40-50 kişiyi bastonumla kovaladım. O kadar korkak adamların nasıl bu şekilde tahribat yapabileceklerine aklım ermiyordu...

Vali, hadisenin olacağından daha evvel haberdar olduğunu, hatta polisin iznini kaldırdığını ve ordu birliklerinin ikaz edildiğini söyleyince, hayretim bir kat daha artmıştı. Dahiliye Vekilini itham etmeye başladım. İstifa etmesini istedim. o kadar ileri gitmiştim ki, sonradan Menderes'in söylediğine göre, Namık Gedik çok kızmış ve beni vurmak istemiş.

Grupta (DP) müzakere başladığı zaman, hükümeti şiddetli itham ettiler. Ben bilhassa Namık Gedik'in beceriksizliği dolayısıyla mesul olacağını iddia ediyordum. Riyaset makamında Hulusi Köymen vardı. Bir ara Namık Gedik asabiyetle fırladı ve 'beni mecbur etmeyin, yoksa herşeyi söylerim' diye bağırdı. Ben, derhal müdahale ederek gelsin ve söylesin dedimse de Başkan kendisine söz vermedi. Sonradan anladım ki, Köymen de dersini almış. İkinci gün Örfi

ÖLÜNÜN YERINE DIRILER

"Yakalanacak suçlular dizelgesinde rahmetli Esat Adil Müstecaplı'yı da koymuşlar. O tarihte Esat'la Fakit Muzaffer Amaç, Divanyolu üzerinde aynı yazıhaneyi ortak kullanarak avukatlık yapıyorlar. 7 ya da 8 Eylül günü siyasi polisler yazıhaneye dolmuşlar. İçerde Faik Muzaffer Amaç var. Sormuşlar:

-Esat Adil Bey nerede?

Esat Adil de bir dava dolayısıyla şimdi anımsayamadığım bir taşra kentine gitmiş. Faik Muzaffer Amaç bunu söyleyince sivil polislerin şefi, bir hımmmm çekmiş. Bir süre düşünmüş yine sormuş:

-Ne zaman döner?

-Bir hafta sonra, dedi ama, belli olmaz. Daha da geç kalabileceğini söylemişti.

Şef bir süre dolaşmış yazıhanede, sora Faik Muzaffer'e şöyle demiş:

-Öyleyse sen gel! Bir ifaden alınacak.

Ne ayrımı var, amaç dizelgedeki komünist sayısını doldurmak değil mi, ha Esat Adil olmuş ha Faik Muzaffer Amaç...

Faik Muzaffer Amaç, 6/7 Eylül dolayısıyla aramıza işte böyle katılmıştı ve o güne dek hiçbir adli sorgulama ve kovuşturmayla uğramamıştı. Zavallı Faik Muzaffer, Esat Adil'in yerini dolduruyordu.

İkinci olay: 1948 yılında yine askeri cezaevinde birlikte yatıp orada tanıştığım, Tayyareci Celal diye anılan Celal Benneci vardı. Prof. Hilmi Ziya Ülken'in kayınçocuydu. Siyasi polisin düzenlediği dizelgede onun da adı varmış. Üç siyasi polis, 8 Eylül sabahı Celal Benneci'nin evine gitmiş. Kapıyı açan hanuma:

-Celal Benneci'yi istiyoruz, demişler.

Kadın şaşırmış:

-Celal mi? Öleli bir yıl oldu.

Celal Benneci'nin yerine de dizelgedeki sayıyı doldurmak için kimbilir kimi almışlardı. İşte bizi böyle toplamış ve sanık yapmışlardı."

(Aziz Nesin, Tarih ve Toplum Dergisi,
Ekim 1986 Sayı: 34, sy: 240-241)

"Tahsin Güzelfilib'e'nin evine gidiyorlar. Karısı kapıyı açıyor. Ne istiyorsunuz? Böyle, böyle, Tahsin'i alacağız. Diyor ne yapacaksınız onu? Diyorlar dün akşam o da varmış. O, yok diyor, böyle birşey yok. Hayır ısrar ediyorlar, görenler var şahitler vs. Ayol diyor, Tahsin öleli ikibuçuk ay oldu, nerede gördünüz?"

(Hasan Asmaoğlu, Ekonomi ve Politikada Görüş,
Şubat 1989, Sayı: 27 Say: 36)

İdare kararı Mecliste müzakere edilmeye başlanmadan bir iki dakika evvel Menderes yanına geldi ve 'Ocağına düştüm hocam, bir kelime bile söyleyecek takatim yok; ne olur hükümet adına sen konuş' dedi. Hazırlıklı değildim. Bu müessif hadise ancak iki şekilde vuku bulmuş olabilirdi.

Evler ve dükkanlar önceden tesbit edilip muntazam bir şekilde yakıldığına göre, bunu ya hükümet yapabilirdi ve yahut da kuvetli bir şebeke. Hükümette ben de vardım. Hiçbir şeyden haberim yoktu. Esasen hükümetin bu şekilde hareket ederek memleketin itibarını sifıra indirmesi ve milli serveti heba etmesi düşünülemezdi. Şu halde, Komünist şebekesinin bunu yapması, en akla uygun haldi. Mecliste bu görüşü mudafaa ettim.

Bundan sonra, meselenin tahkik edilmesini, mesullerin bir an evvel meydana çıkartılmasını istedikçe, Menderes'in işi kapatmağa çalıştığını gördüm. Kabineden istifa ettirdiğim Gedik'in evvela grup başkanlığına, sonra yine Dahiliye Vekilliği'ne getirilmesi gözümü açtı ve şu kanaate vardım ki, bu müessif hadisenin baş tertipçisi ve müsebbibi bizzat Menderes'ti. Kıbrıs'ı fethetmek için bu şekilde bir yol takip etmeyi doğru bulmuştur."

[Kuseyri] "6-7 Eylül hadiseleri, Atatürk'ün Selanik'te doğduğu evin bombalandığına dair, Ekspres gazetesinin yazdığı haberler üzerine çıktığına göre bombalama hadisesi de bir tetip mi idi?"

"Evet kanaatım odur ki, bombalama hadisesi de tertiptir. Ve bizzat tertipçisi Menderes'tir. Kendisine bu aklı yine Kıbrıs fatihlerinden (!) Zorlu vermiştir... Benim kanaatım o merkezedir ki, bu hadiselerin hazırlanışında, Bayar'ın malûmatı

yoktu. Nitekim Sarol'un da parmağı olmadığını zannediyorum. Fakat 1957'de DP'den istifa etmeden önce, benimle görüşmek isteyen Bayar'a, 6-7 Eylül hadeselerinden de bahsettiğim zaman, bana şu cevabı vermişti: "mamafih bu hadiselerin çıkışı iyi oldu. Arkadaşlar da aynı fikirde."

"Onbeşini Sallandıracağım"

Fakat "kantarın topuzu" kaçıp, denetimden çıkan öfkeli kalabalıklar, çapulculukta genel bir "servet düşmanlığı"na yönelince, İstanbul ve İzmir'de sıkıyönetim ilan ediliyor, daha sonra Ankara da sıkıyönetim uygulaması kapsamına alınıyor.

Sıra, sokağa sürülen kalabalıklar eliyle gerçekleştirilen yıkma, yakma, tecavüz ve yağma olayları için "müsebbip" bulmaya geliyor. Basın ve hükümet, bu konuda fazlaca zorlanmadan "müsebbip"i hemen buluyor: Komünistler...

Cumhuriyet gazetesinin, 9 Eylül 1955 tarihli sayısında beş sütuna manşetten şu başlığı okuyoruz: "Yağmacılığın ve tahrikçiliğin, merkezi Beyrut'ta bulunan Kızıl bir teşkilat tarafından hazırlandığı tahmin ediliyor".

Cumhuriyet gazetesinin "tahmin" başlığını atmasından üç gün sonra, sıkıyönetim görüşmeleri için toplanan TBMM'de bir kısım milletvekilleri komünistler için Meclis bahçesine darağaçları kurmaya başlıyorlar.

Daha öncesi de var: 7 Eylül günü yayımlanan "Hükümet Bildirisi'nde "...dün gece İstanbul'un ve memleketin esas itibariyle bir komünist tertip ve tahrike ve ağır bir darbeye maruz kaldığı" bildiriliyor.

Ve aynı akşam Cumhurbaşkanı Celal Bayar, Başbakan Adnan Menderes ve İçişleri Bakanı Namık

Gedik'in katıldığı İstanbul Vilayet Toplantısı'nda "komünistlerin toplanarak tevkif edilmesi" kararı alınıyor.

Toplanacak komünistlerin sayısının 50-60'dan aşağı düşmemesi isteniyor.

İstanbul polisi, sayısı tamamlamak için "ölen komünistler" in yerine potansiyel olarak "komünist aday" olan dirileri de topluyor.

İstanbul'da çapulculuğa katılmaktan sanık olarak toplanan 6 bin kişi bir süre sonra salınıyor. Ama "komünistler" ve "aday komünistler" için Harbiye hücreleri 4 ay boyunca "misafirhane" olarak kullanılıyor.

Hazan İzzettin Dinamo, 6-7 Eylül Kasırgası adlı kitabında, İstanbul Sıkıyönetim Komutanı Orgeneral Nurettin Aknoz ile ilgili bir anekdot aktarıyor:

"Vala Nureddin, o günlerde DP organı Son Havadis'te fıkra yazarlığı yapıyordu. Bundan doayı da zamanını sıkıyönetim komutanı Nurettin Aknoz'a sokularak Harbiye'de tutuklu bulunan elli iki kişiyi ne yapacaklarını sormuştu. Aknoz, büyük bir soğukkanlılıkla ona şu yanıtı vermişti:

'İstanbul'u yıktıran o heriflerdir. Hepsine müstehak oldukları cezayı vereceğim. Onbeşini sallandıracağım, geri kalanını da yirmişer, otuzar yılla zindanda çürüteceğim."

Yassıada Duruşmaları'nda DP önde gelenlerinin verdiği ifadeler, Hasan İzzettin Dinamo'nun söylediklerini, sadece doğurulamıyor, belgeliyor da.

Asıl Mimarlar: Milli Emniyet ve CIA

DP Hükümetinde Başbakan Yardımcısı sıfatıyla görev yapan Prof. Fuat Köprülü, 1960 Yassıada duruşmalarındaki sorgusunda 6-7 Eylül olaylarını 'komünistlerin üzerine yıkma' politikasının asıl mi-

marlarının Milli Emniyet (şimdi MİT) ve CIA olduğunu söylüyor:

"Milli Emniyet Başkanı General Behçet Türkmen, bana o sırada İstanbul'da bulunan Amerikan İstihbarat şefi (CIA Başkanı Allen Dulles), eski Hariciye Nazırı'nın (John Foster Dulles) kardeşinin gördüğü vaziyet, tahribat şekillerinin tamamıyla komünist tekniği ve usullerine uygun olduğunu ifade etmiştir." (Aktaran, Tarih ve Toplum, sayı: 33. sayfa: 147)

Bakanlar Kurulu tarafından yapılan açıklamalarda ve TBMM'de yapılan görüşmelerde de 'komünistler' suçlanınca, 'hedef tespiti' tamamlanmış oluyor.

Sıra 'komünistlerin toplanması'na ve yargılandıktan sonra 'salkım salkım asılmaları' için sıkıyönetim askeri yargıçlarına 'emir' vermeye kalıyor.

'Komünistler ' Toplanıyor

'Komünistlerin toplanması' için, varolan listelerin yeniden düzenlenmesi işini, Milli Emniyet'te çalışan emekli yargıç general Şevki Mutlugil üstleniyor. 27 Mayıs 1960 sonrasında, Türkeş'in önderlik ettiği siyasal örgütlenmelerde de görev alan Mutlugil, 1940'lı yıllarda 'komünistlerin yargılanması'nda askeri yargıç olarak epeyce deneyim sahibi bir kişi.

'Komünistlerin toplanması' işinde Aziz Nesin ve Hasan Asmaoğlu'nun anılarında somutlanan bir hayli trajikomik olaylar yaşanıyor, ama sonunda, zaten evlerinin eşliğinde bavullarını hazırlamış olarak bekleyen 'komünistler'in birçoğu toplanarak Harbiye hücrelerine balık istifi dolduruluyor.

Sıkıyönetim yargıçlarına 'emir' verme işi de, doğal olarak İstanbul Ordu Komutanı Orgeneral Nurettin Aknoz'a kalıyor.

YÜKSEL Kİ YERİN BU YER DEĞİLDİR

Oktay Engin, "Nevşehir Valisi" kimliği ile 6-7 eylül teröründen 37 yıl sonra, Aktüel dergisinden Ali Çağatay'ın sorularını yanıtlarken, "Yassıada'da Yunan Mahkemeleri'nin iddialarına dayanılarak suçlanmak bana çok ağır geldi" diyor.

Ama aynı Oktay Engin, Yassıada duruşmalarında tanık olarak dinlenen İstanbul Milli Emniyet Başmüfettişi İbrahim Oğuz'a, yaptığı işi, aynı tarihte "kahramanlık" sözcüğü ile tanımlıyor.

Neydi Oktay Engin'in 38 yıl önce yaptığı "kahramanlık"?

Oktay Engin, 6 Eylül 1955 tarihinde Atatürk'ün Selanik'te doğduğu eve karşı yapılan "bombalı saldırı" olayının birinci dereceden faillerinden biri. Diğeri de Türkiye'nin Selanik Başkonsolosluğu'nda kavas olarak çalışan Yunan uyruklu, ama Gümülcine Türklerinden Hasan Uçar... Oktay Engin, o zaman 21 yaşında ve Yunan uyruklu. Türk hükümetinden burs alarak Selanik Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde okuyor. Konsolosluğa sürekli uğrayanlar arasında. Yunan makamlarınca yürütülen soruşturma sonunda, "bombalı saldırı" olayının Başkonsolos M. Ali Balin'in talimatı ve Oktay Engin'in azmettirmesiyle Hasan Uçar tarafından gerçekleştirildiği açığa çıkıyor. Diplomatik dokunulmazlığı olanlar soruşturma dışı kalıyorlar, ama Oktay Engin ve Hasan Uçar hakkında tutuklama kararı veriliyor. Yargılama devam ederken, Oktay Engin suçunu kabul ediyor ve arkadaşını suçluyor. Oktay Engin, bir süre tutuklu kaldıktan sonra, Türk Dışişleri Bakanı Fatin Rüştü Zorlu'nun araya girmesiyle tahliye ediliyor. Tahliye edildikten sonra da Türkiye'ye kaçırılıyor. Mahkeme, Hasan Uçar için 2 yıllık, Oktay Engin için 3 yıl 6 aylık bir hapis cezasına hükmediyor. Oktay Engin için iade isteniyor, ama Türk Hükümeti tarafından bu istek geri çevriliyor.

1960 Yassıada duruşmalarında 6-7 Eylül olayları yeniden gündeme gelince, Oktay Engin de dava sanıkları arasına katılıyor. Bir duruşmada, Mahkeme Başkanı, sanık Oktay Engin hakkında Yunan Temyiz Mahkemesi'nden de geçerek kesinleşen hükme atıfta bulunurken; "Yunan Mahkemeleri'nin ilamlarının Türkiye'de yürürlükte olacağı" anlamına gel-

meyeceğini söylüyor, ama "sanık Oktay Engin'in itirafı olduğu"nu da belirtiyor.

"İtiraf" Oktay Engin'in yükselmesinde, belki de önemli ilk basamaklardan birisi oluyor.

Önce Emniyet örgütünde önemli görevler alıyor. Arkasından kaymakamlık yapıyor, sonra basamakları bir bir atlayarak Emniyet Genel Müdürlüğü Planlama ve Koordinasyon Dairesi Başkanlığı'na yükseliyor.DYP- SHP Hükümetinin 1992 Valiler Kararnamesi ile de Nevşehir'e vali olarak atanıyor.

'Kapattım', 'menettim' emir cümleleri ile biten sıkıyönetim bildirileri yayımlamakla ün kazanan ve sıkıyönetim ilan edildiğinde korgeneral rütbesinde bulunan Nurettin Paşa, birkaç gün sonra özel bir kararla orgeneralliğe terfi ettiriliyor ve emekli olduktan sonra da ilk seçimlerde DP listesinden parlamentoya giriyor. Aynı sıfatla da Yassıada Duruşmalarında, sanık sandalyasına oturuyor.

Yassıada sanıkları için düzenlenen iddianamede, Başsavcı, sanık Aknoz hakkında: "Kendisi İdare-i Örfiye Kumandanlığına tayin edildikten sonra, İdare-i Örfiye hakimlerini her on beş günde bir yanına celp edip kendilerinden sual sormayı itiyat etmiştir, (...) 'bu hadiseler komünistler tarafından yapılmıştır, bunları mahküm edeceksiniz, sehpaları kurduracağız ve onları mahküm edeceğiz' diye hakimlere talimat vermiştir" iddiasında bulunuyor.

Duruşmalarda tanık olarak dinlenenlerden, olaylar sırasında askeri savcı, daha sonra Askeri Temyiz Mahkemesi üyeliğinden emekli yargıç albay Celal Altundağ, Aknoz'un "hakimlere, hadisenin komünistler tarafından mürettep olduğunu, onlara, icap ederse en ağır cezaların, idam cezalarının verilmesini açıkça söylediği"ni tutanaklara geçiriyor.

O zaman Deniz Kuvvetleri Başhâkimliği görevinde bulunan Fahri Çoker, Yassıada Duruşmaları'na tanık olarak çağrılıyor ve şunları söylüyor:

"24 Eylül 1955 tarihinde ilk toplantıya gittim. Bu toplantıya mevcut 26 hakim ve 3 adli amir davet edilmişlerdi. Milli Emniyet şefleri de orada bulunuyorlardı. Bize, Orgeneral Nurettin Aknoz, bu hadiselerin tamamen komünistlerin tertibi ve eseri olduğu hakkında uzun boylu nutuklar verdi ve 'meydanlarda salkım salkım insanların asılı olduğunu görmek istediği' hakkında sözler söyledi. Bu toplantılar her hafta perşembe günleri tekerrür etti. Bilhassa arkadaşların aksi sualleri nahoş durumlar hasıl ettiği için ,Aralık ayından itibaren bu toplantılar sadece adli amirlere ve güya ter-tipçilerin tahkikatına memur edilmiş olan bendenize inhisar etmişti."

Nurettin Aknoz bütün tanık ifadelerinin aynı noktada birleşmesi üzerine "bendeki kanaat, işin yapılış şekline göre, bunun komünist işi olduğu merkezinde idi" diye kendisini savunuyor.

'6- 7 Eylül Zenginleri'

Dört ay boyunca Harbiye hücrelerinde tutulan 'komünistler', 1955'in son günleri yaklaşırken, birer ikişer bırakılıyorlar. Bir kısmı hakkında da takipsizlik kararı veriliyor, bir kısmı hakkında 'delil yetersizliğinden beraatlerine' hükmolunuyor. Mahkeme kararında bunlar için 'müseccel komünistler' ibaresinin kullanılmasına özen gösterildiği görülüyor.'

Örfi İdare Mahkemesi'nin bir kararında 'tahrip ve çapula iştirakleri subut olan münferit şahısların mahkûmiyetlerine karar verilmiş ise de bunların komünist olmadıklarının anlaşıldığı' özel olarak belirtiliyor.

'Örfi İdare Mahkemesi'nde sokaklardan rastgele toplanan bir kısım insanlar mahkûm ediliyor. 'Kıbrıs Türktür Cemiyeti' feshediliyor, ama gözaltına alınan yöneticileri mahkeme kararıyla aklanıyor. Sıkıyönetim Komutanlıklarının faaliyetleri, gazete kapatmakla, muhalif parti ve dernek toplantıları ile düğün, sünnet gibi özel toplantıları yasaklamakla, ek olarak da yayaların yaya kaldırımalarında yürümelerine dair sıkıyönetim bildirileri yayımlamakla sınırlanıyor.

6-7 Eylül Terörü ve sıkıyönetim ilanı, Türk kökeni burjuvazinin palazlanmasında , İttihat Terakki dönemi politikalarından ve 1942- 43 yıllarındaki Varlık Vergisi uygulamalarından sonra, yeni bir dönüm noktası oluşturuyor. '6-7 Eylül Zenginleri' ekonomik toplumsal literatüre yeni bir terim olarak yerleşiyor.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

'KANLI PAZAR'IN
CİHAD ÖRGÜTLERİ

'KANLI PAZAR'IN CİHAD ÖRGÜTLERİ

"Büyük fırtına patlamak üzeredir, Müslümanlar ile Kızıl kafirler arasında topyekun savaş kaçınılmaz hale gelmiştir. ..Müslüman kardeşim, sen bu savaşta bitaraf kalamazsın. Ben namazımı kılar, tesbihimi çekerim, etliye sütlüye karışmam deyip de kendine zulüm edenlerden olma, gözünü aç, bak!.. Onlarda taş, sopa, demir, molotof kokteyli mi var? Biz de aynı silahları kullanmaktan aciz değiliz...Cihat eden zelil olmaz. Sağ kalırsa gazi olur, canı vereni şehitlik şerefine kazandır.(..) Ezanlar susturulmasın, Müslümanlar komünizmle çarpışan devlet kuvvetlerine yardımcı olsunlar."

(Bugün, 15 - 16 Şubat 1969)

Müslümanları gazete sütunlarında 'devlet kuvvetleri'ne 'yardımcı' olmaya çağıran ve gazetede köşesinde aylar boyu "Endonezya'daki komünist kıyımını" övüp "inananları" "cihada çağıran", Bugün gazetesi köşe yazarlarından Mehmet Şevket Eygi.

14 Şubat 1969 akşamı İstanbul Cağaloğlu'nda bulunan Milli Türk Talebe Birliği (MTTB) binasında İstanbul, İzmit, Bursa, Adapazarı Komünizmle Mücadele Dernekleri şubelerinden özel olarak getirilmiş 'militanlar'ın önünde konuşan Komünizmle Mücadele Dernekleri Başkanı İlhan Darendelioğlu da, "Pazar günü komünistler miting yapacak,biz bu mitingde savaşağız. Silahı olan silahıyla, olmayan baltasıyla gelsin. Memlekete ihanet

eden bu hainleri toprağa gömme zamanı gelmiştir" diye haykırıyor.

15 Şubat akşamına kadar 'cihat' için bütün 'hazırlıklar' tamamlanıyor.

'Alan temizliği'nin bile unutulmadığı görülüyor. Amerikan 6. Filosu' nun Boğaz' a sık sık demir atmasından dolayı Boğaz Bölgesi'nde ilan edilen 'askeri alan'ın sınırları içerisinde kalan Dolmabahçe Camii, 'cihat' hazırlıklarının hızlanması ile birlikte, 'yasak bölge' kapsamı dışına çıkarılıyor ve Dolmabahçe Camii'nin yolu açılıyor. Saldırıdan önce son 'toplu namaz' eyileminin, sabah namazının Dolmabahçe Camii' nde, 6. Filo'nun 'kible' yapılarak 'eda' edilmesi gerekiyor çünkü.

16 Şubat 1969 pazar günü Beyazıt'ta başlayıp Taksim' de sona erecek olan, Tertip Komitesini Kartallı işçilerin oluşturduğu ve birçoğu öğrenci- gençlik kuruluşu olan 76 örgütün katıldığı 'Emperyalizme ve Sömürüye Karşı İşçi Yürüyüşü'ne katılan 30 bin kişinin ilk öncü kolları Taksim Alanı' na ulaşır ulaşmaz, daha sabahın ilk saatlerinden itibaren Alanın çeşitli stratejik noktalarına konumlandırılmış Komünizmle Mücadele Dernekleri' nin eli sopalı militanlarının saldırısı ile karşılaşılıyor. Bombalı, silahlı, sopalı saldırı dalgası 2 ölü, (Duran Erdoğan ve Ali Turgut Aytaç) 200 yaralı ile sonuçlanıyor.

16 Şubat 1969, tarihe artık 'Kanlı Pazar' olarak geçiyor.

Dönemin İstanbul Valisi Vefa Poyraz, 18 yıl sonra verdiği ve Nokta dergisinin 1 Şubat 1987 tarihli sayısında yayımlanan bir demecinde, Taksim Meydanı'nı kana bulayan saldırganlığı 'anı bir halk hareketi' olarak adlandırırken, Süleyman Demirel Hükümetinin o dönemdeki İşçileri Bakanı Faruk Sükan, aynı dergide yer alan bir söyleşide, DP İktidarının İşçileri

Bakanı Namık Gedik'in yolunu izleyerek Kanlı Pazar'la 6- 7 Eylül Olayları arasında bir paralellik kuruyor ve bir 'komünist tertibi' nden söz ediyor.

Celal Küçük: "Polis Yere Düşen Silahı Alıp Sahibine Veriyor"

Ama dönemin Beyoğlu İnzibat Komutanı yarbay Celal Küçük' ün, Nokta dergisinin 1 Şubat 1987 tarihli sayısında yayımlanan demecinden, siyasal otoritenin, iktidardaki AP Hükümeti eliyle uyguladığı politikaların ipuçlarını yakalayabilmek mümkün oluyor:

"Olay günü sabah dokuzda Taksim'e gittim. Osman Gülkılık ve İhsan Kuraner filan inzibat kulübesinde toplanmışlardı. Ben gittim, durumu söyledim. Kuraner'e 'önlem alın' dedim. Korkunç bir sessizlik vardı. Olay çıktı çıkacak. Adamların ellerinde tesbih, demirler, sopalar, Dolmabahçede sabah namazının kılınışlar, tıklım tıklım meydana doluyorlar. Taksim Alanı'nın etrafına açılıyorlar. Orta boş kalıyor. Giren öldürülecek. Toplum polisi de Opera'nın önünden Vakıf İşhanı'na doğru bir kama atıp gelen irtibatı kesiyor ve girenlerin üzerine aletli hücum başlıyor Kitle silahsız, canını kurtaran Sıraselviler'e, Kazancı'ya kaçıyor. Sonuç 2 ölü, 200 yaralı. Polisin hiçbir müdahalesi olmadığı gibi yere düşen silahı alıp sahibine veriyor. Bir kıta on beş dakika sonra geliyor alana, ama olan olmuş. Gruptan biri bir megafon alıyor eline ve 'Şimdi de, Cumhuriyet'e, Milliyet'e gideceğiz' diyor."

Emekli subay Celal Küçük, 18 yıl sonra, Kanlı Pazar öncesi hazırlıklar konusunda da bilgiler veriyor:

" (14 Şubat akşamı MTTB' de yapılan toplantıda) "Kürsüye İlhan Darendelioğlu çıktı. 'Pazar günü komünistler miting yapacak. Biz bu mitingte savaşacağız. Silahı olan silahıyla, olmayan baltasıyla gelsin' şeklinde bir konuşma yaptı. Ortalık bir anda elektriklendi. 'Bu uğurda ilk şehit ben olacağım' 'Hayır ben olacağım" diye bağrışmalar oldu. Resmen ölüm kokusu vardı havada. Ayırıldık. Hemen Kara Harp Aka-

demisi Komutanı Tümgeneral Süleyman Aşıroğlu'na durumu arz ettim. 'Paşam' dedim. Silahlı gelecekler. 'Aşıroğlu Paşa 'Bu korkunç, Merkez Komutanlığı Kurmay Başkanı Edip Bayoğlu'nu ara, haber ver' dedi. Hemen Süleyman Aşıroğlu'nun yanından Bayoğlu'na telefon ettik. Ben konuştum. Çok teşekkür etti."

16 Şubat 1969 günü Taksim Alanı'nda görevli iki subayın anlattıkları da Celal Küçük'ün söylediklerini doğruluyor:

"Olay çıkacağı belli olmuştu. Galata Köprüsü açılırsa öğrenciler gelemez, olay önlenir diye düşünüldü. Ama Vali, köprünün açılmasına 'Anayasa'ya aykırı' diye karşı çıktı. Polis aralıklıydı, önceleyecek durumda değildi. Yer yer laubali bir tavır vardı polisin. Kesici, vurucu sopalar vardı. O arada 21 numaralı telsizdeki adam 'Vali Bey olay olacak' dedi. Vali 'Böyle şeyler telefonla konuşulur' dedi. Adam bunun üzerine telefona gitti, döndüğünde yüzü düşmüştü."

'Emperşyalizme ve Sömürüye Karşı İşçi Yürüyüşü'nün örgütleyicilerinden ve dönemin gençlik liderlerinden Harun Karadeniz'in *Olaylı Yıllar ve Gençlik* adını taşıyan çalışmasının 198-200. sayfalarında yazdıkları da belgesel bir değer taşıyor.

Harun Karadeniz:"Toplum Polisi Üstümüze Saldırdı"

"Sağın hazırlıklarını yakından izliyorduk. Zamanın İçişleri Bakanı Faruk Sükan ve Ulaştırma Bakanı Sadedtin Bilgiç bize karşı olan kampanyayı beraberce yürütüyorlardı. (...) Nitekim Kanlı Pazar günü filoyu protesto edenlere saldıracak güçler de yine Bilgiç'in özel gayreti ve çabasıyla toplanıyordu. Bilgiç bazı partizanlarını Liman Lokantası'nda topluyor ve Ada-pazarı'ndan İstanbul'a nasıl insan taşınacağını konuşuyordu. (...)

Sağın saldırı hazırlıklarını, sağ basından açıkça

'KANLI PAZAR' OLAYLARI TBMM'DE

"Kanlı Pazar olaylarının sorumlularının bir kısmı, 440 kilometre uzakta. Bir kısmı ise, çok yakınımızdadır. (Birgit, bu sırada eliyle Faruk Sükan'ı göstermiştir) Böyle bir olayda sorumluların parmaklarındaki kan lekesi silinmemişken, rahatça oturmalarına nasıl razı olabilirsiniz?"

(AP'lilerin gürültüleri üzerine) Birgit, "Bırakın da, İstanbul'daki ilçe başkanlarınızın hangi saldırgan bölüğün başına geçtiğini, hangi kamyonlarla adam taşıdığını numaralarıyla belirtelim. Cumhuriyet Gazetesi muhabiri Selahattin Güler'in olayı Valiye ihbar ettiği halde, Valinin aldırmadığını anlatalım. Suçluluk kompleksine kapılmayın, suçlularla işbirliği yapmayın" demiştir.

Konuşmaların 20 dakika ile sınırlandırılması AP'lilerin oyları ile kabul edilmiş ve ilk sözü Birlik Partisi Genel Başkanı Hüseyin Balan almıştır.(...) Balan şöyle devam etmiştir:

"Toplum Polisi, sağcı militanların kadroya alınmasıyla meydana getirilmiştir. Tahrip ve tecavüzlere seyirci kalmasının nedeni buradadır. Atatürkçü, reformcu, ilerici gençliğe Komünist demek, ağır bir bühtandır. Hatayı, Amerika'nın Türkiye'de izlediği politikada aramak gerekir. Bizim iktidar ise bu davranışları, kızıl uşaklığı ile tavsif ediyor. Faruk Sükan'ın bir elinde kızıla batırılmış boya fırçası, diğer elinde bir hançer, kızılı sürüyor hançeri, vuruyor. Masumun akan kanını göstererek, İşte kızıl diyor. Beyazıt Kulesi'ne çekilen bayrağın rengi, kırmızı idi. Vedat Demircioğlu'nun kanı gibi. Vedat Demircioğlu, İstanbul'un ortasında kaldığı öğrenci yurdu'nda Faruk Sükan'ın militanları tarafından öldürülmüştür."

"Altıncı Filo'ya gider ayak bir dram ziyafeti tertip edilmiştir, iki de kurban kesilmiştir. Anayasamız, komünizme kapalıdır. Ama, komünisti öldürme hakkını kimseye vermemiştir. Kaldı ki, Amerika'nın Türkiye'ye karşı izlediği olumsuz siyaseti protesto maksadıyla miting düzenleyen gençlerin hiçbiri Komünist değildir. Aşırı sağcı Sükan, ilerici gençleri, komünist diye hilafetçi, şeriatçı, Nurcu taifesine öldürtmek için teşkilat kurmuş, düzen kurmuş, pusu kurmuştur. Başlatılan kardeş kavgası, iç

savaşı yol açabilecek vahamettedir. Faruk Sükan istifa etmeli, etmezse hükümet düşürülmelidir."

CHP Grubu adına konuşan Nihat Erim, hükümetin saldırıları kolaylaştırıcı bir yol izlediğini öne sürmüş, özetle şöyle demiştir:

"Tahrikler hükümetin görevini yapmamış olmasına mazeret olamaz. Biz, olaylara ait filmi gördük. AP teşkilatının bu işte rolü olduğu şüphesi kuvvetlenmiştir. AP teşkilatı, vatandaşların Taksim'e gitmesi için tertibat almıştır. Filmde, Polis otosunun üzerinde megafonla gezide bulunanlara heyecanlı nutuklar söyleyen kimsenin, AP Gençlik Teşkilatı Başkanı olduğunu bize söylediler. O gün bıçaklar bileniyor, sopalar hazırlanıyor. Herkes bunu görüyor, hükümet memurları bunu görmüyor. O film, keşke görülseydi. Milletvekillerine gösterilebilirdi. İçerde, salon da var."

Erim, devamla, bir emekli yarbayın kendisine yazdığı mektubu okumuş, Odalar Birliğinin çıkardığı "İktisat ve Ticaret" Gazetesinde Feridun Erkin'in yazdığı yazıdan bahsetmiş ve şöyle devam etmiştir:

"Bu olaydan, İçişleri Bakanı ve hükümet sorumlu ve hatta suçludur. Bunun hesabı, mahkeme-i kübrada değil, adem-i siyasette mutlaka verilmelidir. Bu yapılmazsa, bu yara işler. Bu kan kurumaz, silinmez. Ömrünüz boyunca sizi takip edecektir. Ömrünüz sona erdikten sonra da kitaplarda devam edecektir."

TİP Grubu adına konuşan Kemal Nebioğlu ise, olaylardan hükümeti ve İçişleri Bakanını sorumlu tutmuş, Vali Vefa Poyraz'ın olaydan 9 gün önce kanlı olayların hazırlandığından haberi olduğunu ve bunu gençlerle yaptığı bir konuşmada söylediğini belirtmiştir. Nebioğlu, olaydan bir gün önce Beyazıt'ta Sağcıların düzenlediği mitingde, 6. Filo aleyhine yapılacak gösterinin ezilmesi için karar alındığını bildirince bir AP'li, "Bravo" diye bağırarak, Nebioğlu, "Demek, siz de aynı şeyleri tasdik ediyor, tasvip ediyorsunuz" demiştir.

(Cumhuriyet,14 Mart 1969)

görmek mümkündü. 14 Şubatta Beyazıt'ta yapılan "Bayrağa Saygı Mitingi" Cuma namazı sonrasında rastlıyor ve din adına komünistlere cihad açılıyordu.

Sağcı gazete sütunlarında "Ya tam susturacağız, ya kan kusturacağız", "Kızıları boğmanın vakti geldi", "Kızıl emperyalizmin parayla tutulmuş uşaklarını en ufak bir kıpırdanışta gebertmek için ant içildi" gibi sloganlar çarşaf çarşaf yayımlanıyordu.

Biz ise olaylara genel çizgisiyle hakimdik, fakat kendi aramızda da her alanda bir birlik söz konusu değildi. Aksine aramızda cuntaya oynayan birçok arkadaş vardı (...) Durum ne kadar sakıncalı olursa olsun biz silahlanmadan ve kendimizi kavgaya göre hazırlamadan yürüyecektik. Evet biz o zaman böyle düşündük ve öyle de yaptık. Sonradan bizi hatalı bulanlar ve eleştirenler oldu.

16 Şubat 1969 günü ilk haber Dolmabahçe Camisi'nden geldi. Kalabalık bir grup cami çevresinde toplanmış namaz kılıyordu. Saat 10 sularında durumu bizzat görmeye gittim. Topluluğun çoğunluğu sakallı bereli kimselerdi. Bize saldıracak olan bunlardı. Şehrin yabancıları oldukları anlaşılıyordu. Evet çoğu şehrin yabancıсыydı, garip bir sessizlik içinde ve merakla çevrelerini seyreliyorlardı. (...)

Saat 14.00 sularında Beyazıt'ta toplandık. Yaptığımız çağrılar ve çalışmalar etkili olmuş ve gerçekten büyük bir kalabalık toplanmıştı. Beyazıt'tan yürüyüşe geçtiğimiz anda kalabalığımız 25-30 bin civarındaydı. Bu topluluk yürüyüş boyu daha da artarak 40 binlik bir yürüyüş olacaktı.

Yol boyunca çeşitli sloganlar söyleyerek ilerliyorduk. Sultanahmet, Sirkeci, Karaköy ve Tophane'ye kadar topluluğa tam olarak hakimdik. Bir yandan yürüyüşü yönetiyor, öte yandan Taksim'deki durumdan sürekli haberler alıyorduk. Salıpazarı'na geldiğimizde top-

luluğun heyecanı son derece arttı. Yürüyüş bir koşuya dönmüştü. Kabataş yöresinden 6. Filo görüldüğü için potansiyel her an daha da artıyordu. Tophane'den Dolmabahçe'ye kadar koşarak gidildi. Dolmabahçe'de yürüyüşe yeniden hakim olduk, fakat bu hakimiyet tam değildi.

Teknik Üniversite önünden geçerken Vedat Demircioğlu'nun anısına saygı duruşu yaptık.

Taksim'den gelen haberler iyi değildi.(...)

Yine yürüyüş boyunca gelen haberlere göre: Taksim Parkında üç araba oradaki gerici topluluğuna sopa ve silah dağıtıyormuş. O zaman verilen bilgiye göre bu üç araba şunlardı: 34 HV 189, 34 DD 363 ve 34 FR 054 plakalı Opel araba.

Bu arabalardan dağıtılan silah ve diğer dövüş mazesine polisin aldırmadığı ve bazı sivil polislerin bu dağıtımda görev aldıkları orada bulunan arkadaşlar tarafından bize anlatılacaktı.

Bizim yürüyüş konvoyu oldukça uzundu. Yürüyüşün önü Taksim'deki Sular İdaresi'nin önünü dönerken, bombalar patladı. Bombaların çoğu Ayazpaşa'dan meydana çıkan yerde patlamış ve yürüyüşün büyük çoğunluğunun Taksim'e çıkması önlenmişti. Ben de tam meydana çıkış noktasındaydım. Patlayan bombalar arasından yukardan taş ve sopa yağıyordu. Fakat bu noktada kalabalığı geri püskürten taşlar bombalar olmadı. Kalkanlı toplum polisleri üstümüze saldırdı ve geri çekilmek zorunda kaldık. Aramızda patlayan bombalar, üstümüze yağan taşlar ve dehşet saçan yüzlerce toplum polisi ve aralarında birkaç tane sağcı sivil meydana çıkışımızı engelledi. Ara sokaklara dağıldık.

Evet, aklımıza gelen ihtimalin daha da kötüsü olmuştu. Biz polisin karşı grupla bir olup bize karşı olacağını tahmin etmemiştik. (...) Polis bizi dağıttıktan sonra sağcılar diledikleri gibi miting yaptı meydanda ve o da yetmedi, Taksim'den Saraçhane'ye kadar gece yürüyüşü yapıldı ve Saraçhane'de gece mitingi yapılarak gösteri son buldu."

Belgesel Filmin Görüntüledikleri

Çok daha somut bir belgeden söz etmek gerekiyor: Aynı gün Taksim Alanı'nda Genç Sinemacılar Grubu'nun çektiği bir film.

Dönemin Başbakanı Süleyman Demirel tarafından TV' de gösterilmesine izin verilmeyen belgesel film, daha sonra CHP tarafından satın alınıyor.

Eski CHP milletvekillerinden Orhan Birgit, çekimlerle ilgili saptamalarını Nokta dergisinin, sözü edilen sayısında yayımlanan bir söyleşide aktarıyor:

"Filmi İsmet İnönü ile birlikte dehşet içinde seyrettik. CHP yöneticileri vardı ilk izlemede. Çok etkili görününce ertesi gün genel grup salonunda seyrettik ve herkese açtık. 'İsteyen AP'liler de seyretsin' dedik. AP'lilerden de gelip izleyenler oldu. O film bazı söylentileri açıklığa kavuşturuyordu. Belirli tiplerdeki insanların ellerinde sopalarla gençlerin üzerine saldırdığı ve polisin kayıtsızlığı net olarak görünüyordu. O zamanki iddialarımızdan hiçbirini AP yanıtlayamadı."

Gene eski CHP milletvekillerinden Nihat Erim, 12 Mart Rejiminin Başbakanlığı koltuğuna oturmadan önce, 13 Mart 1969 tarihinde TBMM' de Kanlı Pazar Olayları ile ilgili olarak yapılan ve 20 dakikalık bir süreye sıkıştırılan görüşmelerde, Meclis kürsüsünde, görüntülere tanıklık yapıyor:

"Filmde polislerle sopalıların öpüştükleri görülüyor, beraber aynı istikametlere koşuştukları görülüyor."

Dosya Kapatılıyor

Açılan dava sonucunda, 'aynı istikamette koşuşan' lardan eli bıçaklı birisi, kitabın kapağındaki fotoğrafta eli bıçaklı olarak görülen Belediye Zabıta Memuru Seyit Atmaca, beş yıla mahkum ediliyor.

1969' da Türkiye Milli Gençlik Teşkilatı (TMGT) Başkanı avukat Kazım Kolcuoğlu' nun, Kanlı Pazar' dan 18 yıl sonra aktardığı saptamalara karşın, Kanlı Pazar Dosyası kapatılıyor:

"Polislerin nezaretinde 'Allah Allah' sesleriyle alana giren saldırganlar, olaydan sonra da Taksim'den Vezneciler'e kadar yürüyüş yaptılar. Biz TMGT olarak, olayın hemen ertesinde 30 avukattan oluşan bir hukuk bürosu kurduk. Basında çıkan ve çıkmayan tüm fotoğrafları dosyalarak halka açtık. Saldırganların kimliklerini belirlemede kararlıydık. Bin kadar başvuru oldu, saldırganlardan ve olaya kayıtsız kalan polislerden 250 kişinin kimliği ve adresi belirlendi. Dosyayı tanık adları ve adresleriyle hazırlık soruşturmasında savcılığa teslim ettik. Dava açıldığında klasör yoktu. Bir daha da dosyayı bulamadık.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

**İLHAMİ SOYSAL' DAN
UĞUR MUMCU' YA**

GAZETECİ CİNAYETLERİ

İLHAMİ SOYSAL' DAN UĞUR MUMCU' YA

GAZETECİ CİNAYETLERİ

"Seni şimdi gönderiyoruz, ama izleyeceğiz. Bundan böyle gözümüz üstünde olacak. Bu teşkilatta 22 albay ve general bulunmaktadır. Teşkilat-ı Mahsusa gibidir, bak görürsün bu teşkilat neler yapacak?" (Cumhuriyet, 9 Aralık 1992)

Bu sözler, 1973 yılında Ziverbey İşkence Köşkü'nde 'misafir' edildiğinin son gününde İhlan Selçuk'a, bir kontrgerilla subayı tarafından söyleniyor.

1973'ten bu yana geçen 20 yıl içinde gerçekten de, 'bu teşkilat ' sözünde durdu ve çok şey 'yaptı'.

Yüzlerce 'faili meçhul' cinayet ve kitle katliamları, 20 yıllık sürece damgasını vurdu, bir kan gölü yaratıldı.

1 Mayıs katliamının, Maraş ve Çorum katliamlarının arkasında kontrgerillanın ve kontrgerillanın örgütlediği sivil faşist 'vatanseverler' gurubunun olduğu belgeleriyle yazıldı, mahkeme tutanaklarına geçti. Tekrarlamak bir fazlalık oluşturur.

Abdi İpekçi'den Doğan Öz'e, Kemal Türkler'den Cavit Orhan Tütengil'e, Ümit Doğanay'dan Ümit Kaf-tancıoğlu'na, Muammer Aksoy'dan Bahriye Üçok ve

Turan Dursun'a kadar uzanan cinayetler zinciri hep bir sis perdesi ile örtölmeye çalışıldı. Yakalandığı açıklanan katil müsveddeleri, örgütlerinden koparılarak önce 'bireysel terörist' olarak lanse edildi, sonra da ya askeri cezaevlerinden kaçırılarak daha büyük cinayetler için görevlendirildi, ya da beraat ettirilerek iş dünyasının kirli işlerinde kullanıldı.

Siyasal cinayetler dizisinin son halkalarından birine 24 Ocak 1993 tarihinde gazeteci-yazar Uğur Mumcu eklendi.

Olağanüstü Hal bölgesinde, tekelci basın organları için haber değeri bile olmayan ve artık nicelikleri üç haneli rakamlarla ifade edilen 'faili meçhul' cinayetler sürerken, Başbakan'ın ve İçişleri Bakanı'nın, 'militan gazeteci' tanımlamasıyla öldürölmüş olmalarını normal saydıkları Musa Anter'lerin, Namık Tarancı'ların katilleri ellerini kollarını sallayarak aramızda dolaşırken, 'karanlık işleri' ve 'karanlık ilişkileri' deşifre etmeyi kendisine görev edinmiş bir başka 'militan gazeteci'yi, Kemalist-laik çizgideki 1. Cumhuriyetçi Uğur Mumcu'yu, arabasına yerleştirilen bir bomba ile 24 Ocak 1993 tarihinde aramızdan ayırdılar.

Uğur Mumcu,Prof. Muammer Aksoy'un katledilmesinden sonra yazdığı bir yazıda 'Aksoy Dosyası'na Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi Başsavcısı Nusret Demiral'ın bakmamasını istiyordu.

Şimdi 'Uğur Mumcu Dosyası' da Ankara DGM Başsavcılığı görevini halen sürdürmekte olan Nusret Demiral'ın masasında.

Uğur Mumcu'nun ağabeyi avukat Ceyhan Mumcu,Tempo dergisinin 24 Mart 1993 tarihli 12. sayısında

yayımlanan bir demecinde, Nusret Demiral' ın bu cinayeti 'çözmeyeceği' saptamasını yapıyor:

"..Nusret Demiral'ın Uğur'un ölümünden hemen sonra, olay yerindeki kanıt toplama yöntemi ve 'bu iş yabancı istihbarat işi' açıklaması gösterdi ki,Nusret Demiral bu iş çözmeyecek. Birileriyle, bana böyle olmadığına dair haber gönderdi. Ancak kendisi tarafından bir açıklama yapılmadı. Soruşturmanın özensizliği konusunda duyulan kaygılara da cevap verilmedi.Mahir Kaynak, olaydan sonra, adeta Uğur'un öldürülmesini mazur gösteren açıklamalar yaptı. DGM Başsavcısı bunu bile soruşturmadı."

Basın özgürlüğüne ve basının haber verme özgürlüğüne yönelik saldırıların, gazeteci cinayetlerini de kapsayan fiziki saldırılara kadar uzanması şimdi daha yoğun, ama yeni değil.

'Sellective Terrorism'

"...ilk adım , şuursuz terörizm: Şuursuz terörizmden maksat, ayaklanma hareketleri ve sebepleri için fazla alaka toplamak ve halkın dikkati bir defa çekildikten sonra gizli olarak bulunan taraftarı cezbetmektedir.

İkinci adım, seçilmiş terörizm: Seçilmiş terörizm, çarçabuk, şuursuz terörizmi takip eder. Bundan maksat isyanı bastırmakla görevli olan tarafı halktan uzak tutmak, halkı mücadeleye sokmak ve asgari olarak halkın pasif suç ortaklığını temin etmektir. Bu da memleketin muhtelif yerlerinde bazı kimseleri, halka en yakın teması olan küçük rütbeli hükümet memurlarını, polis, postacı, belediye reisi, belediye meclis azası, gazeteci ve öğretmen gibi insanları öldürerek yapılır."

Yukarıdaki satırları David Galula tarafından yazılan ve CIA tarafından finanse edilen Amerikan Frederick Praeger Publisher tarafından 1964 yılına New York ve Londra'da basılan *Counter-Insurgency Warfare / Theory And Practice* adlı kitaptan aktardık. David Galula is-

minin bir maske olduğunu hemen anımsatalım. Gerçekte kitap Harward Üniversitesinden, aralarında ABD eski Dışişleri Bakanı Henry Kissenger'in bulunduğu 5 kişilik bir kurul tarafından kaleme alınmıştır.

Hasan Lambert tarafından Türkçeye çevrilen ve 1965 yılında Ankara'da Genelkurmay Basımevi tarafından '*Ayaklamaları Bastırma Hareketleri*' adıyla yayımlanan kitap, 'Gayrinizami Kuvvetlere Karşı Harekat talimnamesi' ile birlikte, 1965 yılında, dönemin Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Ali Keskiner'in imzasıyla ordu birliklerine 'uyulması ve uygulanması' kaydı düşülerek iletiliyor.

'Faili meçhul' cinayetlerin teorik ve yasal yolu açılmış oluyor. Sıra uygulamaya geliyor. Uygulama için seçilen ilk hedef, Türkiye'nin önde gelen bir gatecisi: Akşam gazetesinde 'karanlık ilişkiler' üzerine kampanya yürüten İlhami Soysal.

Ordu içindeki cuntalar savaşının kısmen durulmasının hemen arkasından, 1966 yılında, Kont-rgerilla örgütü, basın özgürlüğüne yönelik 'ilk eylemi' ile adını duyuruyor. Daha doğrusu, etkili bir kısım basın organları tarafından yürütülen ortak ve yoğun bir araştırma sonucunda, gazeteci İlhami Soysal'ın kaçırılarak dövülmesi eyleminin arkasındaki gücün, şimdiki adı Özel Kuvvetler Komutanlığı olan Özel Harp Dairesi olduğu açığa çıkarılıyor.

Özel Harp Dairesi'nin, 1960 sonrasındaki ilk gazeteci eyleminin bugün belleklerden silindiği anlaşıyor. Unutuldu, anımsanmıyor.

Hatta İlhami Soysal'ın bir trafik kazası sonunda basın dünyasından ayrılmasından sonra, hakkında veda

yazıları yazan meslekdaşlarının, bu olayı 'atladıkları' görülüyor.

Basının dünkü ve bugünkü işlevi arasındaki farkı karşılaştırmak, daha önemlisi de gazeteci cinayetlerini örten perdeyi aralamak bakımından, bir gösterge olarak ele alınabileceği için, olayları 1966'dan bugüne izlemek gerekiyor.

Öldürülen gazeteciler karşısında sessizliği yeğleyen, usulen birşey söyleyen veya 'onlar gazeteci değil, militandır' diyerek Başbakan'ın ağzından dile getirilen resmi görüşü tekrarlayan bir kısım gazeteci-yazarların bugün yaşananların düne uzanan köklerini zaman zaman anımsayarak nostalji yapmaları bile yararlı olabilir.

'Komünist Avı'na Çağrı

1960'ların ikinci yarısı Türkiye'de toplumsal muhalefetin kitlesellik düzeyinde kabarmaya başladığı yıllar.

'Komünizme karşı mücadele' çağrı ve girişimleri, tam da böyle bir ortamda uç vermeye başlıyor. 'Komünizme karşı mücadele'de yönetici ve yönlendirici güç, şüphesiz ki, artık Özel Harp Dairesi adını almış olan Seferberlik Tetkik Kurulu.

1960 yılında Genelkurmay Başkanlığı'na getirilen Orgeneral Cemal Tural orduya sık sık 'Cuma Emirnameleri' yayımlayarak, Silahlı Kuvvetleri 'komünizme karşı cihad'a hazırlamaya başlıyor. Orgeneral Cemal Tural imzası ile Silahlı Kuvvetlerin bütün birimlerine, 'okutulup ezberletilmesi ve uygulanması' kaydıyla gönderilen 'emirnameler'de, grev-

lerin ve Amerika'yı sevmemenin 'komünistlik' olduğu belirtiliyor:

"Memleketimizin çok partili rejime geçisi ile gizli komünist faaliyet artmıştır. Ayrıca 1961 Anayasasının hürriyet ve insan haklarından istifade eden komünistlerin milli bekamızı tehlikeye düşüren davranışlarının dozajı artmaktadır." (..) "Türk milletinin en büyük düşmanı komünizmdir, nerede görülürse ezilmelidir diyen Atatürk'ün bu sözünün gereği yerine getirilmelidir." (...) "Komünistler iktidara gelirse Türk erkek nesli Rusya steplerine sürülecektir, buna mukabil komünizmi benimsemiş bir erkek kitlesi getirip yeni bir nesil yetiştirerek Türklüğü yok edeceklerdir."

Başka bir 'emirname'de de "Türkiye'de bütün kötülüklerin bir komünist ihtilali hazırlığından kaynaklandığı" belirtiliyor ve Ordu mensupları 'komünist avı'na çağrılıyor.

1965 yılında 'Komünist İhtilaller ve Subaylar' başlığı ile Yalçın Metiner tarafından yazılan, —Yalçın Metiner'in maske bir isim olması olasılığı güçlü, Komünizmle Mücadele Derneği Genel Başkanı İlhan Darerdelioğlu broşürü gerçekte eski 'Emniyet mensubu' Kemal Öztürkmen'in yazdığını belirtiyor, İlhan Selçuk ise Fahri Tenman adlı bir toprak ağasının kimliğini veriyor— bir broşür Genelkurmay Başkanlığı emriyle tüm ordu birliklerine dağıtılıyordu.

Broşüre göre:

"Kızıl şair Nazım Hikmet'i ve eserlerini göklere çıkartanlar komünisttir.

Mülk sahiplerine 'hırsız', dindarlara 'yobaz ve gerici', miliyetçilere 'sermayedar uşağı' veya günümüze uyarak 'Amerikan uşağı', demokratik devlet mümessillerine 'satılmış politikacılar', sanayicilere de 'emek düşmanları' gibi yalanlar,

isnatlar ve iftiralar atanlar komünisttir.

Mehmet isminin Muhametle ilgili olan (h) harfini atıp onun yerine sadece "MEMET" adını kullandığı görülenler komünisttir.

Mülkiyet hakkının sonradan büsbütün kaldırılacağını şimdiden gizlemek için onun kısıtlanacağını, ve bunun da güya sosyal adaleti (gerçekte sosyal sefaleti) temin için yapılacağını söyleyenler komünisttir.

Seçimle gelmiş olan devlet ve hükümet mensuplarının itibarını düşürecek her türlü tezdır ve propagandayı yapanlar komünisttir.

Hür memleketimizde mevcut düzenin her tarafını kötüleyenler komünisttir.

Maksatlı ABD düşmanlığı yapanlar komünisttir."

Aslında bu 'emirnameler', David Galula adlı üst düzey bir CIA uzmanının 'Ayaklanmaları Bastırma Hareketleri-Teori Pratik' başlığını taşıyan kitabındaki görüş ve talimatların, döneme uyarlanmış aktarmalarından ibaretti. Kitap, ilk 'emirname'nin çıktığı tarihten daha bir yıl önce, 1965 yılında, Genelkurmay Basımevi tarafından basılarak bütün askeri birliklere dağıtılmıştı. David Galula'nın kitabında, düzen değişikliği isteyen bütün görüş ve eylemler, 'ayaklanma' kuramı kapsamına dahil ediliyor ve ayaklanmaları bastırmak için ordunun uygulaması gereken yöntemler konusunda pratik tavsiyelerde bulunuyordu.

Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi'nin Alpaslan Türkeş ve ekibinin eline geçmesi ve 34 yerde komando kamplarının kurulması ile Ordu'nun Genelkurmay Başkanı Cemal Tural tarafından 'komünizme karşı cihad'a çağırılması aynı döneme 'denk' getirilen uygulamalar. Bazı komutanlar 'Komünizmle Mücadele Dernekleri' Kongrelerine ve CKMP Büyük Kongresine

başarı mesajları gönderecek kadar açıktan davranmayı tercih ediyorlar. Sonradan Milliyetçi Hareket Partisi olarak adını değiştirecek olan CKMP'nin 'vurucu timleri'nin eğitimi için kurulan Komanda Kampları ise, aralarında Dünder Taşer ve Rifat Baykal gibi adların da bulunduğu emekli subaylar tarafından örgütleniyor.

Genelkurmay Başkanı Orgeneral Cemal Tural imzası ile askeri birliklere verilen 'emirler', iktidardaki Demirel Hükümeti tarafından da onaylanıyor. Cemal Tural hakkında gensoru açılması isteği TBMM'ce reddediliyor.

Özel Harp Dairesi Subayları İşbaşında

Özellikle Tural imzası ile çıkarılan 'emirler', basın organlarının büyük bir bölümünde tepki ile karşılanıyor. En büyük tepki Akşam gazetesinden ve gazetenin köşe yazarlarından yazar İlhami Soysal'dan geliyor.

Akşam gazetesi yazarı İlhami Soysal, yirmi yıl sonra Cüneyt Arcayürek'e bu durumu "pilavdan dönenin kaşığı kırılınsın diyerek yola çıktık" cümlesi ile özetliyor.

Kaşık kırılmıyor, ama yazar İlhami Soysal'ın kafası ve kaburgaları kırılıyor.

İlhami Soysal, 8 Eylül 1966 tarihinde Ankara'nın en merkezi yerinden güpegündüz kaçırılıyor ve kıyasıya dövüldükten sonra öldü diye Eskişehir Yolu üzerinde bir çukura atılıyor.

Kaçırma ve dövme olayı çok büyük bir tepki dalgası ile karşılanıyor.

Gelen ihbarları değerlendiren basın organları ve ilerici çevreler, yoğun bir araştırma sonucunda, kaçırma ve dövme olayına katılan suçluları açığa çıkarmayı başarıyorlar: Özel Harp Dairesi'ne bağlı 'yeraltı

örgütü'nden Yarbay Salih Raci Tekin, Astsubay Başçavuş Yüksel Aşcıoğlu ve Astsubay Sadık Görmez...

Yarbay Raci Tekin, olaydan hemen sonra özel bir görevle 'Kontrgerilla üssü' olarak kullanılan Kıbrıs'a gönderiliyor. Tam Kıbrıs'a hareket etmek üzereyken İskenderun'da gazetecilere yakalanıyor, fotoğrafları çekiliyor. Astsubaylar ise kayıplara karışıyor.

Aynı yılın kasım ayında ise İlhami Soysal'ın kaçırılmasında kullanılan yarbay Raci Tekin'e ait araba Akşehir'in bir köyünde gizlenmiş olarak bulunuyor. Astsubaylardan birini ise, eşi gazetecilere ihbar ediyor.

Ceza Değil Terfi

Sonunda kaçırma olayına katılanlar hakkında dava açılıyor. Duruşmalar tutuksuz olarak sürüyor. Sanıklardan ikisi delil yetersizliğinden beraat ediyor, birisi hakkında kısa süreli 'hürriyeti bağlayıcı' cezaya hükmediliyor. Karar temyiz ediliyor, ama araya 12 Mart Rejimi girdiği için dava unutuluyor. Dosya 1974 Affı ile tümünden kapatılıyor.

İlhami Soysal'ın kaçırılması ve dövülmesi olayına emir vererek katıldığı bilinen Özel Harp Dairesi'nin en kıdemli yetkilisi, daha sonra Londra Ateşemiliterliğine atanıyor. 1977 yılında Musa Öğün, Rüştü Naipoğlu ve Orhan Kilercioğlu ile birlikte, Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Namık Kemal Ersun'un darbe girişimine katıldığı için, darbe girişiminin 'başarısızlığa' uğraması üzerine, Genelkurmay İstihbarat Daire Başkanı iken emekliye sevkediliyor.

1980 sonrasında ise Hisarbank yöneticileri arasında yer alıyor. Adı 'Hisarbank yolsuzluğu'na karışınca, hakkında soruşturma açılıyor. Kenan Evren'in müdahalesi sonucu, dava dışı bırakılıyor.

Şimdi Cumhurbaşkanı Danışmanı olarak Çankaya' da görev yapıyor.

Bugün gazetecilere yönelik cinayetler 'faili meçhul olaylar' kategorisine girdiğine göre, 'danışman'ların 'işinin ehli' kişilerden seçildiğinden kuşku duyulmaması gerekiyor.

BEŞİNCİ BÖLÜM

**KARTAL DEMİRAĞ'IN HİKAYESİ
YA DA
SENARYO İÇİNDE SENARYO**

SENARYO İÇİNDE SENARYO

1988 yılında yapılan ANAP Büyük Kongresinde, o zaman Parti Başkanı ve Başbakan olan Turgut Özal'a karşı 18 Haziran'da suikast girişiminde bulunan eski MHP militanı Kartal Demirağ, 15 Haziran 1992 tarihinde Show TV'de ekrana gelen 32. Gün Programında, Özal'a karşı suikasta yönelmesinin nedenini 'Anılar'ında açıklayacağını söylüyordu. Dahası Emniyet Müdürlüğünde kendisinden alınan ifadenin MİT ile birlikte hazırlanmış bir 'senaryo'dan ibaret olduğunu belirtiyordu.

"Kartal'ın Hikayesi" başlığını taşıyan ve "benim anılarım ne Hemingway'in masallarına, ne Nicktor Hugo'nun palavralarına ne de Jolue Worne'nin hayallerine benzer, anılarım gerçek hayatın ta kendisidir" cümleleri ile sunulan ve el yazması ile 694 sayfayı bulan 'Anılar'da, başlığı ile uyumlu olarak bol bol 'hikaye' anlatılıyor.

Konumuz açısından 'Anılar'ın en ilgiye değer yanını Emniyet Müdürlüğünde kurulan senaryonun anlatıldığı bölüm oluşturuyor. "Kartal'ın Hikayesi"nin bu bölümünü metin içi ek olarak aktarıyorum.

Öyle anlaşıyor ki, Emniyet Müdürlüğünde, suikastın gerçek nedeninin ve perde arkası güçlerinin ortaya çıkmaması için MİT doğrudan devreye giriyor ve bir senaryo yazılıyor. Suikast girişiminin perde arkası Emlakbank'ı dolandıran Kemal Horzum adlı bir işadamına bağlanıyor. 'Kişisel' ön plana çıkarılarak perde arkasında yer alan örgüt ve örgütlerin açığa çıkmasının önüne geçilmek istendiği anlaşıyor. Fakat, Horzum bağlantısı, Nusret Demiral' ın Başsavcı olarak görev yaptığı Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesinde süren duruşmalarda öne çıkarılmıyor, hatta sözü bile edilmiyor.

Dahası da var. EP Dergisinin 7-14 Şubat 1993 tarihli 11. sayısında aktarılan bilgilere göre, Cumnurbankanlığı, Başbakanlık ve Genelkurmay Başkanlığı'na sunulan 30 Nisan 1984 tarihli 'gizli' bir rapora göre "Horzum ile yakın ilişkisi bulunan Demiral, O'nun serbest kalmasını sağlayarak, bir anlamda kaçışını da kolaylaştırıyor."

Horzum Davasının son derece karışık olduğu anlaşıyor. Yakından incelendiğinde davanın bir ayağının MİT'e, bir ayağının hayali ihracat örgütlerine, bir ayağının da Avrupa'daki 'ülkücü hareketlere' kadar uzandığını görebilmek mümkün.

Hayali İhracatın Arkasındaki İsimler

Turgut Özal'ın isteği üzerine, dönemin Emlakbank Genel Müdürü Bülent Şemiler tarafından Horzum Dosyasının hazırlamakla görevlendirilen Emekli Yargıtay üyesi Uğur Tönük'ün, araştırmalarının bir noktaya doğru yönelmesi üzerine, soruşturmanın bazı güçlerce kesildiğini açıklaması ve Aktüel dergisinin 29 Haziran 1992 tarihli 22. sayısında Özel Harp Dairesi eski Başka-

"KARTAL' IN HİKAYESİ" İNDEN

"Ankara'dan gelen görevli, beni ve bazı arkadaşları Ankara'ya götürüyor. Oradan da Elazığ'a geliyoruz. Bir gece vakti, ormanda kurulmuş olan Komando Kampındayız.(...)

Bu komando kampında günlerce müthiş eğitim gördük. Fikir eğitimi, silahsız, silahlı eğitim. Ben hiç zorluk çekmedim. Bende savaşa yatkınlık doğuştan var olan bir kabiliyet. Eğitimi çok başarılı bir şekilde tamamladım."

"Girne'ye Doğru Yol Alıyoruz"

"Mersindeyim. Emekli albayın adresini arayıp buluyorum. Beni görünce karşısında, çok seviniyor. Evinde birkaç gün misafir oluyorum albayın. Benim gibi mücahitlerle savaşacak olan bazı gençlerle beraber Mersin Limanından bir motorlu tekneye atlıyoruz. Yol alıyoruz gecenin ıssız karanlığında Girne'ye doğru.(...)

Beşparmak Dağlarındayız Mücahitlerle beraber. Ellerimizde otomatik silahlar..."

"Horzum'u Karıştırıp Bir Senaryo Yaz"

"Odada hiç tanımadığım kişiler var: 'Biz MİT'teniz Kartal'. Başka birisi sözü ele geçiriyor: 'Kemal Horzum'u tanıyor musun? 'Adını duydum sadece.' 'Senin hemşehrin nasıl tanımazsın?' 'O bankayı dolandırıp İsviçre'ye kaçarken ben Dinar Cezaevindeydim. Olayı gazetelerden okudum.' Başka bir MİT'çi sözü ele geçiriyor: 'Dinle Kartal bu adam devleti milyarlarca lira dolandırdı, yazıktır, herkesin hakkı var o paralarda. Not defterinde Osman Atay isimli bir arkadaşının adresi var. Sana göndermiş İsviçre'den, doğru mu?' 'Doğru.' 'Onu karıştırıp bir senaryo yaz kafandan. Kısacası şu: Horzum'u hiçbir güç getiremiyor İsviçre'den. Arkasında milletvekilleri, bakanlar var. Senin suikast olayına karıştırırsak eğer, o zaman mutlaka getiririz onu Türkiye'ye.' Ben suçsuz insanları karalayamam, Horzum'un suikastla hiçbir ilgisi yok.' 'İyi düşün taşın, yarın gece gene geleceğiz. Ya evet, ya işkence."

MIT'çilerin Dedliğini Yapıyorum

"... Odamdayım. Nöbetçi polislerle beraberiz yine. 2 saat kadar sonra yüksek rütbeli MIT'çilerden birisi odaya giriyor. Nöbetçi polisleri kapının dışına çıkardıktan sonra yanıma oturuyor.(...) 'Horzum'un en yakın arkadaşı kim biliyor musun?' 'Hayır'. 'Kaya Erdem, beraber döndürmüşler dümeni.' 'Hayret'. 'Sen bizim teklifimizi kabul et gitsin. Hem şu işkencelerden de kurtul. Acıyoruz biz sana Kartal.(...) Kemal Horzum gibileri, İsviçre'de kızların göbeğinde şarap içerken sen burada sefilleri oynuyorsun.'

15 Temmuz gecesindeyiz. Düşüncelerimin sonunda aklım kararını verdi: MIT'çilerin dedliğini yapacağım. Sor-gulamalardan da işkencelerden de bıktım artık.

Gecenin yarısı. MIT'çilerle beraberiz. Hazırladığımız senaryo Horzum'u yurt dışından buraya getirmecek.

Bu gece artık bana işkence yok. Artık torpilliyiz."

nı Sabri Yirmibeşoğlu'nun yanı sıra Kaya Erdem'in de adını vermesi, bu görüşü doğruluyor.

Daha önemlisi de, Kemal Horzum'a ait şirketlerde görev alan üst düzey yöneticilerinin çoğunluğunun emekli MIT mensuplarından oluşmasıdır. Horzum Dosyasında hepsinin adları var. Horzum'un yurtdışındaki mali ilişkilerini de, Abdi İpekçi'nin öldürülmesi olayı ile de bağlantısı olan MHP'li Musa Serdar Çelebi yürütüyor. Önemli bir nokta, Emlakbank'tan İsviçre bankalarına 'transfer' edilen 70 milyon doların, İsviçre bankalarındaki sahiplerinin bulunamamasıdır. Hesap numaraları var, ama sahiplerinin adları gizli. Para, İsviçre bankalarından sadece hesap numaraları ile çekiliyor. Uğur Tönük'ün anlattığına göre, eğer Emlakbank parayı ödememiş olsaydı, Emlakbank ile İsviçre bankaları arasında çıkacak 'sorun' uluslararası mahkemelere intikal edecek, böylece İsviçre bankalarında açtırılan hesap nu-

maralarının sahipleri de ortaya çıkacaktı. Fakat genel müdürün bile karar verip ödeyemeyeceği miktardaki bir para 'emir'le ödeniyor ve hesap sahiplerinin adları açığa çıkmıyor. Ödeme emrinin kim veya kimler tarafından verildiği bilinmiyor. Sadece o dönemde Em-lakbank'tan 'sorumlu siyasi'nin Kaya Erdem olduğu Uğur Tönük tarafından belirtiliyor.

Kontrgerilla - Kartal Demirağ İlişkisi

Emekli Yargıtay üyesi Uğur Tönük, Aktüel Dergisinden Reha Mağden'in sorularını yanıtlarken, "Horzum'un, kendisi hakkında soruşturma açtırdı diye, Özal'ı Demirağ'a vurdurmak istemesi, olmayacak birşey. Demirağ eli silahlı bir adam. Horzum bir mu-temet. Yani Kartal Demirağ'ın Turgut Özal ile ilgili su-ikast girişimi Horzum menşeele değil" diyor.

Ve ekliyor: "Bu suikast girişimi Horzum ve grubu tarafından yapılmamıştır. Başka bir teşkilat tarafından, bir başka maksatla yapıldığı kanaatine vardık."

Uğur Tönük, 'başka bir teşkilat'la Kontrgerilla'yı kastettiğini başka açıklamalarında belirtiyor: "Şemiler, tah-kikatı Özal'ın direktifi ile başlattığı için, iki olay arasında bağıntı olabileceğini söyleyip bizi bu olayı so-ruşturmaya memur ediyor. Biz de Afyon'a gidiyoruz. Orada bazı eski dostlarımız var. Onlardan öğrendiğimiz bilgiler şöyle: Ege'de solcular bazı ha-reketler yapınca, Dazkırı kıyıda köşede kaldığı için, 1975-77 yılları arasında, bir eczacının başkanlığında bir Kontrgerilla örgütü kurulmuş. Bu kontrgerilla teşkilatının içinde Kartal Demirağ da var."

Uğur Tönük'ün "bazı eski dostları", "bölgenin, mil-letvekilliği bile yapmış tarunmuş simaları."

Kilit Adamlar

Uğur Tönük, suikast anı ile ilgili de şunları söylüyor: "Biz o tarihte, silahın Kartal Demirağ'a Kongre Salonunda polisler tarafından verildiğini tesbit ettik. Yani bu adam, silahla oraya gelmiş değil. O adam oraya getirilmiş bir adam ve olaydan sonra yerdeki dönüşü itibariyle adamı vurmak mümkün olmadı. Belki orada bir grup, adamı öldürmek istiyorlardı, vuramadılar."

Emekli Yargıtay üyesi Uğur Tönük, gazeteci Çetin Yetkin ve Sırrı Çağlar'dan kurulu Soruşturma Komisyonunun elde ettiği bilgiler tek bir adres gösteriyor: Kontrgerilla.

Uğur Tönük'ün verdiği bilgilerden çıkan bir sonuç da, Kontrgerilla'nın devam etmekte olan soruşturmayı, bir noktadan itibaren durdurması. İstanbul Ulus'ta 'Boğaza hakim bir villa'ya 'çağrılan' Uğur Tönük, 'kibar davranışlı üç kişi'ye 'tahkikatı bıraktığını' açıklamak zorunda kalıyor.

Soruşturma Komisyonu, soruşturmayı bırakıyor, ama Uğur Tönük TBMM Horzum Komisyonuna verdiği ifadede, olayda 'bir korgeneral ile bir sivilin kilit adam olabileceğini' söylüyor.

Uğur Tönük, Aktüel dergisinin 25 Haziran 1992 tarili 51. sayısında Reha Mağden ve Hakan Aygün'ün sorularını yanıtlarken, 'kilit adamlar'ın kimlikleri konusunda da açıklamalarda bulunuyor:

"Kartal Demirağ'ın kurşunu hedefi bulsaydı, Özal ölseydi, yerine kim gelecekti? O zamanki en popüler isim kimdi? Ama tekrar ediyorum Özal suikastı Horzum menşeli değil.

TBMM Horzum komisyonunda bir korgeneral ve bir sivilin kilit adam olabileceğini söylemişsiniz. Kimlerdi bunlar?

TÖNÜK-O zaman komisyonda bana sordular, isim ver dediler. Ama bu isimler bu işin içinde var mıdır, yok mudur

araştırmak lazım. Ben tahkikatı yapan bir kiři olarak bunları dūřındım. Hiç çekinmeden de söyleyebilirim. Dedim ki acaba Kaya Erdem ile bunların arasında bir ilişi var mı? Ayrıca aynı zamanda Kaya Erdem'in kardeşi Turgut Erdem'i dūřındım. Acaba bu adam kimlerle temas eder diye dūřındım. Ayrıca yine dūřındım ki korgeneral dediğimiz kiři acaba Sabri Yirmibeřođlu olabilir mi? Ben şuduf diye itham etmiyorum ki. Bunları araştırmak lazım, diyorum. Ben Bülent şemiler ile Turgut Özal'a haber gönderirken bunları inceleyecek oydu, ben değildim ki."

ALTINCI BÖLÜM
ŞEYTAN ÖRGÜTLERİ

ŞEYTAN ÖRGÜTLERİ

"Bak ben sana bir örnek vereyim. 1974'teki Kıbrıs Harekati. Eğer ÖHD olmasaydı, o hareket, yani iki hareket da o kadar başarılı olabilir miydi"

Harekat başlamadan önce Özel Harp Dairesi devredeydi. Adaya bankacı, gazeteci, memur görüntüsü altında Özel Harp Dairesi elamanları gönderildi ve bu arkadaşlarımız, adadaki sivil direnişi örgütlediler, halkı bilinçlendirdiler. Silahları 10 tonluk küçük teknelerle adaya soktular.

Sonra 6-7 Eylül olaylarını ele al.

Pardon Paşam, 6-7 Eylül olayları mı?

Tabii. 6-7 Eylül de bir Özel Harp işiydi. Ve muhteşem bir örgütlenmeydi. Amaca da ulaştı...

(Paşam bunları söylerken, benden de soğuk terler boşanıyordu.)

Sorarım size, bu muhteşem bir örgütlenme değil miydi?"

Bu diyalog "Taze emekli Dört Yıldızlı Bir General" ile gazeteci Fatih Güllapoğlu arasında 1991 yılı başlarında geçiyor ve F. Güllapoğlu bu diyalogu, "Tanksız Topsuz Harekat" başlığı ile yayınlanan kitabının 102-103 sayfalarında aktarıyor.

'Dört yıldızlı general' bugüne kadar bu diyalogu tekzip etmedi ve 'bu muhteşem örgütlenme' ile ilgili yapılan yeni bir 'itiraf' kamuoyunda hiçbir yankı bulmadı, görmezlikten gelindi.

Fatih Güllapoğlu, 'dört yıldızlı general'in ismini vermiyor kitabında, sadece 'tarif' ediyor: Özel Harp Dairesi eski Başkanı, Milli Güvenlik Kurulu'nda 'bir üst düzey görevlisi'... 'Sivile yakın' bir odu mensubu olarak tanınıyor. "Doğu Perinçek çerçevesine düştüğünde kendisini bizzat ziyaret edip durumun soruyor."

Bu 'tarif'in bayi adresi gösterdiğini saptayabilmek zor değil: Emekli general Sabri Yirmibeşoğlu...

S. Yirmibeşoğlu'nun açıklamaları, 6-7 Eylül 1955 olaylarının arkasında yer alan resmi güçlerin kapsamını, Kontrgerilla cephesi açısından tamamlıyor; ama bu açıklamaya yepyeni bir 'itiraf' olarak da bakmamak gerekiyor. Çünkü 1960-61 Yassıada Duruşmalarında sanık 'itiraf'ları ve tanık ifadeleri ile, İstanbul'u iki gün boyunca kasıp kavuran, Rum ve Ermeni azınlıkları hedef alan 6-7 Eylül çapulculuğunun Mİ-DP Hükümeti tarafından kışkırtılıp organize edildiğini belgeleniyor. Hatta olayların başlaması için ilk atartın, Oktay Engin isimli bir MİT ajanının Atatürk'ün Selanik'te doğduğu eve bomba atması ile verildiği de yargılama aşamasında ortaya çıkıyor. (Oktay Engin'in, daha sonraki siyasal ve eylemsel yaşamında önce Emniyet örgütünde önemli görevler aldığını, arkasından Kaymakamlık yaptığını, sonra basamakları bir bir atlayarak Emniyet Genel Müdürlüğü Planlama ve Koordinasyon Dairesi Başkanlığı'na kadar yükseldiğini ve son olarak da halen Nevşehir Valiliği görevinde bulunduğunu kaydetmeliyiz.)

İki önemli unsuru saptayıp bugüne taşımak için, konuya 38 yıl öncesinden, 6-7 Eylül olaylarından başlamak gereğini duyduk.

Birincisi, devletin iç ve dış temel politikalarını uygulamak, temel politik yönelimlerini gerçekleştirmek için, veya toplumsal muhalefetin kabarışını engellemek için, 'sivil' militan örgütleri kullanması, yoksa kurması ve silahlandırmasıdır.

İkincisi ise, bugünkü adıyla Özel Kuvvetler Komutanlığı'nın, 1955'lerdeki adıyla Seferberlik Tetkik Kurulu'nun, —ki 1965-92 arasında Sabrı Yirmibeşoğlu'nun sözünü ettiği Özel Harp Dairesi olarak biliniyor— MİT'in yanında, CIA ve yan kuruluşlarının yönetici, yönlendirici ve koordinatör olarak devreyi tamamlamasıdır. Nitekim, 1955'li yıllarda Milli Emniyet Başkanlığını yürüten General Behçet Türkmen, Yassıada Duruşmaları Tutanaklarına geçen ifadesinde 6,7 Eylül olayları sırasında İstanbul'da bulunan CIA başkanı Allen Dulles ve ABD eski Dışişleri Bakanı J. Funder Dulles ile sürekli 'istişare' halinde bulunduklarını beyan ediyor.

6-7 Eylül tahrip ve yağmalama eylemlerinde 'sivil' militan güç olarak 'Türkçü-İslamcı' gençlik örgütleri devreye sokuluyor. MİT ajanlarının büyük ölçüde yuvalandığı Kıbrıs Türktür Cemiyeti ile İstanbul Yüksek Okullar Talebe Birliği gibi örgütler polis himayesinde saldırı, tahrip ve yağmalama eylemlerine önderlik ediyor.

Örgütler ve politik hedefler değişiyor, ama aynı politikaların 35 yıl sonra da yeni örgütlerle ve aynı biçimde uygulandığı görülüyor.

Komünizmle Mücadele Dernekleri'nden Hizbulkontra'ya

1960'lı onyılların ikinci yarısından sonra, Komünizmle Mücadele Dernekleri gibi yeni 'sivil' örgütler, Kıbrıs Türktür Cemiyeti tipi örgütlerin yerini aldı. Türkeş ekibinin CKMP yönetimini ele geçirmesiyle ağırlığı artan, 'sosyal uyanış'a ve 68 Başkaldırısına karşı siyasal otoritenin sivil vurucu gücünü oluşturan ve kongreleri Kuvvet Komutanlarının 'başarı' dileyen mesajları ile açılan Komünizmle Mücadele Dernekleri, anti-faşist savaşımın yaygınlaştığı ve genişlediği 1970'li yıllar boyunca, CKMP'nin yerini MHP'nin almasıyla birlikte, Ülkü Ocakları ismi altında, ve Kontrgerilla'nın örgütlenme şemasının birebir uyarlanması ve uygulanması ile sivil faşist çeteler olarak yeniden örgütlendi.

Fakat devlet, 1980'li yıllara damgasını vuran Kürt dalgasının karşısına, yedek bir sivil vurucu güç olarak Türkçü rengini koruyan ve Eylül Rejimi ile birlikte biraz daha 'kontrollü bir sınır'a çekilen ve dahası 'vurucu' kadrolarının bir bölümü 'İslamileşen' eski MHP modeli yerine, özellikle Kürdistan'ın kentsel yerleşim birimlerinde ağırlıklı olarak İslami renge bürünmüş 'militan' örgütleri çıkarmayı bir politika olarak benimsedi.

İslami yükseliş, Türk-İslam sentezinin devletin resmi ideolojisi olarak kabul görmesi ve buna uygun yapılaşma politikası ve hepsinden önemlisi de 'Kürt realitesi'nin 'Müslümanlık' ana başlığı altında eritilmek istenmesi politikaları İslami örgütlenme modellerinin ideolojik çerçevesini belirledi.

İçişleri Bakanı İsmet Sezgin, 1992 ilkbaharında günlük gazetelerde de yer alan bir demecinde, "gerilla hangi yöntemi kullanıyorsa, biz de aynısını kullanmak zorundayız" diyordu. Bakan devletin uygulamaya gelmekte olduğu politikalarını yansıtıyordu.

İşşleri Bakanının bu sözleri hiçbir tepki almadı.

15 Şubat 1993 tarihinde Show TV'de yayımlanan 32. Gün Programındaki sözleri de görmezlikten gelirdi. İçişleri Bakanı İ. sezgin, Program yapıcısı M. Ali Bırand'ın sorularını yanıtlarken, "Hizbullah'ın PKK'ya karşı örgütlendiğini" söylüyordu. Vali Zeki Şanal da Bakanın sözlerini tekrarlıyor ve "bölgedeki radikal İslamcıların PKK'ya tepki olarak doğduğunu" belirtiyordu. (Cumhuriyet, 22 Şubat 1993)

Bu sözler, esasında, çakışan bir amaç ve hedef birliği politikasına uyumlu olarak Hizbullah gibi 'vurucu' örgütlerin PKK'ya ve Kürt 'uyanış'ına karşı kullanılmakta olduğunun resmi bir itirafıdır.

16 Şubat 1993 tarihli yayımlanan bir açıklama da, Hizbullah tipi 'sivil' örgütlerin, devlet güçlerinin yanında ve onlara 'yardımcı' olarak kullanıldığını belgelerdi.

İçişleri Bakanı İsmet Sezgin, Şubat 1993 ortalarında Alman gazetecilerine verdiği ve içinde "isteseek tümünü bir araya toplayıp öldürürüz, intihar süsü veririz" cümlesinin de yer aldığı demecini, yoğun bir tepki görmesi sonucunda geri aldı, ama demecini düzeltirken de aynı görüşünü, farklı cümlelerle tekrarladı. Muş Cumhuriyet Başsavcılığının, MİT'in 27 Mayıs 1992 tarihinde Muş'ta 7 kişiyi kurşuna dizmesi olayı ile ilgili başlattığı soruşturmada, Bakanlığın soruşturmaya 'izin vermemesi' üzerine, 'failler'in isim-

lerinin tesbit edilememesinden dolayı verdiği 'takipsizlik' kararı tam da Bakanın bu demecinin arkasından Aktüel dergisinin 11-17 Şubat 1993 tarihli 84. sayısında yayımlandı. (Belge 1- Gözaltında MİT Operasyonu)

Muş Cumhuriyet Başsavcılığınca düzenlenen resmi belge, Bakanın demecinde yer alan "tümünü bir araya toplayıp öldürürüz" bölümünü doğruladı, "intihar süsü verimiz" cümlesinin ise gereksiz yere kullanıldığını gösterdi.

İçişleri Bakanının 'Hizbullah PKK'ya karşı örgütlenmiştir' itirafı, Olağanüstü Hal Bölge Valisi Ünal Erkan'ın, Milliyet gazetesinden Özcan Ercan'ın sorularına verdiği ve gazetenin 17 Şubat 1993 tarihli sayısında yayımlanan sözleri ile de tamamlanıyordu. Ünal Erkan, PKK çökertilmedikçe Hizbullah tipi 'militan' örgütleri çözmeye niyetleri olmadığını ifade ediyordu.

Somut olaylar ve devletin resmi güçleri ile 'İslami' renkli vurucu timlerin iç işe geçmiş olması olgusu da bu durumu doğruluyordu. Hatta şimdiki Olağanüstü Vali'nin Ankara'da Emniyet Müdürlüğü yaptığı görevinde bulunurken, polis örgütündeki İslami kadroların bilinçli bir plan dahilinde 'Güneydoğu'ya kaydırıldığı da biliniyordu.

Günlük gazelerde ve haftalık dergilerde çok daha önemli bilgiler ve belgeler yayımlanıyor, isimler sıralanıyordu.

Gerçek dergisinin 24 Ekim ve 31 Ekim 1992 tarihli 31 ve 32. sayılarında üstüste yayımladığımız görüşme tutanaklarında, görüşmeye katılan Hizbullah yetkilisi, "12 Eylülün sola indirdiği darbelerin örgütün önünü

açtığı", "1985-86 eyleme geçtiklerini" belirtiyordu. Musa Anter, Bahriye Üçok ve Turan Dursun cinayetlerini de örgüt adına 'üstleniyordu'.

1990-91'li yıllar Kurdistan'da Koruculuk sisteminin çöküşü ile çakışması açısından önemli. Siyasal otorite, hem çöken sistemin yarattığı 'sivil' boşluğu doldurmak, hem de kentsel merkezlere inen Kürt 'uyanışı'nın karşısına, Çevik Kuvvet'in ve MİT-Kontrgerilla ikilisinin yanında 'sivil' bir vurucu güç dikmek için Hizbullah tipi örgütlenmelere 'yol açıyor'. Nitekim Cumhuriyet gazetesinin 17 Şubat 1993 tarihli sayısında kendisini Şehmus olarak tanıtan Hizbullah yöneticisinin sözleri de bu gerçeği doğruluyor: "TC bize muhtaçtır", "PKK'yı Batman'da biz durdurduk."

Cumhuriyet'in 'Batman Seferi'

"PKK'yı durdurmak" için Batman'da 1992 yılı içerisinde 150, 1993'ün ilk birbuçuk ayında 25 kişi 'faili meçhul' cinayete kurban gidiyor. Bu sayı, Silvan için, bir yıllık sürede 350 rakamı ile ölçülüyor.

Hizbullah tetikçileri, devletin resmi güçlerinin 'denetimi' ve 'koruyuculuğu' altında faaliyet gösteriyor.

Örnekleri de biliniyor.

Batman'da katillerin isimleri polise bildirildiği halde, isimleri verilenler gözaltına dahi alınmıyorlar. Geçen yıl öldürülen Faik Ülkız'ın katilinin olay yerinden uzaklaştığı arabanın, polis tarafından kullanıldığı daha sonra açığa çıktı.

3 Nisan 1992 tarihinde Silvan'da bir HEP'liyi kurşun yağmuruna tutan ve halk tarafından yakalanan Fikret Bayram'ın çelik yelek giydiği belirlendi. Gene aynı

günlerde Bayram Güleç ve Ayhan Kırhan'ı silahla tarayan Sâlih Fidancı isimli bir Hizbullah militanını halk linç ederken polis kurtarıyor ve serbest bırakıyor.

Daha önemlisi de, Hizbullahçılar'ın Diyarbakır'da Kontrgerilla üssü olarak tanınan Çevik Kuvvet karargahında gece eğitimi yaptıkları ve Fazıl Bilge Kışlasında kaldıkları da biliniyor.

Bu tabloyu, bugüne kadar yayımlanan bilgi ve belgelerden özetledik, hiç birisi yeni değil.

Bu bilgilerin bir bölümü, Cumhuriyet gazetesinde geçen hafta yer alan 'Batman Röportajı'nda da tekrarlandı. Tekrarlar, 12 yıllık 'gönüllü sürgün' yaşamına kendi isteği ile son vererek Türkiye'ye 'dönen' ve ayağının tozuyla Cumhuriyet gazetesi adına 'Batman Seferi'ne çıkan Aydın Engin için belki çok yeni, ama bugüne kadar kullanmamış olmalarına karşın, bu tablo Cumhuriyet ve Milliyet gazeteleri için 'yeni' değil.

'Yenilik' Uğur Mumcu'nun katledilmesine tepki veren ve 'Kahrolsun Kontrgerilla' sloganı ile sokakları işgal eden yüzbinlerin gücü karşısında, siyasal iktidar yetkililerinin, kontrolden çıkmış sivrilikleriyle sınırlayarak Hizbullah sözcüğünü telaffuz etmeye başlamalarından ve Kontrgerilla gerçeğinin üzerini bu kez de Hizbullah'ın eylemsel sivrilikleriyle kapatmaya çalışma arzularından kaynaklanıyor. SHP yönetiminin 14 milletvekilinin Kontrgerilla önergesini reddetmesine basında fazlaca bir haber değeri dahi biçilmedi, ama Cumhuriyet ve Milliyet gazeteleri, aynı anda Batman Silvan hattında 'Hizbullah Dosyası' peşine düştü.

Gazete sayfalarında, Hizbullah-Kontrgerilla-MİT-Çevik Kuvvet bağlantısının koparılmasına özel bir özen gösterildi.

İran bağlantısı öne çıkarıldı.

4 Eylül 1990 Turan Dursun cinayetine Hizbullah'ın sahip çıkması ve hatta, cinayeti, Vahdet dergisinin "Türkiye'nin Salman Rüştü'sü öldürüldü" (10-16 Eylül 1990) başlığı ile vermesi veya İran Radyosunun birinci haber olarak müjdelemesi, daha önemli de 1988 yılının çeşitli evrelerinde yüzlerce 'militan'ın gruplar halinde Müslüman Kardeşler-MİT aracılığı ile İran'a götürülüp askeri eğitimden geçirilmesi ve tekrar Türkiye'ye getirilmesi olayı da basın için bir haber değeri bile taşımıyordu.

Çünkü o dönemde 'Yeşil Kuşak' teorisi vardı ve tehdit 'Kuzey'den geliyordu.

Bugün ise tehdit 'Güney'den geliyor ve Clinton'la birlikte ABD'nin Ortadoğu politikalarında İran önemli bir hedef.

'Yeşil Kuşak' Teorisinden 'Güneyden Gelen Tehdit' Olgusuna

Çok satan Amerikan gazetelerinde şu sıralar ABD eski Dışişleri Bakanlarından G. Shultz'un anıları yayımlanıyor. Shultz, anılarının bir bölümünde, kendisi ile Başkan Reagan arasında geçen bir tartışmayı aktarıyor ve "Amerika'nın İran'a sattığı silahların, İranlılarca İslami terör için kullanıldığını" belirlediklerini söylüyor.

ABD'nin İran'a gizlice silah sattığı ve İran'ın bu silahları, daha sonra komşu ülkelere salmak için 'İslami militanlar'ın eğitiminde kullandığı dönem, ABD-İran ilişkilerindeki 'gerginlik'in basında en yoğun olarak işlendiği bir dönemdi.

Ama 'İslami' politikaları ve İran'ın silahlandırılması ABD'nin, "Sovyetler'in çevresinde yeşil kuşak yaratma" ve "İslami bir blokla Sovyet blokunu çevreleme" temel politikaları ile son derece uyumluydu.

'Sovyet Bloku' faktörünün ortadan kalkmasından sonra, 'Yeşil Kuşak' teorisine uyarlanan politikalarda, büyük ölçüde işlerini tamamladı. Belirli semboller yeni stratejiye uygun olarak değişikliğe uğradı. NATO'nun 'düşman'ı simgeleyen rengi kırmızı'dan 'yeşil'e dönüştü.

Yeşil Güney'i, Ortadoğu' yu, Ortaasya' ya kadar uzanan bir coğrafi alanı simgeliyor.

Sovyet Bloğu faktörüne göre oluşturulmuş NATO stratejileri Sovyetler Birliği' nin dağılmasından ve 'Yeni Dünya Düzeni' nin ilan edilmesinden sonra yeni bir strateji ile yer değiştiriyor, 'tehdit algılaması' değişikliğe uğruyor.'

Yeni NATO stratejisinde 'risk faktörü'nü artık 'Güney ülkeleri' oluşturuyor.

Milli Güvenlik Kurulu 31 Temmuz 1992 tarihli toplantısında Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği tarafından yeni NATO stratejisine göre hazırlanan rapor, 'Türk Milli Güvenlik Siyaseti Belgesi' başlığı altında onayladı. Şimdi Bakanlar Kurulu gündeminde olan Belge, Türkiye'nin 'Güneyi' için 'potansiyel tehdit' saptamasını yapıyor.

'Türk Milli Güvenlik Siyaseti Belgesi'nde ifadesini bulan politikalara, aslında, Körfez Savaşının hemen öncesinden başlayarak oluşturulan politikaların ve verilen demeçlerin bir sonucu olarak bakmak geliyor. Kamuoyuna da yansıyan demeçlerde hep 'tehditin Güney'den geldiği' vurgulandı. Irak 'NATO için bir so-

run'du. Suriye 'hızlı bir biçimde silahlanıyor ve teröre yataklık yapıyor'du. İran ise, 'İslam Devrimi ihraç etmek için askeri gücünü artırıyor'du.

TCK'nın 141-142. maddelerinin kaldırılması, dış politika eksenindeki ağırlıklı yön değişikliği için, aynı zamanda bir mesaj işlevi taşıyordu. Türkiye'de radikal muhalefet, radikal çıkışlar için son otuz yıldan bu yana, hep TCK'nın 146 ve 168. maddeleri işletiliyor, ama 141-142. maddeler bir yandan sosyal-siyasal örgütlenmelere ve basın özgürlüğüne karşı bir dalgakıran olarak kullanılırken, bir yandan da Sovyetler Birliği'ne karşı bir mesaj değere taşıyordu.

NATO'nun Sovyetler Birliği faktörüne göre çizilmiş stratejilerinde Kafkaslar, Balkanlar ve Ortadoğu çemberi içerisinde Türkiye 'kanat üye' konumundaydı. Şimdi ise 'Güney tehditi' stratejisi ile 'cephe ülkesi' rolüyle sahnedeki yerini alıyor.

Uğur Mumcu Cinayeti sonrasında Türkiye, Güney tehditine göre belirlenmiş dış politikasını suikast teziyle dillendirmeye başladı.

İç bağlantılarından, 'yerli' özelliklerinden koparılmış ve Hizbullah isminde simgeleşen 'İslami' renge bürünmüş 'sivil' vurucu güçler gerçeği, sadece İran bağlantısı ile öne çıkarıldı.

Basın 'milli devlet' politikalarına ve ABD'nin yeni 'tehdit' algılamasına uyumlu bir yayım politikası izledi.

Bütün bu gelişmelerde ilginç olan nokta, İslami yükselişin ivmesinin ve devletin 'İslamcı' politikalarının ABD'nin Ortadoğu politikalarına paralel olarak Washington'dan yönlendirilmesiydi.

Bu yönlendirme olayı, sadece bugünkü koşullarla sınırlı değil. Politik yönlendiricilik 'Kemalizmi

İslamiyetle uzlaştırma'yı hedefleyen ve 'Yeşil Kuşak' teorisinin iç-politik boyutunu formüle eden, CIA Ortadoğu Dairesi eski sorunlusu Grahan Fuller'in Raporu'ndan çok önce, 1950'li yıllardaki gelişmeleri atlarsak 1962'lere kadar uzanıyor.

AID: 'Dinci Parti Kurun'

"AID 1) Amerikan yanlısı askeri darbelerde yer almaktadır.2)AID, Amerika'nın etki alanına giren ülkelerde özel sektörü finanse etmekte ve işbirlikçi kapitalist yetiştirmektedir. AID Türkiye'de ve azgelişmiş ülkelerde sarı sendikacılığı örgütlemekte ve finanse etmektedir. Türkiye'de AID Sınai Kalkınma Bankası'na ortak olarak bu işlevini yıllardan beri sürdürmektedir. 3) AID Washington Uluslararası Polis Akademisi'ni yönetmekte ve azgelişmiş ülke polis şeflerini anılan akademide indoktrine etmekte, Amerikan doğrularını ulusal doğrularla koşut sayacak şekilde onların beyinlerini yıkamaktadır. 4) AID azgelişmiş ülkelerde toplu katliamlara kadar varan (Vietnam'da olduğu gibi) "temizlik ve pasifikasyon harekati" düzenleyerek olağanüstü dönemlerde (sıkıyönetim, askeri darbe gibi), Amerikan çıkarlarına ters gelen yurtseverleri etkisiz hale getirmektedir. 6) AID, bürokrasinin her iki kanadından seçtiği kişileri Amerika'da özel eğitimden geçirmektedir.

AID, azgelişmiş ülkelerin güvenlik örgütleri mensuplarına, özellikle polislerine, adam öldürme yöntemleri öğretmektedir."

CIA'ya 'paravan'lık yapan Amerikan Yardım Teşkilatı (AID) sadece işbirlikçi kapitalistler yetiştirilmesi projelerinin içerisinde veya Amerikan

yanlısı 'darbe' örgütlenmelerinde yönlendirici olarak yer almıyor, Amerikan emperyalizmine bağımlı ülkelerde, devlet düzeyindeki siyasal oluşumların çerçevesinin de belirlenmesine katılıyor.

Milli Eğitim Bakanlığı Test ve Araştırma Bürosu ile AID'nin işbirliği ile yürütülen bir araştırma sonucuna dayanarak, ABD Hükümet organlarının Türk Hükümetine 1962 yılında yaptıkları bir öneri var. ABD istihbarat organları ve siyasal odakları, Türk Hükümetine, toplumsal sorunlarla ve Kürt sorunuyla mücadele etmenin en iyi yolu olarak, dinci nitelikleriyle belirlenen bir partinin kurulması, geliştirilmesi ve etkin bir konuma getirilmesi gerektiği öneriliyor.

Öneri yedi yıllık bir gecikmeyle yaşam alanı buluyor ve 1969 yılında Milli Nizamı Partisi (MNP) kuruluyor.

'Milli' değil, 'dinsel' temalarında yola çıkan MNP siyasal hayatına henüz yerleşme sürecindeyken Mart Rejimi geliyor. Radikal ve laik muhalefet potansiyelinin itimi ile birlikte, 'tarafsız' ve 'sınıflar üstü' görüntüsünü korumak için Mart Yönetimi TİP ile birlikte Milli Nizam Partisi'ni de kapatıyor.

Daha sonraki yıllarda yapılan açıklamalarından, MNP'nin kapatılmasının bir 'hata' olarak kabul edildiği anlaşıyor. Esasında 'hata' daha kısa bir sürede anlaşıyor ve radikal-laik muhalefetin tasfiye edilmesinden ve ezilmesinden sonra, MNP'nin yeniden kurulması askerlerce bizzat teşvik ediliyor. Askerlerin 'irtica'ya karşı en sert kanadının sözcülüğünü yapan Orgeneral Muhsin Batur ve Sunay-Tağmaç-Türün ekibinin sözcüsü Orgeneral Turgut Sunalp'ın İsviçre'ye giderek oraya sığınmış olan Necmettin Erbakan'la

yaptıkları görüşme sonucunda Erbakan'ı yurda dönmeye ikna ettikleri biliniyor.

Bu kez Milli Selamet Partisi (MSP) ismiyle kurulan ve 1973 seçimlerine katılan ve Programıyla reformcu/revizyonist solun anti-emperyalizm, anti-tekel övgülerini kazanan dinci parti, 1970'li yılların, 1973 sonrası süreçte kurulan hemen hemen bütün hükümetlerinde koalisyon ortağı olarak yer alıyor.

12 Eylül'ün sıkıyönetim mahkemelerinden 'aklanarak' çıkan MSP yöneticileri, aynı kadrolarla ve aynı çizgi ile Refah Partisi'ni kuruyorlar.

Böylece AID'nin 'önerisi' kesintisiz bir biçimde uygulanmış oluyor.

Sonuç

Türkiye'de 'İslami yükseliş'e ve İslamcı örgütlerin palazlandırılmasına tekbaşına 'Yeşil Kuşak' politikalarının bir sonucu olarak bakmamak gerekiyor. 'Yeşil Kuşak' politikaları sadece ivmeyi yükseltici bir role sahip.

Ulusal ve sosyal muhalefet potansiyolünün varlığı, sınıfsal çelişkilerin keskinliği, siyasal otoritenin, ideolojik olarak dini, fiziki olarak da, ırkçı-faşist örgütlerin yanında, dinci örgütleri kullanmasının maddi zeminini yaratıyor. Eylül Rejiminin, devleti, Türk-İslam Sen-tezine göre yeniden örgütlemesi de bu maddi zeminden kaynaklanıyor.

Genelkurmay Başkanı Orgeneral Doğan Güreş'in bir demeci ile İmam Hatip Okulu mezunlarının Harp Okullarına girmesine olanak veren bir yasa önerisinin, TBMM Milli Savunma Komisyonunda reddedilmesi üzerine, 'laik' basın sevincini dile getirdi ve övgü

başlıkları kullandı: "Şeriatçılar Orduya Sızamayacak"

Bu bile, tek başına, İmam Hatip Okullarında şeriatçı bir kuşak yetiştirilmekte olduğunun bir itirafı ve kabulüydü.

Bugünkü 'laiklik' vurgusunu, siyasal otoritenin geleneksel dinci politikalarını törpüleme eğiliminin bir göstergesi olarak değil, 'Güney Tehditi'ne göre geliştirilmiş politikaların resmi bir dışavurumu olarak değerlendirmek gerekiyor.

YEDİNCİ BÖLÜM
GÖZALTINDA KATLİAM
MİT 5 KİŞİYİ KURŞUNA DİZDİ

GÖZALTINDA KATLİAM

MİT 5 KİŞİYİ KURŞUNA DİZDİ

TC MUŞ CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞI

HAZIRLIK: 1662/ 361

KARAR: 1992/307

DAVACI: Kamu Hukuku

MÜŞTEKİLER:

1-YUSUF ÇELİK, Halil oğlu, Güllü'den doğma 1934 D.lu Muş Merkez Üçsirt köy nüfusuna kayıtlı olup halen Muş Merkez Yayla Köyünde oturur.

2-FEVZİ ÇAĞLAYAN, Mecit oğlu, Koçer'den doğma, 1960 D.lu Muş Yazla Köyünde kayıtlı ve oturur.

VEKİLLERİ:

1-SAİT SEVER, Muş Barosu avukatlarından.

2-ALİ HAYDAR EKMEKÇİ, Muş Barosu avukatlarından.

3-ABDULLAH GÜNEŞ, Muş Barosu avukatlarından.

4-FERİT YEŞİLBİNGÖL, Muş Barosu avukatlarından.

5-SELAHATTİN KAYA, Muş Barosu avukatlarından.

MAKTULLER

1-SAİM ÇELİK, Yusuf Zöhre'den olma 1966 D.lu Muş Üçsirt köyünden olup ölmeden önce Muş Yazla köyünde oturur.

2- VEYSİ ÇAĞLAYAN, Mecit oğlu Koçer'den doğma, 1952 D.lu Muş Yazla köyünde kayıtlı olup ölmeden önce aynı yerde oturur.

3- CURI TÜRKDAL, Mehmet Ali oğlu Geviye'den olma 1970 D.lu Bitlis ili Grmak ilçesi Bağlar Mahallesi'nde kayıtlı olup nerede oturduğu belli olmayan PKK örgüt üyesi.

4- KİMLİğİ TESPİT EDİLEMEYEN 28.5.1992 tarihinde cesedi üzerinde otopsi yapılan şahıs.

5- KİMLİğİ TESPİT EDİLEMEYEN 28.5.1992 tarihinde cesedi üzerinde otopsi yapılan PKK örgüt mensubu şahıs.

SANIKLAR: Kimlikleri tespit edilemeyen ve sorguya çekilemeyen 27.5.1992 tarihinde Muş il ve civarında görevli MİT elemanları.

SUÇ: Teröristlerle birlikte yakalanan Saim Çelik ve Veysi Çağlayan isimli şahıslarla birlikte beş kişinin yakalandıktan sonra MİT görevlileri tarafından öldürülmeleri.

SUÇ TARİHİ: 27.5.1992'yi 28.5.1992'ye bağlayan gece.

SUÇ YERİ: Muş ili Murat Köprüsü civarı.

HAZIRLIK EVRAKI İNCELENDİ: Tahkikat mevzuunu teşkil eden suçun Adalet Bakanlığı'ndan izin alınmasına bağli bulunmasına, Bakanlık Ceza İşleri Genel Müdürlüğü'nün 26.11.1992 tarih ve 1.65.7.19-46947 sayılı yazıları ile takibata izin verilmediği anlaşılmamasına binaen faili meşhul suçlar hakkında TAKİBAT YAPILMASINA MAHAL OLMADIĞINA, karardan birer suretinin müştekiler ile müşteki ve-killerine tebliğine CMUK 164 maddesi gereğince, itirazı kabil olmak üzere karar verildi. 04.12.1992.

Nail YALÇIN 24972 C. Savcısı.

"27 Mayıs 1992'yi, 28'e bağlayan gece... Muş-Varto-Bingl yol ayrımı. Jandarma uzaktan farları seçilen aracı "Dur! Eller yu-karı" komutuyla durdurdu. Araçta şoför dahil beş kişi vardı. Şoför ve muavinin durumu kuşku uyandırmıyordu ama, öteki üçü... Beşini de aldılar. Unimoga bindirip alay ko-mutanlığındaki karakola götürdüler. Az sonra sorgu odasına si-vil giyimli yedi kişi girdi. "Biz" dediler "istihbarattanız, bu adamları biz sorgulayacağız." Nöbetçi subay, çaresiz, gözaltındakileri onlara teslim etti.

Sivil giysili yedi adam birkaç saat sonra Murat Köprüsü'nün üzerinde beş kişiyi "usullerince" sorgulamaya başladı. Ama bir türlü konuşturamıyorlardı. Sinirlendiler; bağırıp çağırdılar, küfrettiler... Bir süre sonra komut verdiler: "Ellerinizi başınızın üstüne koyun, birerle kol köprüye!" Böylece epey yüründü. Köprü'nün ayağını geçip hep birlikte kuytusuna indiler. İçlerinden birinin "Burası uygun" sözünü ötekiler başlarıyla

onayladı. Beş adamın elleri arkadan bağlandı. Bir komut daha; beş adam dizlerinin üstüne çökertildiler. Ağızlarına toprak dolu kağıt tıkaçlar bastırıldı ve her birinin ensesine bir silah dayandı. Adam başı 10-15 kurşun. Burunlarının soğuk zeminle hoyrat temasını dahi hissedemediler...

Ertesi gün Yazla köyüne beş ceset getirildi. Üçü PKK militanı (Rehber, Ruken ve Curi), ikisi "sade vatandaş." İlk üçünü kimse teslim almadı. PKK'lıların yanındaki Saim Çelik ve Veysi Çağlayan'ın cesetleri de yakınları tarafından hemen teşhis edildi. Saim'in babası Yusuf Çelik, ölümdeki tuhaflığı hemen sezdi. Olay gecesi oğlunun jandarma tarafından "çatışmasız" teslim alındığına tesadüfen tanıklık etmişti. Hatta amcaları Abuzzeyit o geceki aile meclisinde "Ne var bunda" demişti, "cezaları varsa içeri atarlar, yoksa bırakırlar." Amcanın öngörüsü gerçekleşmedi.

Olaydan bir gün sonra süpriz tanıklar çıktı ortaya. İnfazı uzaktan seyretmişlerdi. Dahası, o gece jandarma komutanı, emniyet müdürü ve vali arasındaki diyalog ve görüşme de ilginçti. Vali beyin arabası gece boyu mekik dokumuştı. Kah orada, kah burada.

Avukatlar tutulup dilekçeler verildi: "Yakınlarımız Saim Çelik ve Veysi Çağlayan dün geceyarısı kimliği belirsiz emniyet görevlilerince öldürülmüştür. Takibat açılmasını arz..."

Olaya savcılık el koydu. Savcı Nail Yalçın otopsi belgelerini ve tanık beyanlarını birleştirip soruşturmaya başlattı. Önce jandarmalara sordu. Öldürülen beş kişiyi enterne eden jandarmaların ve o geceki nöbetçi subayın ifadesi adresi gösterdi: "Maktulleri geceyarısı gelen yedi kişilik istihbarat timi alıp götürdü." Jandarma komutanı gelenleri aşağı yukarı tanıyordu, tarif etti. Üstelik, jandarma alay komutanı, kendisini sıkıştıran savcı Yalçın'a "Savcı bey bunun bizimle alakası yok. İstihbaratın işi" demek zorunda kaldı. Öldürülenlerden Yusuf Çelik'in amcası Abuzzeyit Çelik de emniyet müdüründen benzer bir cevap aldı: "Amca, bu işin bizimle alakası yok ama, hakkınızı arayın."

Savcı Yalçın, iz sürmeye devam etti. Cinayetleri gerçekleştirenlerin Muş'ta görev yapan yedi MİT mensubu olduğunu saptadı. Ama adlarını bulamıyordu. Bunun üzerine 2937 sayılı MİT Teşkilat Kanunu'nun 26. maddesine başvurdu: "MİT mensuplarının görevlerini yerine getirirken, görevin ni-

teliginden doğan veya görevin ifası sırasında işledikleri iddia olunan suçlardan ötürü haklarında cezai takibat yapılması başbakanın iznine bağlıdır." İzin isteğine cevap veren yazı aylar sonra Adalet Bakanlığı kanalıyla ulaştı: "Kimlikleri tespit edilemeyen MİT mensuplarının sorgulaması yapılamaz. Talebinizin reddine..."

Savcı Nail Yalçın'ın bu yazı üzerine yapabileceği tek iş taksizlik kararı vermektir.Yalçın'ın 4.12.1992 günkü Kovuşturmaya Yer Olmadığı Kararı, hukukun hangi nedenlerle, nasıl tıkanığını da belgeliyordu."

(Aktüel, 11-7 şubat 1993 sayı: 84)

"FAİLİ MECHUL CİNAYETLERİ PKK'YA YIKALIM"

Güneydoğu'da biribiri ardına işlenen faili mechul cinayetler artık aydınlanabilir mi? "Yargısız infaz" konusunda emniyet güçlerinin üzerine düşen gölge kalkabilir mi?

Hükümetin demokratikleşme vaatleri, olağanüstü halin uzatılması görüşmelerinde atılan birbirinden hamasi demokrasi nutukları dikkate alınrsa, sonuç alınacaktır diye umut edilebilir. Ama bunun için bizzat teröre karşı mücadele eden emniyet güçlerinin "niyeti"nin ne olduğu da önemli değil mi?

Aktüel'in ele geçirdiği rapor, işte tam da bu konuyu aydınlatan bir belge niteliği taşıyor. Rapor, İçişleri Bakanlığı Olağanüstü Hal Koordinasyon Kurulu istihbarat birimlerinin hazırladığı bir "etüt". Etüdü hazırlayanlar, PKK'ya karşı alınması gerekli önlemleri sıralarken olaylara nasıl yaklaştıklarının ölçülerini de veriyor.

Belgenin bir bölümünde aynen şöyle deniyor: "Faili meçhul cinayetler gri vekara propaganda yöntemiyle örgüte maledilmelidir." "Kara ve gri propaganda" terimleri, psikolojik savaşa ilişkin terimler. Kara propaganda, yani kaynağı, kimin çıkardığı belli olmayan propaganda; daha doğrusu, söylenti ve dedikoduyla yayılan iddialar. Gri propaganda ise, geçerliliği tartışmalı delilleri de kullanarak yarı resmi kaynaklarla iddiaların duyurulması.

İnsan sormadan edemiyor: Emniyet güçleri cinayetlerin faililerini bulmakla mı yoksa cinayetler üzerine dedikodu yaymakla mı görevli?

Ama eğer etütte yer alan bir önceki cümleyi okursak zaten cinayeti işleyenlerin kimliğinin "bilindiği" ortaya çıkıyor. "Örgüt (PKK) kitle hareketlerini gerçekleştirmek, devlet ile halkı karşı karşıya getirmek amacıyla bölgede halk tarafından sevilen kilit kişileri işledikleri sayısız cinayet zincirine dahil ederek suçu güvenlik güçlerinin üzerine atmakta ve halkın devlete olan güvenini sarsmaktadır." Cinayeti işleyen "böylece biliniyor" ama kim olduğu ancak "kara ve gri" propaganda ile duyuruluyor. Yani kanıt yok ama katilin kim olduğundan "emin-siniz."

Zaten etüdü yazarlar yargılamalara da pek güvenmediklerini belli ediyor. Mahkeme yargılasa da bir şey olmaz; çünkü yürürlükteki hukuki yapının yetersiz olduğu düşüncesindeler. Kanunların demokratikleşmesi bir yana etüdü hazırlayanların görüşüne göre iyice sertleştirilmesi gerekiyor. Buna göre gözetim süresi mutlaka arttırılmalı; kepenk kapatma eylemlerine verilen cezalar ağırlaştırılmalı, ayrıca ticaretten men cezası verilmeli; yataklık yapanlara verilen cezalar da ağırlaştırılmalı, ayrıca bunların teröristlere hizmet için kullandıkları araç-gereç ve gayrimenkul müsadere edilmeli.

Bir düşünelim: Suçlu olduğuna "inanılan" kişi yakalandı; yakalayanların hukukun yetersiz olduğuna ilişkin kesin görüşleri var; mahkemeye verilse, küçük bir ceza ile serbest kalacak. Ne yapılır? Bu belki de iyi bir "faili meçhul cinayet" öyküsünün başlangıcı. Ama senaryolar üretmek bir yana, etüdü hazırlayanların bir tür "öldürme hakkı" istedikleri görülüyor:

"Terörle mücadele kanunundaki, güvenlik güçlerinin adam öldürmek ve adam öldürmeye teşebbüs suçlarının da Memurin Muhakematı Hakkında Kanun kapsamına alınması halinde terörle mücadelede güvenlik güçleri daha etkin görev yapabilecektir."

Memurin Muhakemat Kanunu, memurun suçunun önce kendi idari amiri tarafından soruşturulması, eğer bu amir ya da amirler gerek görürse savcılığa sevk edilmesi esasını getiriyor. Bu kanun adam öldürme ve adam öldürmeye teşebbüs suçlarını işleyen memurları ise doğrudan bağımsız mahkemelerin yargılamasını öngörüyor. Etüdü hazırlayanlar işte bu istisnanın da ortadan kalkmasını istiyorlar. Yani kendisi de "yanlı" olan bir kuruluşun çatısı altında yargılanmayı istiyorlar. Bu durumda bugüne kadar "yargısız infaz" ya da "işkence" iddialarını zaten sürekli reddeden, hatta bazen bizzat içinde olduğu iddia edilen amirler "bağımsız mahkemelerin" görevini üstlenmiş olacak.

MÇP: "TÜRKİYE GÜVENLİK ARAŞTIRMALARI KURUMU"

MÇP Erzurum Milletvekili Rıza Müftüoğlu ve 14 arkadaşı tarafından, 1992 yılı Haziran ayı başlarında TBMM Başkanlığına sunulan bir yasa önerisinde 'Güneydoğu olaylarının önlenmesi için' özel bir kurum oluşturulması istendi: Türkiye Güvenlik Araştırmaları Kurumu...

Türklerin ve Kürtlerin aynı etnik kökenden geldiği savunulan ve devletin 'Kürt kimliğini kabul etmesi'ne karşı çıkarılan yasa önerisi gerekçesinde, oluşturulması istenen Türkiye Güvenlik Araştırmaları Kurumu'nun amacı şöyle formüle ediliyor: "Gelişen terör ve bölücülük faaliyetlerini önlemek, terör ve bölücülüğe kaynaklık eden fikirlerde mücadele etmek..."

Yasa önerisi gerekçesinde, ayrıca, jandarma ve Türk Silahlı Kuvvetlerine bağlı güvenlik birimlerinin gayrinizami teröre karşı yeterince eğitilmiş olmaması nedeniyle istenilen başarıyı elde edemediği ve ordunun yıpranma sürecine girdiği, Emniyet Genel Müdürlüğü Özel Harekat Dairesine bağlı güvenlik elemanlarının sayısının azlığı nedeniyle terörün önlenemediği savunuluyor:

"Terörle mücadelenin merkezi bir birimde yapılması zorunludur. Bunun için Türkiye Güvenlik Araştırmaları Kurumu ve bu kuruma bağlı, sayısı başkanlıkça tesbit edilecek özel bir güvenlik birimi kurulması zorunludur. Bu özel güvenlik biriminin eğitimi tamamen gayrinizami terör hareketlerine yönelik olacak ve teçhizat da buna göre ayarlanacaktır. Türkiye'de güvenlikle ilgili olarak Milli Güvenlik Kurulu bulunuyor.

Bu kurum icrai olmayıp danışma hüviyetinde bulunmaktadır. Bu sebeple güvenlikle ilgili meselelerde icrai hüviyete sahip bir kuruma ihtiyaç vardır. Türkiye Güvenlik Araştırmaları Kurumu terör ve teröre kaynaklık eden cereyanlarla doğrudan mücadele edecek bir yapıda, tek merkezden görev yapacak."

TBMM Başkanlığına sunulan öneriye göre, Kurum'da, yabancı elemanlar da çalışabilecek. Gayrinizami harp koşullarına göre yetiştirilecek Özel Güvenlik Birimi, polis ve jandarmanın hak ve yetkilerine sahip olarak göre yapabilecek.

SHP: "KIR POLİSİ"

Mart-1992 başlarında SHP Genel Başkanı, Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Erdal İnönü, danışmanları tarafından önerilen ve "terörle profesyonelce mücadele edecek", 'kır polisi' projesini, Başbakan Süleyman Demirel'e SHP görüşü olarak iletiliyor.

Daha sonra yapılan açıklamalarda, 'Köy Koruculuğu' kurumunun yerine kurulması önerilen bu proje üzerindeki çalışmaların sürdürüldüğü belirtildi.

DYP: "TÜRKİYE'Yİ SAVUNMA BİRLİKLERİ"

DYP'nin SHP tarafından getirilen 'Kır Polisi' projesine nasıl baktığına dair resmi bir açıklama yapılmadı, ama Başbakan Süleyman Demirel 1992-Martında gazetelerde yer alan bir demecinde "Türkiye'yi Savunma Birlikleri'nin kurulabileceği"nden sözetti.

ANAP: "VATANSEVERLER GÖREVE"

ANAP Dönemi İçişleri Bakanlarından Abdülkadir Aksu'nun 17 Şubat 1992 tarihli Cumhuriyet gazetesinde bir demeci yayımlandı.

Eski İçişleri Bakanı Aksu, Bakanlığı döneminde "vatansever insanların, terörle mücadelede görevlendirildiğini" söyledi. Anımsayamayanlar için not: Resmi literatürde 'vatansever' terimi Özel Harp Dairesi'nin 'yeraltı unsurları' için kullanılır.

"KEMALİST ASKER VE POLİSLER MÜCADELE GRUBU"

6 Ocak 1992 tarihli Milliyet gazetesinde 'Kemalist Asker ve Polisler Mücadele Grubu' imzası ile bir bildiri yayımlandı. "Kanlı misilleme yapmanın kaçınılmazlığından" sözedilen bildiride ayrıca "TBMM çatısı altında devlet bölmeye ve parçalamaya hizmet edenlerin atılması" isteniyordu.

MAHMUT ALINAK

"Kontrgerillanın mevcut olduğu Devletin resmi kayıtlarıyla sabittir. Sayın Bakanın beyanıyla, Sayın Tuğ'un beyanıyla, ANAP Grubunun sözcüsünün beyanıyla kontrgerillanın mevcut olduğu apaçık ortadadır. Çünkü bu sözcüler, Özel Harp Dairesi savaş zamanında işgal edilen vatan topraklarında sadece işgal kuvvetlerine karşı mukavemet etmektedir dediler. Oysaki, Genelkurmay Başkanlığı 3 Aralık 1990 günü basına verdiği birifingte, Özel Harp Dairesinin güneydoğuda kullanıldığını söylemiştir, bunu açıklamıştır, bütün bilgiler gazete arşivlerinde mevcuttur. Ve yine bu sözcüler 'Özel Harp Dairesinin görevi gayri nizami kuvvetlere karşı harp yapmaktır' diyor. Biz okur-yazarız ve burada bu koltukları dolduran insanlar, sanıyorum ki okumuşlardır yazmışlardır, kara cahil insanlar değildirler. Gerilla nedir; gerillanın tanımı ortada; gayri nizami kuvvetlere karşı harp yapmaktır. Biz ilkokul çocuğumuyuz; karşı olmak nedir, kontr olmaktır. Dolayısıyla, kontrgerillanın varlığı bizzat bu sözcülerin, önergenin aleyhinde konuşan sözcülerin beyanlarıyla sabit hale gelmiştir."

(Mahmut Alınak - Bağımsız)

"Deniyor ki, 'Faili meçhul cinayetlerle ilgili bir araştırma önergesi kabul edildi, araştırma komisyonu kuruldu.' Bu komisyon, Doğan Güreş'i ifadeye çağırabilecek mi? Bu komisyon MİT'in, Genelkurmayın, ÖHD'nin arşivlerine inebilecek midir? İnemeyecektir. Bu komisyon, Kültür Sarayı yangınına inceleyebilecek midir değerli arkadaşlarım Marmara Gemisi yangınına inceleyebilecek midir? Çünkü, Kültür Sarayı yangını faili meçhul bir olay değildi. Eminönü Araba Vapurunun batırılmasını inceleyebilecek midir? İnceleyemeyecektir."

Kara Kuvvetler Komutanlığının, tarih ve sayı numarası önergemizde mevcut olan emirleri var, alın bu emri inceleyin; kontrgerillanın, bizzat devletin resmi kayıtlarıyla mevcut olup olmadığını o zaman pekala anlarsınız. Sayın Şahin de söyledi, deniyor ki; "Ellerinde belgesi olanlar yargıya götürsünler, yargı bağımsızlığı vardır, hukukun üstünlüğü vardır" götürdük, Sayın Demirel'e götürdük. Kimi götürdük Bülent Erol'u

götürdük, Yüzbaşı Bülent Erol'u götürdük, SHP İl Genel Meclisi Akış Mehmet Menge'yi öldürmesi için kiralık katil tutuyor; Rıfat Akış kiralık katil. Silahın numarasını verdik, bombanın numarasını verdik, nerede saklı olduğunu gösterdik. Yüzbaşının sesi bantlara alındı; ama, iddia ediyorum, bu Hükümetin başı Sayın Demirel, bu Hükümetin Başbakan Yardımcısı Sayın İnönü, Yüzbaşı Bülent Erol hakkında ceza davası açamadılar; çünkü güçleri yetmedi, ceza davası açamadı. Nedir? Muş Cumhuriyet Savcılığının 1992/361 sayılı hazırlık soruşturması evrakını alın inceleyin; MİT'in adamları gidiyor, jandarma tarafından gözaltına alınan 5 kişiyi alıyor ve enselerine kurşun sıkarak öldürüyor. Hani devlet cinayet işlemiyordu!..

Değerli arkadaşlarım, adı üzerinde, gayri nizami kuvvetlere karşı hareket; yani az önce de belirttiğim gibi kontrgerilla; nadir peki bu kontrgerilla, gökten zembille mi inmiş; hayır. Kontrgerilla denen şey, belirli bir hiyerarşik sistem içerisinde, devlet içinde oluşturulan gizli, yasa dışı illegal örgütlenmedir. Ben, burada Rize'nin Tapu Müdürünü suçluyor muyum; ben, Devlet Su İşleri Genel Müdürünü suçluyor muyum; burada herhangi birinizi suçluyor muyum? Siz de devletsiniz; suçlamıyorum. Devletin namuslu organlarına, namuslu insanlarına itirazım yok; ama devletin içinde de bir cinayet şebekesi oluşturulmuşsa, buna karşı çıkmak da benim ve sizlerin namus borcudur değerli arkadaşlarım. (RP sıralarından alkışlar)

Nedir; Başkan Johnson'ın beyanları vardır, alın okuyunuz. Başkan Johnson durumu apaçık ortaya koymuştur. Sayın Ecevit'in, Sayın Evren'in, Tuğgeneral Sayın Celil Gürkan, Sayın Talat Turhan'ın beyanları apaçık ortada. Denir ki; "Özel Harp Dairesinin illegal birimi MİT, bürokrasi, siviller ve emniyet teşkilatı içerisinde örgütlenmiş ve suç işlemektedir." Şimdi bir iddia var, deniyor ki; "Böylesine bir örgütlenme oluşturulmuştur." O zaman, Meclisin bu duruma el koyması gerekir; çünkü bugüne kadar savcılar, bu konuda soruşturma yapamamışlardır, güçleri yetmemiştir. Eğer bu Meclis tek siyasal otoriteyse, siyasal otortire merkeziyse ve en üst organsa, bu Meclisin duruma el koyup durumu açıklığa kavuşturması gerekir. Deniyor ki "Yoktur"; kardeşim, olmadığını ortaya çıkarın,

olmadığı ortaya çıksın. Demek ki gücünüz yetmiyor, demek ki cesaret edemiyorsunuz, demek ki birileri izin veriyor, demek ki birilerinin baskısı ve tehdidi altındasınız.

Değerli arkadaşlarım, aslında söylenecek çok şey var; ama o süre darlığı başın üstünde Demokrasinin Kılıcı gibi sallanıp duruyor.

12 Eylül dönemi İçişleri Bakanı Orhan Eren, kontrol edemedikleri bir ekibin varlığından bahsediyor.

Midyat olayında Midyat Cumhuriyet Savcılığını 1992/146 sayılı soruşturma evrakını alınız. Köy korucuları minibüsü durduruyor, kamyonu durduruyor, insanları aşağıya indiriyor. 8 kişiyi öldürüp 7 kişiyi yaralıyor. Balistik inceleme sonucunda atılan kurşunların köy korucularına ait olduğu sabit. Bu konuda soruşturma yürümüş, ama tıkanmıştır.

Deniyor ki, "bilgi ve belge..." Değerli arkadaşlarım, binlerce bilgi ve belge mevcuttur, ortaya konmuştur, ortaya koymaya hazırız ve iddia ediyoruz ki, böylesine bir örgütlenme devlet içerisinde mevcuttur, ama cumhuriyet savcılarının gücü yetmemiştir, yargının gücü yetmemiştir, bu nedenle tarihi sorumluluk bu Parlamentonun omuzlarının üstündedir.

(TBMM Kontrgerilla Görüşmeleri'nden,
2 Mart 1993)

SABRİ YİRMİBEŞOĞLU/ECEVİT

1978'de yeniden Başbakanlığa gelince, Orgeneral Sayın Kenan Evren Genelkurmay Başkanlığı'nı devralır almaz, ilk iş olarak kendisine, Özel Harp Dairesi'yle ilgili olarak edindiğim bilgileri ve bu dairenin sivil uzantısı ve gizli silah depoları hakkındaki kuşkularımı açıkladım. Özel Harp Dairesi'nin demokratik hukuk devleti kurallarına ve açık rejime uygun biçimde çalışır duruma getirilmesi ve çalışmalarının asli işleviyle sınırlandırılması konusundaki isteklerimi bildirdim.

Sayın Evren kaygılarımı paylaştığını söyledi ve isteklerimi yerine getireceği sözünü verdi.

Daha sonra her sorduğumda da, isteklerimin gereklerini yapmakta olduğuna dair bana güvence verdi.

O arada kaygılarımı, kuşkularımı doğrulayan ilginç birşey de oldu. 1978-1979'daki Başbakanlığım sırasında bir Doğu ilçemizi ziyaret ederken, oradaki askeri birliğin komutanı olan generalle görüşüyordum. Kendisinin bir ara Özel Harp Dairesi'nde çalışmış olduğunu öğrenince, kuşkularımı belirterek, kendisinden bilgi almaya çalıştım.

Generalin kuşkularımı yersiz bulması üzerine bir soru yönelttim:

— Farz-ı muhal, bu ilçedeki Milliyetçi Hareket Partisi (MHP) Başkanı aynı zamanda Özel Harp Dairesi'nin sivil uzantısındaki gizli elemanlardan biri olamaz mı?

"Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi dışındaki uluslararası sözleşme ve anlaşmalar, imzacı devletler, özellikle de Avrupa devletleri açısından bağlayıcı bir değer taşımıyor."

"AİHS de taşıdığı istisna maddeleri ile, belirli siyasal hakların kısıtlanmasında veya tümüyle ortadan kaldırılmasında imzacı devletlere geniş bir hareket serbestisi sağlayan hukuki bir belgedir."

"En demokratik ülkelerde bile, insan haklarının sınırı, sistemin güvenlik sınırının başladığı yerde bitiyor, sistemin siyasal sınırına kadar uzanıyor. Sistemin siyasal sınırını, 'milli' çıkarlarla örtüşen devlet çıkarları, ekonomik ve siyasal egemenliği elinde tutan sınıfın çıkarları belirliyor."

"Medine Sözleşmesi'nin bir hukuk sistemi olarak yürürlükte olduğu dönemle, 'Şeytan Ayetleri' dönemi arasında yakın bir siyasal mantık paralelliği var."

"Medine Sözleşmesi tarihsel bir geçiş döneminin ve siyasal bir konumlanışın ürünüdür çünkü."

ISBN 975-7350-08-7



9 789757 350088

t ü m z a m a n l a r y a y ı n c ı l ı k